

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

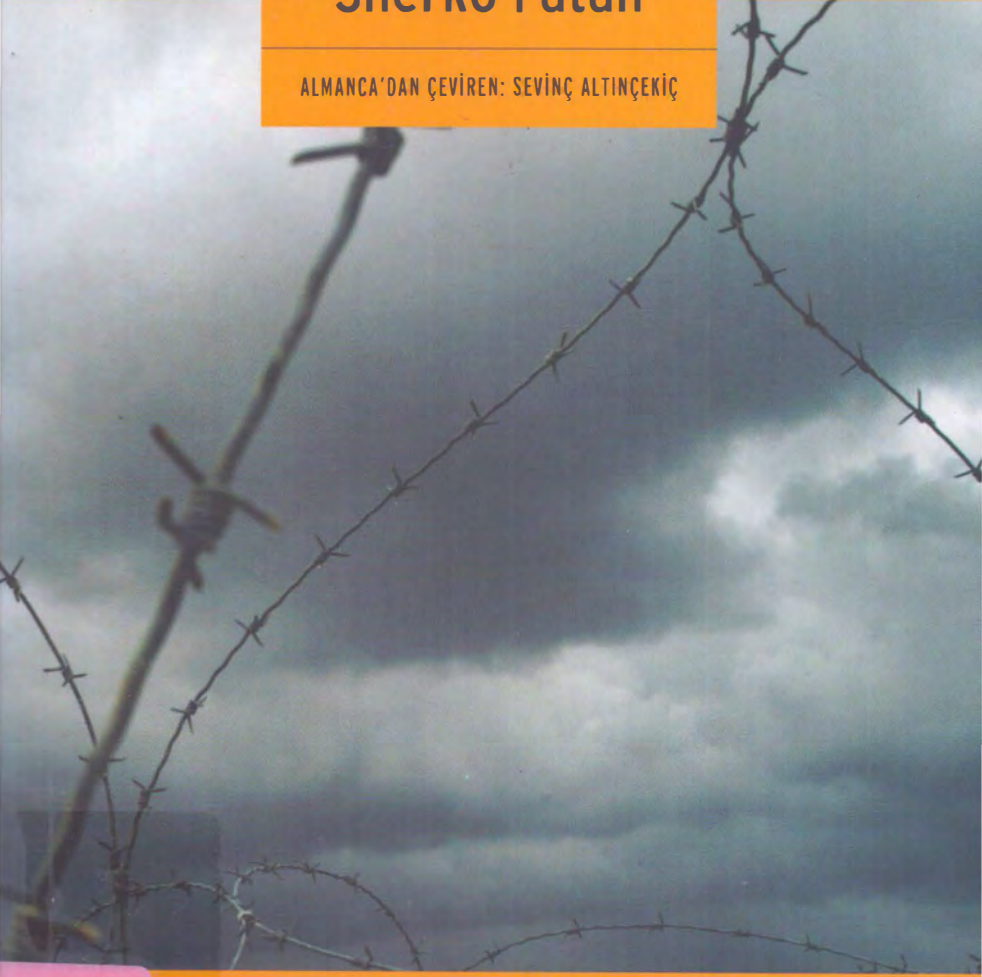
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

SINIRLAR ÜLKESİNDE

Sherko Fatah

ALMANCA'DAN ÇEVİREN: SEVİNÇ ALTINÇEKİÇ

Dilinden sürgün edilen,
Kürtçe'nin zenginliğini başka dillere taşıyan,
Doğduğu topraklarda değil,
başka ülkelerde ve dillerde ünlü olan,
Kürt yazarların eserlerinin
Kürtçe ve Türkçe çevirileri:
Sarı Kitaplar

SHERKO FATAH

Sherko Fatah / Şêrko Fatah, Berlin'de yaşayan Almanca yazan Kürt-Alman yazardır.

28 Kasım 1964 Doğu Berlin doğumlu, annesi Alman, babası Güney Kürdistanlı. Çocukluğunu Doğu Almanya'da geçirirken babasının ülkesine pek çok defa uzun yolculuk yaptı. Ailesiyle 1975'te önce Viyana'ya sonra da Batı Berlin'e geçti. Berlin'de Felsefe ve Sanat Tarihi okuyup Felsefi Yorumsama konusunda yüksek lisans yaptı. 1985/86'da Hindistan/Bangladeş/Nepal'e, 2000'de Orta Afrika'ya seyahat etti, birkaç kez ABD'de bulundu, hayatı boyunca da hep Kürdistan'a ve Irak'a gidip geldi.

Eserlerini Almanca yazan Sherko Fatah, ilk romanını LCB Berlin Edebi Kolokviumu bursuyla hazırladı.

Almanya PEN üyesidir.

Eserleri:

- *Sınırlar Ülkesinde*, roman, 2001 (*Im Grenzland*)
- "Donnie", öykü, 2002
- *Onkelchen* (Küçük Amca), roman, 2004
- *Das dunkle Schiff* (Karanlık Gemi), roman, 2008
- *Ein weißes Land* (Beyaz bir Ülke), roman, 2011
- *Der letzte Ort* (En Son Mekân), roman, 2014

Ödülleri:

- 2001 *Sınırlar Ülkesinde* Romanı için En İyi İlk Roman Aspekta Edebiyat Ödülü
- 2002 En İyi İlk Roman Alman Eleştirmenler Onur Ödülü
- 2007 Hilde Domin Sürgün Edebiyatı Ödülü
- 2015 Almanya Büyük Sanat Ödülü Berlin (En Son Mekân)
- 2015 Almanya Adelbert von Chamisso Ödülü (En Son Mekân)

SEVİNÇ ALTINÇEKİÇ

1964, İstanbul doğumlu. Çocukluğu Almanya'da geçti, 1980'de Türkiye'ye döndü. Dönemin üniversite sınavının cilvesiyle tıp yerine İstanbul Üniversitesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı'nda okudu. Margaret Atwood'un *The Handmaid's Tale/Damızlık Kızın Öyküsü* ile çeviriye başladı. Aralarında Juli Zeh'den *Schilf/Serbest Düşüş*, *Corpus Delicti/Temize Havale*, Anna Segher'sten *Die Toten Bleiben Jung/Ölüler Genç Kalır*, Arthur Koestler'den *Mizah Yaratma Eylemi*, Michael Brenner'den *Kleine Jüdische Geschichte/Kısa Yahudi Tarihi*, Gabriele von Arnim'den *Essen/Yemek* gibi yapıtların bulunduğu Almanca ve İngilizce edebiyat ve edebiyat dışı çeşitli kitaplar çevirdi.

Sarı Kitaplar

Ayrıntı: 886
Sarı Kitaplar Dizisi: 4

Sınırlar Ülkesinde
Sherko Fatah

Kitabın Özgün Adı
Im Grenzland

Sarı Kitaplar Dizi Editörü
Yavuz İkinci

Almancadan Çeviren
Sevinç Altınçekiç

Yayıma Hazırlayan
Öktay Değirmenci

Son Okuma
Ceren Ataer

© 2001 Jung und Jung Verlag, Salzburg

Bu kitabın Türkçe yayım hakları Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak Tasarımı
Gökçe Alper

Kapak Fotoğrafi
Shaul Schwarz/Getty Images Turkey

Dizgi
Hediye Gümen

Baskı ve Cilt
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti
Merkez Efendi Mah. Fazılpaşa Cad. No: 8/2 Topkapı/Ist.
Tel.: (0212) 612 31 85

Birinci Basım Mayıs 2015
Baskı Adedi 1000

ISBN 978-975-539-995-9
Sertifika No: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No: 3 Çağaloğlu – İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Fax: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <http://www.kitapmarkezi.org>

Sınırlar Ülkesinde

Sherko Fatah

Bölgeye yeni gelen misafir, ailedeki ölümü duyduğunda kaçakçı günlerdir yoldaydı. Adam, oğlunun artık resmen doğrulanan ölümünden bihaber yola çıkmıştı. Ama bundan da önce ailesinin kalanını, yani karısını ve yeniyetme iki çocuğunu terk etmişti. Kaçakçı, olacakları tahmin etmişçesine arkasından köprüleri yıkmaya başlamıştı.

Yola çıkmadan önceki son günlerini, sessiz, ufak tefek, ama bütün işlerini sebatla yerine getiren ve başına neler geldiğini birçok kez öğrenmeye çalışan ablasının yanında geçirmişti. Ama kaçakçı susuyordu, ablası da herhalde geçici bir bunalım yaşadığı düşüncesiyle teselli buluyordu. Genç çocuğun hayli gerilerde kalan ölüm haberinden sonra artık her şey tahmin edilemez biçimde kötüleşmişti. Misafir, o güne kadar sadece anlatılan hikâyelerden bildiği ve buradaki kısa ziyareti sırasında yanında kaldığı halasını evin içinde bir hayalet gibi süzülürken gördü. Onun gibi misafir de geri dönüp yıllardır korktuğu şeyin başına geldiğini öğrendiğinde kaçakçının ne yapacağını merak ediyordu.

Misafir kaçakçının karısına taziyede bulunmak için evine gitti. Girdiği ev herkese açıktı; evin kapısı aralıktı. Herkes içeri girebiliyordu, sadece başsağlığı dilemek için değil, bir süre birlikte yas tutmaya katılmak için de. Misafir kapıyı iterek açtı, bir

camide olduğu gibi kapının önüne bırakılan ayakkabı yığını arasından kendine yol açtı. Daha kolay bulabilmek için de ayakkabılarını, ilk olarak evin alt katında yas tutan erkek misafirlerin arasına girdiğinde çıkardı. Erkekler duvarlara yaslanıyor, yere çömeliyor ve sohbetlerinin boğuk sesi odayı dolduruyordu. Buradaki misafirleri nasılsa tanımadığı için salona göz atmadan dosdoğru merdivene yöneldi.

Yukarı çıkarken kendisine yol vermeleri için erkeklerin basamaklardan tek tek kalkmalarını bekleyip durdu. Üst kat, evin kalanından daha da karanlıktı. Kadınların toplandığı küçük odaların perdeleri kapatılmıştı. Misafir tek tek odalara göz attı, dikkatlice inceledi. Sadece bakışlarla karşılaştı, kimse konuşmadı.

Kuran okuyan sesi takip edince, doğru odayı buldu. Eğdiği başını eliyle destekleyen kadın yerde oturuyordu. Sırtını çıplak duvara yaslamıştı. Öbür kadınlar da oradaydı, etrafını sarmış ve onunla zaman geçiriyorlardı. Geçmek bilmeyen bir zaman. Öyle ki odaya, akustik biçimini kasetçalardan duyulan tekdüze ilahide bulan bir sürekle hâkimdi. Misafir, kadınların arasına dikkatle adım atarak, kaçakçının karısının önüne geçip oturdu. Kadın hemen ona sarıldı, sanki misafir de her an yok olmaya teşneymiş gibi onu göğsüne sıkı sıkı bastırdı. Misafir, ne yapması gerektiğini gelmeden önce soruşturmuştu ve bu yüzden de bir şey demeden kadını yanağından öptü. Kadın onu bırakıp hafifçe başını salladı, kısaca yüzüne baktı, ama işte bu yüzdeki samimiyetten tümüyle yoksun üzüntü misafire daha da dokundu. Bu hüznün, bütünüyle perdelerin masalsı maviliğinin odadaki her rengi, derininkini dahi yutan o koyuluğuna yakınlıktan ileri geliyordu. Misafir, kadından uzaklaşarak ayağa kalktı. Kadın başını kaldırıp ona baktı, ama o da sadece büyük koyuluğun bir parçasıydı, o da gelip gidebilirdi ve hiçbir

şey değişmezdi. Misafirin yapabileceği tek şey bu bitmez zamanın bir kısmını evde geçirmektir.

Odadan çıktı, boğuk Kuran sesi merdivenlere ve aşağıya kadar peşinden geldi. Şimdi orada duruyor ve içinde bulunduğu zamanı tam da boş, konuşma ve eylemlerle doldurulmamış olduğu için fazlasıyla belirgin hissediyordu. Her saniye yanından yeni ziyaretçiler geçip gittiği sırada, misafir bu boş zamanın altında eziliyordu. Taziyeye gelen insanlar etraflarına telaşlı bakışlar atmadan sakince eve yaklaşıyor ve selam vermeye hazır görünmüyorlardı. Burada resmiyet yoktu; bu karanlık odalarda kimse misafir değildi, aksine can sıkıcı ve ürkütücü bir anlamda herkes aslında ev sahibiydi.

Belirsiz bir zaman sonra ayrılmaya karar verdi. Biraz uzakta, karanlık bir cumbanın gölgeğinde, birçok defa kaçakçıyla birlikte gördüğü ve aynı şekilde ayrılmaya hazırlanan Beno'yla karşılaştı. Bu huzursuz adamın konuşma ihtiyacı fark edilmeyecek gibi değildi, sağ elinin parmakları çenesini dövüyordu, derken adamın ilgi dolu kaçamak bakışı, her ikisi de ayakkabılarını giydikleri sırada misafirin bakışıyla kesişti. Evden ayrıldılar ve dışarı, kaçakçının her yola koyuluşunda ya da geri dönüşünde geçmek zorunda olduğu meydana çıktılar. Güvercinler kanatlarını vura vura havalandılar ve tam tepelerindeki ışık onları emip yuttu.

Kadınlar, çocuklar, genç ve yaşlı erkekler yanlarından hızla geçerken Beno, misafirle konuşmaya karar verdi. Misafir se ya onu anlamadı ya da anlamamış gibi yaptı. Parmağıyla sol kulağını göstererek hayır anlamında bir el hareketi yaptı. O sırada da Beno'nun yüzüne baktı. Uyanık gözlerini ve huzursuz dudaklarını gördü. Adamın eli, misafir oradan ayrıldığında hâlâ çenesindeydi.

Misafir meydana uzaklaşıp gölgeli bir sokağa saptı. Yaylanarak ve yere yapışık gibi sıçanlar kaçıştı. Arkasını döndüğünde derhal olduğu yerde durup kalan, fakat saklanmak için hiçbir hamlede bulunmayan Beno'nun hemen arkasında olduğunu fark etti. Hatta Beno başını kaldırdı ve sanki saldırmaya hazır gibiydi. Beno'yu orada öylece dururken gördüğünde, beni herhalde tamamen belirsiz bir içgüdüyle takip ediyor, diye düşündü. Muhtemelen aklından hiçbir şey geçmiyordu, sadece kaçakçının bir keresinde bahsettiği meslek icabı bir meraktı onunkisi. Misafir, arkasına bakmadan yürümeye devam etti, zenginlerin büyük bahçelerinin ve ötekilerin, avluları insanlarla dolu, duvarları, pencereleri ve çatıları tamir edilmiş dar barakalarının önünden geçti.

Misafir, evin önünde tüysüz, sarkık kulaklarıyla çelimsiz bir köpek gördü. Sanki kendisini bekliyordu. Ama ona yaklaştığında hayvan adım adım geriledi. Misafirse ona fısıldayarak, içinden gelen anlık bir isteği takip edip onu kendisine çekmek istedi. Ama boşuna, köpek mesafeyi korudu. Misafirinse, köpeğin yanından avlunun kapısından içeri girip o yokmuş gibi davranmaktan başka bir çaresi kalmadı.

Günler öncesinde misafir, kaçakçıyla oturup sohbet etmişti, ona amca demek, bu her ne kadar gerçeklerle örtüşse de aklından bile geçmezdi.

“İnsan, yola çıkmadan önce uzun uzun kahvaltı etmeli.” Kaçakçı, hasır şapkasını başından çıkardığında artık bir maceracıya değil, gerçekte ne olduğuna, yani sınırlar ülkesinin tuhaf bir sakinine benzedi. “Erkenden yola çıkmak anlamsız, çünkü geliş zamanın, mayınların umurunda değildir. Hiçbir şey beklemiyorlar. Hiç kimseyi, hiçbir zaman beklemezler. Onlara günün en aydınlık saatinde gitmen daha iyi olur.”

Yeğen, kaçakçının tekrar konuya dönmesine sevindi. Anlatırken konudan sapmalarında bir hayır vardı sanki. Hemen hemen aynı uzunluktaki aşamalardan sonra adam her zaman başa dönerdi.

“Geçenlerde tarlaya çıkan çiftçiden geriye getirebildikleri şey, topu topu koskoca bir bacaktı, ne ironik bir durum. Yani öyle görünüyordu. Kocaman, kavrulmuş bir bacak. O an şöyle düşündüm: Çiftçiden geriye tam da tanksavar mayınına temas eden parçası kalmış. Böyle bir mayına hiç denk gelmedim. Bubi mayını da görmedim. Ama şansım yaver gitmeyecekse, varsın böyle bir mayın olsun. Küçükler daha kötü. Düşünsene, oralarda, yukarıda, üzerine basar ve artık yürüyemezsem, ne yaparım?”

Genç adam dalgınmışçasına başını salladı, ama dalgın değildi. Sabah güneşi mutfak penceresinde oynasırken bir çobanın koyunları yol boyunca sürdüğünü gördü. Hayvanlar avlu kapısının demir parmaklıkları arasından birçok bacak, kafa ve gözden oluşan tek bir yaratık misali koşuşuyorlardı.

Kaçakçı ikisine de çay koydu ve semaverde tuhaf hareketler yaptı. Bir yandan evde çalışan, diğer yandan da yaşayan yaşlı kadın hemen gelip semavere el attı. Kaçakçı sabahın ilk ışıklarında eve gelir gelmez kocaman bir döşek kurulmuştu onun için. Herkes heyecanlıydı, sanki haftalarca sadece onu beklemiş ve geleceğinden emin olsalar da zamanını bilememişlerdi.

Yeğen, adamın eve gelişiyle birlikte gerçek bir karşılaşmanın ne olduğunu görmüştü. On gün geçmişti üzerinden. Bu süre boyunca da şehre indiğinde ona eşlik etmişti: Kaçakçı, kendisine verilen değer farkında, sokaklarda kabara kabara yürüyordu. Kaçakçı, atlatılmış tehlikelerden, uzaklardan ve sadece onun adlandırabildiği korkulardan oluşan bir haleyle çevriliydi. Yolda onunla karşılaşan insanlar selamına ürkerek tepki verip yolundan çekiliyorlardı. Anlaşılan onunla istemeye istemeye sohbet ediyorlardı. Yeğen, kaçakçı soğukkanlılıkla onları izlerken, eşyalarını ellerinde çekinerek evirip çeviren tüccarlar gördü. Kaçakçı, şehrin etrafında, ayak basmanın imkânsız hale geldiği, sadece orada kalmaktan başka seçimi olmayan çiftçilerin yaşadığı topraklardan bir ulaktı.

Onlarsa, kaçakçı bu araziye arşınlarken, mayınlı bölgenin kıyısında sefalet içinde yaşıyorlardı.

Yeğen, amcasının yürüyüşüne şaşırıp duruyordu. Etrafta dolanıp dursa da, bir hedefi vardı. Ayaklarını güvenle ve sağlam basıyordu yere. Belki de mayınlarla deneyimi yüzünden, diye düşünüyordu yeğen. Ne olursa olsun, şehirde bu adamın özel olduğunu fark etmeyen kimse yoktu. Ama insan onunla yürüdükçe şunu da giderek daha açık bir şekilde anlıyordu;

insanların duyduğu belirsiz korku aslında onun getirdiği haberlerle değil, aksine kendilerinin bu haberler hakkında düşündükleriyle ilgiliydi. Yeğen, kaçakçının yakınlarında olduğundan beri onun bu korkudan zevk aldığından şüpheleniyordu. Fakat bir süre sonra bu düşüncesi değişti: Bu adam sadece faaliyetiyle özdeşleşmişti, faaliyetinin değerini ise getirdikleri belirliyordu. O bu şehrin dışarıdaki ülkeyle olan bağlantısıydı.

Kaçakçı yolu biliyordu, ve hiç kimse onun yolu ne kadar iyi bildiğini, o uzun yolda daha önce görmediği tek bir taş, ne olduğuna yakından bakmadığı tek bir ot demeti dahi olmadığını kestiremiyordu.

Kaçakçı uzun uzun kahvaltı ederken ilk karşılaşmaları kenediliğinden gelişti. Genç adam uykulu uykulu odaya girmiş ve birisinin ona dikkatlice baktığını fark ettiğinde ürkmüştü. Sabahın ilk saatlerinde evdeki heyecan dikkatini çekmiş, hatta yataktan da kalkarak odasının kapısını açmış ve yengesinin battaniyeleri zemin kata taşımalarını izlemişti. Ama yengesinin sakinleştirici gülümsemesini yakaladıktan ve tekrar yatmaya gittikten sonra olaylar hafızasından silinmişti. Şimdiyse, tek başına loş odada oturup iki değerli aletmiş gibi çiziklerle dolu masanın üzerine ellerini özenle yan yana koyan adamı gördüğünde, uçakla birkaç bin kilometre ve ardından da arazi dolmuşuyla dağ bayırı aştıktan sonra vardığında karşılanma biçimini gölgede bırakarak gece vakti herkesin heyecanlanmasına yol açan şeyin ne olduğunu merak ediyordu.

Kaçakçı, buradaki herkesten farklı olarak misafiri görür görmez samimi davranmadı. Yüzünde ne zeki ne de aptal bir ifade vardı; düşmanca, meraklı, hatta sorgulayıcı bile değildi. Misafirin bu yüzde daha ilk bakışta fark ettiği tek bir ifade, tüm ötekileri etkisizleştirmişti: derin, kendi içinde bir huzur barındıran, ama kendini üstün görmeyen bir ifade. Sokaktaki-

lerin gözünü korkutan da, tam da kaçakçının bu sükûnetiydi; sanki bu sükûnette, tıpkı şehri saran o geçilmez topraklar gibi insanların faaliyetlerini de büsbütün saran bir yokluğun varlığını hissediyorlardı. Kaçakçı misafire başını salladı, semavere döndü, çaydanlığı alıp onun için hazırlanan bardağa çay koydu. Bu hareket davet anlamına geldiğinden gergin hava gevşedi ve yeğen gülümseyerek masaya oturdu. Yaşlı kadın da onu fark etmiş ve sessizce yaklaşmıştı. Sevecenlikle başını sallayıp, kısaca omzuna dokunup yeğene ekmek getirdi.

Zamanla, konuşa konuşa öğrenebildikleri bir dil buldular. Misafirin soruları bütün sohbetlerinin iskeletini oluşturdu. Kaçakçı sevecen olabiliyordu ama sadece bir anlığına, asla büsbütün keyifli olduğundan değil. Yeğenin şehirde dolaşırken ona eşlik etmesine izin vermesinin nedeni, kaçakçının kendi bölgesinde hareket ediyor oluşunun verdiği güvendi.

Evden çıkarken güneş yükselmişti. Parıldayan sıcakta şehir, çevredeki düz tepelerin arasında yaşamla dolup taşan bir yuvaya benziyordu. Evlerin demirleri ustaca işlenmiş pencerelelerinin, ahşap kazık sıralarının ve solgun kıyafetlerin asılı olduğu uçsuz bucaksız çamaşır iplerinin yanından geçtiler. Yeğen, kaçakçının yeni bir yolculuk planladığını öğrendi, şehirde geçirdiği birkaç günün dinlenmeye yetip yetmediğini önce kendi kendine, sonra da ona sordu.

“Şimdi tam zamanı. Hazır mevsim yaz, yollar da açıkken, bundan faydalanmalıyım. –Hayır, esasen hava sıcak olduğu için değil. Ayrıntılar önemli; otları görmem lazım.”

Şehrin en eski mahallesinin kenarındaki büyük ve yeni bir eve vardılar. İnsan boyundaki güller, sıvanmamış bahçe duvarlarının üzerinden sarkıyordu. Kaçakçı, bahçe kapısının üzerinden içeri doğru bağırdı ve birkaç saniye sonra onları dostça selamlayan yirmili yaşlarında bir erkek çıkageldi. Cam eşya ve pahalı halılarla döşeli misafir odasında sehpanın yanına otur-

dular. Bir tüccarın atik canlılığına sahip yaşlıca, tombul ev sahibi, karşlarına geçip Rokokovari kıvrımlı bacakları çatırdayan, altın rengi cilalı sandalyeye oflaya puflaya oturdu. Yeğen ve onun şehri ziyaret nedenini konu edinen bir sohbet gelişti; bu sayede yaşlı iki adam ciddi bir iş görüşmesine kolaylıkla geçiş yapabildiler. Ne de olsa kaçakçı, komşu ülkedeki ürünleri ödeyeceği parayı almak için gelmişti tüccarın evine. Tabii kendi payından da söz ettiler. Tüccar sohbeti uzattıkça uzattı, oğluna kola, çay ve çörek getirtti. Ziyareti bu şekilde sürdürerek pazarlık yapmanın sağlayacağı bütün imkânlardan faydalanma niyetindeydi. Kaçakçı inatla isteğinden vazgeçmese de ticaret adabı, dolandırılmış olma hissine kapılmamak için bu vakti harcamayı gerektiriyordu. İşte burada, diye düşündü yeğen, nakit tam da bu nedenle vakitti.

Ayrırlırlarken tüccar, demir bir kutudan nakit para çıkarıp ödeme yapmıştı. Veda ederken görevini yerine getiren biri gibi rahatlamış görünüyordu. Şimdi, çay içerken olduğundan daha neşeliydi ve oğlunu, onlara iki anahtarlık, yazılarla süslenmiş minicik gümüş plaket getirmesi için gönderdi.

Caddede sürekli “yeni” saatçilerle karşılaştılar. Gerçek saatçiler, uluslararası ambargo yüzünden mağazalarını çoktan kapatmışken, saat satmayıp tamir konusunda uzmanlaşan gençler kaldırımlarda oturuyorlardı. Ülkeye neredeyse hiç mal gelmediğinden bu oğlanlar pek bir rağbet görüyorlardı, hatta bazıları mücevherler konusunda uzmanlaşmıştı. Ahşap tezgâhların arkasına çömeliyor ve gelen geçene seslenmeleri gerekmiyordu.

Kaçakçı, banklardan birinin önünde durdu, cebinden artık çalışmayan eski bir kuvars saat çıkardı. Yeğenine yan yan bakarak saati oğlanın burnunun dibine tuttu. Oğlan da kısaca saate bakıp başını salladıktan sonra onu aldı. Saati tezgâhın üzerine koydu, eliyle yanına uzanıp üç cam kavanoz çıkardı; içlerinde

ölü böcekler misali eski saat kalıntıları toplamıştı. Önce kuvars saati parçalarına ayırdı. Ortaya o kadar çok ufak parça çıktı ki bunları tekrar bir bütün haline getirmek imkânsız gibi görünüyordu. Oğlan bir kere başını kaldırıp müşterilerine baktı, herhalde gölgede bir yerde beklemek yerine ellerini izlemelerine şaşırmıştı. Kaçakçı sadece kısaca başını salladı ve oğlan işine devam etti. Saati adeta yok ettikten sonra, imalatçının büyük olasılıkla sadece bir bütün olarak değiştirilmesini amaçladığı bir parçayı işaretparmağıyla çalışma alanının ortasına itti. O şeyi açtı ve güçbela görünen kontakları kurcaladı. Burası işin en zor kısmıydı. Oğlan dudaklarını sıktı, fazla titremeye başladığındaysa elini birkaç kere uzaklaştırdı. Başını eğmişti, sanki bu minik gövdenin içine daha fazla güneş ışığı girsin istiyordu, ama boşuna. Baştaki kurcalama nihayetinde tornavidanın hassasiyetle yolunu bularak aşağı inme hareketine dönüştü. Hatta bir keresinde oğlan nefesini bile tuttu. Sonraki soluğuyla bir daha kaçakçıya baktı; bu sefer yüzünde gurura benzer bir ifade vardı. Saati tekrar bir araya getirmeye başladı. Yaptıkları esrarengizdi. Ne yaptığını biliyormuş gibi görünmüyordu. Habire parçaların birbirine uyup uymadığını deniyor, sonuçtan hoşlanmayıp vazgeçiyordu. Ama tek yapması gereken görünmez bir ipin ucunu bulup onu izleyerek eserini tamamlamaktı. Parçalar tek tek yapının içinde yok olup gerçekten tekrar bir kuvars saatine dönüştü. Bitmeden hemen önce –artık kalan parçaların da nereye ait olduklarını tam olarak biliyordu– minicik bir vida eksik kaldı. Herhalde tezgâhtan düşmüştü. Oğlan kavanozları tek tek kaldırdı, çevirdi ve içindekilere dikkatle baktı. Sonra birini açtı, ama boşaltmayıp iki parmağıyla dişlilerle çevrili bir hurda parçası çıkardı. Bu parçadan da bir vidayı söktü; vida gerçekten uymuştu. Adeta merasimle kuvars saati kapattı, bir saniye kadar önüne tezgâhın üzerine bıraktı, sonra da test etmeksizin onu kaçakçıya uzattı.

Yeğen, gözünü kaçakçının elindeki saate dikip baktı. Kırmızı rakamlar gördü, kaçakçının denediği bütün işlevler sorunsuz çalışıyordu. Kaçakçının gülümsemesi üzerine oğlan da ilk kez bir anlığına gülümsedi, kavanozlardan birini kaldırıp bir bar-men gibi salladı.

Yeğen şimdi kendini gerçekten de bir yabancı gibi hissediyordu, burada hayatın ne kadar indirgenmiş olduğunu, ister saat ister araba için olsun her türden tamir atölyesinde en basit yedek parça yığınlarının bile ne kadar önemli olduğunu kavradı. İnsanlar var olana bağımlıydı. Şehir tüccarlara aitti, ama diğer yandan onlar da kaçakçılara bağımlıydı.

O günün ikinci ziyaretini öğleden sonra geç saatlerde yaptılar. Ev şehrin kenarındaydı ve kaçakçı yeğenine, bu evin ziyaret etmek zorunda olduğu üç önemli adamdan ikincisine ait olduğunu ima etti. Bu üçü dışındaki herkes ona gelirdi. Evin arkasında tepeler görünüyordu. Çoraklardı, sanki kahverengi balçıkla sıvanıp üzerlerine tokmakla vurulmuştu. Puslu, ama parlak gökyüzünde yırtıcı kuşlar daireler çiziyordu. Kaçakçı yeğeninin dalgın bakışını fark etti. Durup belli bir yönü gösterdi. İşaret ettiği yerde sıradağlar görülüyordu.

“Sınır, dağların önünden geçiyor. Ovaryı geçmek kolay, tek sorun geniş olması.”

“Arazi o kadar boş görünüyor ki.”

“Sadece öyle görünüyor. Tepelerin arkasında nehir var, nehir den sonraysa çayırlar başlıyor. Başlarda, kolayca geçilebilecek birkaç tarla var.”

“Peki, tanksavar mayınına basan çiftçiye ne demeli?”

Kaçakçı bıyık altından güldü. “Elbette dikkatsiz olmamalı-sın. Mayınlı bölge tam da tarlalarla başlar. Ama çiftçiler veya çocuklarınca şu veya bu şekilde o kadar çok mayın bulundu ki, tarlalar artık pek de tehlikeli değiller. –Yürüyebiliyorum.”

“Ne demek bu?”

“İlk olarak tarlalardan sonra sürünmem gerek.”

Yeğeni için, kaçakçıyı bir çayırın üzerinde dört ayak üzerinde ilerlerken hayal etmek kolay, özellikle de ikinci müşterinin evinde onu kendinden emin ve sessiz gördükten sonra. Sandalyesinde bacak bacak üstüne atıp ilgisizce arkasına yaslanmıştı. Buraların şartlarına göre bu tüccarın da hali vakti görünüşte epeyce iyiydi. Büyük evinde onlarca elektronik cihaz vardı, ayrıca taze meyve de ikram etti. Bu sefer pazarlık daha kısa sürdü, öyle ki sonuna doğru tüccar güneydeki başkente yaptığı ziyaretten bahsedebildi. Son yaz başkentte hava epey sıcak geçmişti. Herkes televizyonlardaki meteorologların her gün sıcaklığın 40°C olduğunu söylemelerine şaşıyordu, oysa termometreler 50°C'nin üstünü gösteriyordu. Birkaç hafta bu böyle devam etmişti, ta ki bir gazeteci bir meteoroloğa bu farkın nedenini soruncaya kadar. O da canlı yayında en yüksek makamdan sıcaklığı en fazla 40°C'de tutma emri geldiğini kabul etmişti, yoksa halk huzursuz olabilirmiş. Üçü de bu hikâyeye güldü. Ortam gevşedi, o kadar ki minderinde kıkırdayarak oturan ufak tefek tüccar, bir hikâye daha anlatıp son sayımda nüfusun 16,2 milyon olarak hesaplandığını söyledi. Ama kim bilir hangi nedenlerle bu yeterli olmamış ve yukarıdan emir gelmiş: Bugünden itibaren nüfus 18 milyon.

“İnanılmaz” dedi kaçakçı ve sandalyesinde keyifle sallandı. “Bunu yurtdışında anlatsan insan utanır.” Onay bekliyormuşçasına genç adama göz kırptı.

Genç adamsa çatıya çıkıp etrafa bir göz atabilir miyim diye sormak için uygun bir fırsat yakaladığını düşünüyordu. Tüccar, sevinçle evet dedi. Tek başına yaşadığı anlaşılan evinin bütün odalarını onlara gösterdikten sonra, nihayet çatıya çıktıklarında adamın neden bu kadar istekli olduğunu anladılar. Şezlong, saksı ve kutulardaki bitkilerle burası evin asıl ya-

şam alanıydı, özellikle şimdi, yaz aylarında. Devasa kırmızı bir papağan bir çubuğa tünemiş oturuyordu.

Tüccar, heyecanla “konuşabiliyor” dedi.

Herhalde çatıya pek çıkılmıyor, diye düşündü yeğen. Bütün o renk cümbüşüne rağmen etraf garip bir biçimde hüzünlü görünüyordu. Yapraklarla çiçekler arasında duran, kaybolmaya yüz tutmuş şezlonga baktı.

“İnanmıyorum” dedi kaçakçı, ziyaret halledildiği için rahatlamış bir şekilde.

“Öyle, öyle, onunla sohbet ediyorum!” Tüccar, kuşun önüne dikilmiş kaçakçıya ciddi ciddi bakıyordu. “Onunla her gün sohbet ediyorum” diye tekrarlayarak sözlerini daha da vurgulamak için başını indirdi.

Kaçakçı arkasını döndü. “Konuşuyormuş gibi görünmüyor. Baksana, korkuyor.”

Papağan başını yana eğmişti. Beklentiyle kuşun etrafına dikilmişlerdi, tüccar birkaç kelime tekrarladı ve sanki hayvanı satması gerekiyormuş, hayvan konuşmazsa istediği fiyatı alamayacakmış gibi gerildi. Papağan sağa sola sallandı, sindi, tekrar dikildi. Bazen de gagalarını birbirine çarptı. Adamlar kulak kabarttı. Ama kuş konuşmadı.

“Nereden geldi?” diye sordu kaçakçı havayı dağıtmak için. “İnşallah, onu alması için birini sınırın öbür tarafına göndermedin.” Bu kadar büyük bir kuşu taşımanın çok zahmetli olabileceğini tahmin edebiliyordu.

“Hayır” dedi tüccar sabırsızca. “İlk savaştan önce de benimdi. Çok yaşlandı.”

“Demek öyle, belki de konuşmak için fazla yaşlıdır.” Kaçakçı, gözle görünür biçimde sinirlenmeye başlayan adamı kızdırmaktan keyif alıyor gibiydi.

“Sabırlı olmalısın” dedi adam.

Papağan, başını çubuğun altına kadar indirdi. Tüccarın ona dediklerini duymuyor gibiydi. Yeğen de denedi, ama boşuna.

Kaçakçı yavaş yavaş kuşa ilgisini kaybetti. Yeğen onun koruluğa yaklaşıp dayandığını gördü. Arazinin üzerinde dola- nan atmacaların çığlıkları duyuluyordu. Bu görüntüde –adamin, gökyüzünün sıcak, yitip giden mavisinin önünde duran eğilmiş sırtında– gördüğü bir şey, ona artık şehri, yuvayı terk etme zamanının geldiğini söylüyordu.

Papağanın kısık sesi duyulduğunda ona döndüler. Ne dedi- ği anlaşılmıyordu, fakat sesler o kadar yapaydı ki, bunlar olsa olsa kelimelerin taklitleri olabilirlerdi. Gerçi kuş bu seslerin çıkmasıyla kendisinin hiç ilgisi yokmuş gibi görünüyordu. Tüccarsa, bir çocuk gibi şen, titreye titreye ellerini baldırlarına vuruyordu.

Kaçakçı sadece övgüyle başını salladı. Yeğenin gözünden bakıldığında, papağan hiçbir şey söylemeksizin giderek daha anlaşılmaz bir şekilde konuşmaya devam ederken, kaçakçı, ace- leyle çatıdan uzaklaşarak adama sadece nezaketsizlik derece- sinde kısa bir an için zaferinin tadını çıkarma fırsatı vermişti.

Hava çok sıcak olsa da kaçakçı, yola çıkmadan önce eski bir askeri palto geçirdi üstüne. Parayı ve pılsını pırtısını tıkmak için paltonun sayısız iç cebine ihtiyacı vardı. Palto, asfalt gibi koyu griydi, ama uzun değildi. Kaçakçı mutfakta duruyor ve kendini olacıklara hazırlamaya çalışıyordu. Bir kez daha ceplerinin içindekileri kontrol etti, hâlâ düğmesi olanları ilikledi. Sonra tekrar masaya oturup pide ve koyun peynirinden oluşan kahvaltısını bitirdi. Yarıyı dolu çay bardağına üç şeker daha attı, ağır ağır karıştırdı ve kalan aşırı tatlı çayı bir dikişte bitirdi.

Büyük, boş sırt çantasını sırtına geçirdi. Sonra paltosunun cebindeki tuz poşetine, tel parçasına ve küçük küreğe el attı. Mutfak dolabının camında koyu renkli dikişleriyle vücudunu parçalara ayıran paltosuna son bir bakış attı. Bir an, savaşın sonlarına doğru bu paltoyu bulan karısını düşündü. O anda ailesini düşünmeye devam etmemesi gerektiğini biliyordu, çünkü bu düşünceler ayaklarının altındaki toprağı yarıyordu; şimdiki şiddetiyle onun için yepyeni bir histi bu, hemen unutmaya çalıştı.

Yollar şimdiden fazlasıyla ısınmıştı, hamallar ve çaycı oğlanlar, evden kimseye veda etmeksizin düşüncelere dalmış bir şekilde çıkan adama çarpa çarpa yanından geçiyorlardı. Cadde

boyunca şehrin epey dışına kadar sürdürmeye niyetlendiği tempoda yürüdü. Cami meydanına açılan sıcak duvarlara ulaştığında, daha çok keyif olsun diye paltosunun cebinde taşıdığı kayışsız kuvars saate bir göz attı. Yolu hesapladı ve akşamüstü geç vakit nehre ulaşabileceğini memnuniyetle anladı.

Çevresini saran şehir öğle paydosuna hazırlanıyordu. Peçeli kadınlar griler içindeki adamın etrafından büyük bir kavis çiziyorlardı. Orada bir şey okumak istercesine gökyüzüne baktı, ama nüfuz edilemeyen yoğun mavilik dışında hiçbir şey göremedi. Bu gökyüzü, hemen hemen her günkü gibiydi ve onun altında yaşayan insan, zamandan ve gökyüzünün değişip duran ışığından bağımsız olarak var olduğunu sanıyordu.

Kaçakçı sokakların arasından, şehrin aniden bir inşaat çölüyle sona erdiği yere kadar yol aldı. Evler kaba ve biçimsiz görünüyordu, sıvaları yoktu ve birkaç yüz metre sonra çatıları da kayboldu, sonunda da sadece iskeletleri kaldı. Arazinin başladığı yerde yol, ilk düzensiz biçimli, dağınık taşlar ortaya çıkana kadar başlarda hâlâ etrafa saçılmış inşaat iskelesi parçalarıyla kesilip duran kuru otlara dönüyordu, evler gibi yine taşlar da bilinçli olarak yerleştirilmiş gibiydiler, öyle tanıdıklardı ki, durdukları yerler önceden belirlenmiş gibi görünüyordu. Kaçakçı önünde uzanan ovayı, sıcakta kavrulan yumuşak ufku gördüğünde içgüdüsel olarak nehri düşündü, elini paltosunun altındaki su şişesine attı.

Ovanın yaklaşık yarısını geçtikten sonra burada görmeyi beklemediği askerlere rastladı. Bütün vücudunu ter bastığı için utandı. Yüzüne kabul edilebilir bir gülümseme yerleştirebilmek için gereken sürede aklından bütün olasılıkları geçirdi. Para, sınır askerlerine de alışverişle ilgili her şeye de yetiyordu.

Yaptığı son yolculukta bir şeylerin değiştiğini fark etmişti. Birincisi, eskiye göre daha fazla tekerlek izi vardı, ayrıca yolcu-

luğunun en yüksek noktası olan dağdan dönerken kimsenin yaşamadığı dar bir vadiden dumanların yükseldiğini görmüştü. Tekerek izleri herhalde buraya tayin edilen askerlerindi, ama duman bölgeye tamamen farklı ziyaretçilerin geldiğinin bir işareti olabilirdi. Esas mesele ordunun izniyle mi, izni olmadan mı burada olduklarıydı. İzinsiz olmaları kaçakçı için daha kötüydü. Kamyona yaklaştığında yola çıkmadan önce yolculuk bedelini yükselttiğine sevindi, bu şekilde beklenmeyen karşılaşmalar için parası olacaktı.

Kendisini ancak önlerinde durduğunda fark eden üç askerle karşılaştı. Terden sıırıslıklam olmuş kum rengi gömlekleri vücutlarına yapışmıştı. Anlaşılan kaçakçının paltosu akıllarını karıştırmıştı, uzaktan onun ordu mensubu olduğunu düşünmüş olmalıydılar. Kamyonun motoru arızalanıp stop ettiği için askerler bekliyorlardı.

Kaçakçı, bir hayvan gibi aracın altına yatmış olan askeri konuşturdu. Asker yüzüstü dönüp elini çenesine dayadı. Olağan sorulara –nereden geliyorsun, nereye gidiyorsun– verilen belli belirsiz cevaplardan sonra kaçakçı bilinçli olarak kısa bir süre sustu. Aksların arasındaki adamın yüz ifadesi fazla değilse de kaçakçının bu bölgede ne işi olduğunu tahmin edecek kadar değişti. Sürücü kabinindeki ikinci asker kuma atlayarak kamyonun arkasındaki üçüncüye aracın çekilmesi gerektiğini söyledi. Kaçakçı, askerler kendisine odaklanamayacak kadar kamyonla ilgilendiklerinden durumun lehinde olduğunu anladı. Öndeki ikisini aklından hemen çıkardı, belli ki rütbeleri düşüktü. Esas sorun gözlerini ondan ayırmayan kamyonun altındaki adamdı: Birine para ödeyecekse, ona ödeyecekti.

Kaçakçı yere çömeldi, elinin tersiyle alındaki teri sildi ve yukarıda, vadide gördüğü dumandan bahsetti. Asker belli belirsiz başını salladı. Sınır bölgesinde gerçekten de birkaç yeni

adamın olduğunu, ama bunların devriyelerden uzakta, mayınlı bölgede bulunduklarını söyledi. Henüz onları görmeseler de kokuları gelmişti. Asker hafifçe gülüverdi, kaçakçı da gülümseyerek başını salladı. Birden motor çalıştı ve kamyon sarsıldı. Etrafa kum saçıldı, asker hızla kamyonun hareket ettiği yöne doğru yuvarlandı. Kamyon sadece birkaç santim hareket etmişti ve asker altından sürünerek çıkıp diğer ikisinin üzerine söve söve yürüdüğü sırada çoktan durmuştu. Kaçakçı ayağa kalktı, kamyonun arkasından dolaştı ve askerlerden birinin motorun kendiliğinden çalıştığı mazeretinin öfkeli adamı pek etkilemediğini duydu. Kaçakçı kararlı bir şekilde yoluna devam etti, ne yavaş ne de hızlı. Her an ona seslenilmesine tepki verip dönmeye hazırdı, ama bunu göze aldı.

Akşamüzeri ovayı arkasında bırakmıştı. Giderek yükselen tepelik araziden ardına baktığında kamyonu hâlâ görüyordu. Askerin bahsettiği şu yeni insanlar onu endişelendiriyordu. Ama yine de, keyfi kısa bir süreliğine yerine geldi, bu üçlüyle karşılaşmak bir işe yaramıştı. Hiç değişmeyen bu bölgeden geçişleri sırasında kendine özgü bir batıl inanç geliştirmişti. Yolu adım adım bildiğinden, ancak sonradan anlaşılacak da burada yaşanan beklenmedik şeylerde bir hayır olmalıydı. Mesela bir seferinde tarlaların orada küçük bir oğlanla karşılaşmıştı. Çocuk, sırtı ona dönük şekilde alanın en dış kenarında, kurulmuş bir oyuncak gibi oturuyordu. Kaçakçı, manzarayı sakın sakın izlemek için hemen durdu; sıcak hava, kahverengi toprak, inatla dikilmiş, yarı ölü bitkiler, kırıptısız gökyüzü ve hepsinin arasında ona sürekli yol kenarlarına dikilen totemleri hatırlatan bu küçük figür. Ama çocuk canlıydı, kolları hareket ediyordu. Oynuyordu, önündeki bir şeyi ileri geri ittiriyordu. Kaçakçı yanına vardı. Oğlan ürküp sindi. Bir erkek ile bir kadının ortaya çıkışı tuhaf bir biçimde bu hare-

ketle bağlantılıydı. Ama kaçakçı bu tuhaflığın üzerinde durmadı, çünkü dikkatini oğlanın oynadığı şeye vermişti. Keskin kenarlı, yarım kalmış yabancı bir yazının bulunduğu bir mayın parçasıydı bu. Yere çöküp parçayı eline aldı. Üzerinde her ne yazıyorsa yazsın, –büyük olasılıkla tip açıklamasıydı– somut anlamı dışında bir önemi vardı, çünkü bu parçayı tam da bu günde, tam da bu yerde o çocuk yüzünden görmesi sadece tesadüf olamazdı. Yazılar, siyahımsı duman izleri içinde kaybolan çizgi desenlerine benziyorlardı. Parçayı ışığa tutup sadece kendisine gönderilen mesajı deşifre etmeye çalıştı. Arkasında duran insanlar, onun ya bir uzman ya da delinin teki olduğunu düşünüyor olmalıydılar, hiç hareket etmediler. Olup biteni anlamak için bir kez daha başını kaldırdı. Daha sonra öğrendiği gibi dağlardan gelen göçebeler olan bu insanlar, aslında henüz mayın döşenmemiş tarlaların kenarları boyunca yürürlermiş. Oğlan, tarlada bulduğu sivri parçayla oynuyordu. Kaçakçı, tarladan on beş adım bile uzakta olmayan olağan patikasını gözleriyle izleyip tekrar yazıya ya da rakamlara odaklandı. Ayağa kalkıp oğlana doğru yürüdü. Oğlansa yanına kaçtığı zayıf adamın arkasına gizlendi. O sırada çıplak vücudunun üzerine giydiği, yarısı parçalanmış kuzu derisi ceketinin bir kolu omzundan düşüp elinin üzerine kaydı. Kaçakçı oğlana parçayı tam olarak nerede bulduğunu sordu. Zayıf adam arkaya dönüp kuzey vadilerinde konuşulan lehçeyle soruyu tekrarladı. Oğlan birden öne çıkarak tarlanın kenarına koşup, parçayı bulduğu yeri gösterdi. Oradaysa gerçekten de parçanın bulunmuş olması gerektiği çukur görünüyordu. Kaçakçıysa tarlanın sürüldüğünü anladı. Büyük olasılıkla da kısa bir süre önce artakalanlarını şehre getirdikleri o çiftçi tarafından. Bu yüzden de kendisinin sandığı o patikanın doğru patika olması imkânsızdı. Adama bunu sordu,

ama o hayır anlamında başını salladı. Kaçakçı patikasını bulmak zorunda olduğunun farkındaydı, çünkü asıl mayınlı bölge diğer tarafta başlıyordu ve nereye gittiği bu yüzden önemliydi. Bir tane de olsa bir işaret bulabilmek için tarlanın önünde bir aşağı bir yukarı koşturdu. Nihayet, tepelerden geçtiği yolla tarlanın diğer tarafını düşünerek patikasını kafasında oluşturdu. Üzeri sürülen patikası, yenisinin metrelerce uzağında tekrar gözünün önünde belirdi. Bu yolu her kim geçtiyse ya ondan daha bilgiliydi ya da aptalın tekiydi.

Bu yüzden göçebe oğlanla karşılaşması hayırlı olmuştu, çünkü yanlış patikayı izlediğini Allah bilir ne zaman fark ederdi. Tıpkı oğlan gibi asker de buradan kasten uzakta duran –ki bunun bir nedeni olmalıydı– yeni insanlardan söz ederek kaçakçıya yardımcı olmuştu. Bu çölde yabancılarla karşılaşma fikri hoşuna gitmiyordu. Paltosundaki onca parayla ne olursa olsun onlardan kaçınması gerekecekti, ama az sayıdaki istisna dışında yürüyebileceği tek bir patika olduğu için onlardan kaçınmak imkânsızdı. Onları gördüğünde beklemekten başka çıkar yolu yoktu. Önemli olan çevredeki değişikliklere daha dikkatli bakmaktı; duman olmasa da havaya savrulan kum onları açığa vururdu. Temposunu düşürdü ve sonunda artık her yüz elli adımda bir, durup etrafına bakınmaya başladı.

Tepeden bakıldığında patikası gerçekten de fark ediliyordu. Ama onu manzaraya yürüye yürüye kazıdığı için değil, tam tersi kendisinin kıldığı bir yol olarak doğallıkla kendiliğinden beliriverdiği için. Etrafındaki arazinin şekilden şekle girebileceğini gördü; arazi kaçakçıya, kaçakçı da araziye uyum sağladığından kaçakçı adımlarını sağlam atıyordu. Tepeler yüzünden ne arkasındaki ovayı ne de önünü görebiliyordu. Bu yüzden yine yavaşladı. Killi toprağa diz çöktü, matarasından bir yudum su içti. O sırada gözlerini, yakındaki tepelerin kes-

kin hatlı sırtından ayırmadı, ama değışen bir şey göremedi. Kendini giderek endişelerini yok eden bir güven duygusuna bıraktı.

Bir beş yüz metre sonra kuklanın koyu kırmızı kafası göründü. Patika ilk olarak bu kukladan sonra bir yola dönüşüyordu. Savaşta ve sonrasında bu bölgenin simgesi haline gelen bir korkuluktan bu. Bazen saplanmış bir kabak, bazen de karpuzdan oluşan kafayı durmadan kimin değıştirdiğı belli değildi, herhalde buradan geçen çiftçiler ve göçebeler, belki de askerler. Ne zaman ki kafası olmaz ve çürümüş ceketin omuzları arasından sivri tahta direk yükselir, işte o zaman kaçakçı bu işareti gerçekten hiç hayra yormazdı. O zaman bunu bir uyarı olarak görürdü, çünkü uzun bir süre korkulukla ilgilencek kimsenin gelmemesinin de bir nedeni olmalıydı. Böylece, hafif eğik duran korkuluğun çenesinden bir sakal gibi sarkan kırmızı meyve etini ve pek eski olmasa da çoktan patlamış karpuzu belli belirsiz bir rahatlamayla fark etti. Bu bölgenin, yolculuğunun, belki de sadece bu yolculukla ilişkilendirdiğı endişelerinin özünde bir tür değış tokuş vardı. Eğer bu sefer kafayı görmeseydi, diye düşündü, mutlaka geri dönerdi.

Önüne gelip durduğunda kukla, heybetli haliyle ona devasa göründü. Kirli bir perde gibi yere kadar uzanan cekete doldurulan battaniyeler bu izlenimi uyandırıyor. Bu nesnenin özelliğı, iskeletin yatay durmayan çapraz direkli bir haç oluşturmaya idi. Bu yüzden de kollar gerçek bir vücuttakine benzer biçimde kıvrık, hatta epey kısa olarak boşluğa doğru uzanıyordu. Ardından da ceket kollarının içi boş borularında son buluyorlardı. Kaçakçı, etrafı sineklerden bir halleyle çevrili kafaya saniyelerce baktı. Bu kafayı yenilemek için mutlaka çok uğraşmak gerekiyordu. Haçın zeminden çekilip çıkarılması ve yere yatırılması lazımdı. Bunun için de iki kişi gerekiyordu, diye dü-

şündü. Tam da bu düşünceyle kaçakçı tekrar endişelendi. Hızla kuklanın yanından geçerek bir çukurun içinde bir sonraki tepeye doğru yürüdü. Yine kil rengi ve gökyüzündeki yırtıcı kuşlardan görece başka bir şey yoktu.

Tepelerin sonu, yolculuğun çok özel bir bölümüydü. Kaçakçı bunu kuzeyin başlangıcı olarak yorumluyordu. Burada nehir, yorulan toprağın kamburlarının çöktüğü manzarayı değiştiriyordu. Nehir sanki etrafa saçılı çakıllarla birlikte, otların buradaki mat, ama yoğun askeri yeşilini de getiriyordu. Sanırım otların suyun yakınında bu yeşilin içine boşalttıkları fazladan enerjileri var, diye düşündü. Kıl kahvesi de bu renk cümbüşüne katılmış gibiydi, ama daha aşağıya, köklere doğru itilmişti.

Gürgenlerin süslediği nehir, aşağı yukarı elli metre genişliğinde, ama yaz ayları hariç, insanın beklediğinden daha derindi. Düz, gri kıyı taşları suyun metrelerce içine doğru yürünebilirmiş izlenimi veriyordu. Belli bir noktada diz boyunda kalıyordu. Eskiden, özellikle ilkbaharda ve sonbaharda taşıma teknesi vardı. Gerili bir halat boyunca bir kıyıdan diğerine çekilen bir saldan ibaretti aslında. Ama yine de yükleri kuru halde diğer kıyıya geçiriyordu ve kaçakçıya, yolculuğunun bu noktasında her zaman huzurlu günleri hatırlatırdı, sanki düzenin içinde yeri ve amacı vardı, sanki her zaman oradaydı ve inşa edilip tekrar çalıştırılması hiçbir zaman zor değildi. Sal, halatın yakınlarında, onu taşıyan şambriyeler delindiğinden yarı suya batmış halde uzun süre yatmıştı. Sonraysa halatla, yani kaçakçının patikasını gösteren yön ipiyle birlikte ortadan yok olmuştu. Geriye kala kala iki direk kalmıştı, birisi halatı bağlamak için onları toprağa çakmış, ama sonra günün birinde de bir tek karşı kıyıdaki direk ayakta kalmıştı. Artık ona da ihtiyaç yoktu. Patika çoktan tesadüfi işaretleme-

lere ihtiyaç duymayan ve de kendisi değişmeksizin her türlü tesadüfi yer değiştirmeyi içine alan sabit bir şekle bürünmüştü.

Her ne olursa olsun bu sal gibi kamu yararı güden, ücretsiz kullanılabilen kurumların zamanı çoktan geçmişti. Başkentten haber veren ve yüzlerce kez anlatılan hikâyeyi hatırladı; buna göre yüksek bir apartmanın üç asansöründen birinde bir adam varken asansör arızalanır, ama adam ancak çürüme kokusu duyulunca bulunur, çünkü artık kimse bir şeyin bakımını veya kontrolünü yapmıyordur, özellikle de üç asansörden ikisi ça- lışmaya devam ediyorsa.

Kaçakçı nehri geçti, her zamanki gibi Nuh Nebi'den kalma, suya dayanıklı çizmelerine sevindi, matarasını doldurup karşı kıyıya gelince yere çömeldi. Birkaç yıl önce buradan geçerken sınırdan önceki son köy boşalmaya başlamıştı. Bu köy, nehir civarının iki kilometre batısındaydı ve yolculuklarına başladığında burada hâlâ insanlar oturuyordu. Uzun zamandır oraya gitmemişti. Bugünle karşılaştırıldığında o ilk yürüyüşlerinin ne kadar rahat olduğunu hatırladı. Orada bir şeyler yiyip içebiliyor, insanlar arasında olabiliyor ve yolculuğın zor bölümü henüz geçilmemesine rağmen bu noktadan sonrası engelli bir gezinti gibi geliyordu ona. Durumun kötüleştiğini, artık köpeklerin olmadığını fark ettiğinde ve yanından sakatlanmış çocuklarla genç erkeklerin daha sık geçtiğini veya büyük caddelerden birinin çamurunda büzölüp oturduklarını gördüğünde anladı.

şimdiyse, nehrin kenarında, gözlerini batıya doğru dikmişken bölgede yeni yeni fark edilen huzursuzluğın bu terk edilen köyle ilgili olabileceği geldi aklına. Herhalde orada yine birileri yaşamaya başlamıştı. Pek imkânı yoktu ama bu yeni durum karşısında hissettiği güvensizlikten kaynaklanan erteleme ve bekleme eğilimi, bir kez daha patikasından sapmasına yol açtı.

Köy, hâlâ ıssızdı, az sayıdaki kulübe, ayakta kalmış olsa bile, çürümüştü. Kaçakçı yıkıntıların ve geride bırakılan eşyaların arasında, canı sıkın ve çaresizce sağa sola koşuşturdu. Geldiğine bin pişmandı, çünkü gördüğü her şey bir ayna gibi kendi durumunu yansıtıyordu. Hayali çizgiyi takip etmek, sağa sola bakmadan dümdüz gitmek yerine gezintiye çıkmaya kalkışmıştı. Kulübelerin birinde önce gözünün ucuyla, sonra odaklanarak ve inanmayarak hayvan gözleri gördüğünde davranışını bambaşka bir hayra yordu. Bu seferki yolculuğunda, diğerlerinden farklı bir şeyler vardı. Aynı anda aklına birçok soru üşüşüyordu: Ta en baştan onu huzursuz eden şey yaşındandı mı kaynaklanıyordu, öngörülebilirlik ve rutine yönelik bir tepki miydi, yoksa gerçekten de yepyeni bir şeyi algılaması mıydı? İlk kez iç dünyası ile dış dünyasını açık seçik ayırt etmenin zorluğunu fark etti. Bunu yapamıyor oluşu bile aslında huzursuzluğunun kaynağıydı. Mecbur kalsa, diye sordu kendi kendine, bu yeni şeyi nasıl tarif edecekti? Ağırlığını bir bacağından diğerine verdi, ona hâlâ bakan hayvanı görmezden geldi, gökyüzüne ve uzaktaki mavi dağ silsilesine, önünden kaba renkleriyle ve yine de pek belirsizce ot bitmiş toprağa geçişine baktı. Kulübede bir hareketlenme oldu, ama kaçakçı tepki vermeden önce düşüncelerinin sonunu getirmek istiyordu; yana döndü ve nehirden sonra yürüdüğü yola bir daha baktı. Beni burada huzursuz eden şey yalnızlık, diye düşündü. Yalnız olduğu gerçeğini kabullenmesi kolay değildi –aslında her yerde zaten hep yalnızdı. Hayır, bu yalnızlığa bir şey olmuştu; değişmişti, tıpkı insanın bir zamanlar iyi bilip de uzun bir süre sonra tekrar gördüğü yerlerin değişmesi gibi. Her şey bilindiktir, insanın beklediğinden daha güçlü bir şekilde, ama tam da bu nedenle sayılamayacak kadar çok, minicik çiziklerle örtülmüş gibi de farklı. Yabancılaşmış, diye düşündü; bu

yüzden de onda her değişiklik mümkün. Belki de patikasını bu sefer izleyememesinin nedeni buydu.

İlk olarak kulübeye doğru yürüdüğünde içerideki hayvanın ne kadar çok bağırdığını fark etti. Kapının önüne ayak bastı, bir an duraksadı ve yana kayarak gerekirse diye yerden bir sopa alıp iki eliyle tuttu. Bu hareketi yadırgadıysa da ona tutarlı göründü. Girişte dururken loş ortamda önce zıt yönlere bakan biri büyük, biri küçük iki kafa gördü. Başını kulübeden içeri uzattı ve gövdesinin arkasından bir filmle kaplanmış gibi nemli nemli parlayan bir buzağının sarktığı bir ineğin kocaman açılmış gözleriyle karşılaştı. Yeni doğan yavru çırpınmaya başlamıştı, ama başı ölmüş gibi sarkıyordu. Kaçakçı geriye çekildi, anne hayvanın gözlerindeki korkuyu görmüştü. Sonra kulübenin önünde bekledi, neyi beklediğini bilmeden. Acaba ineği buraya kim koydu, diye meraklandı, ne de olsa bir an bile tesadüfe inanmıyordu.

Bir zamanların köyünün bütün arazisinde ayak izleri aradı, ama bir tane bile olsun bulamadı. Solan gökyüzüne baktıktan sonra burada ne işim var sorusuyla kendine geldi. Şundan emindi: Bu şekilde yoldan sapmaya devam ederse dönüp özür dileyerek parayı iade etse de olurdu. Derin bir nefes alıp tekrar yola koyuldu. Kulübede şimdi iki hayvanın sesini duydu ve bu insansız bölgedeki doğumu düşününce soğuk bir duygusallığa kapıldı. Bir insan barınağında doğuran bir ineğin tuhaflığınaysa aldırış etmemeye çalıştı.

Bütün bu olup bitenlerin ardından nehirden sonra gelen kısa ama dik yokuşu tırmanmanın onu çok zorlamasına hemen hiç şaşıramadı. İnledi, sendeledi, kayadan bacaklarını kırmadan geriye kaydı, yerde pelte gibi kaldı, bir daha denedi, yine kaydı. Aşağıya, parıldayan nehre baktı, bir yudum su içti ve dört ayak üzerinde kayadan yukarı ilerlemeye çalıştı.

Yukarı ulaştığında dikkatsizliğinin farkına varıp yavaşça ayağa kalktı, birkaç metre koşarak ovayı geçti. Aniden durdu, sadece bir anlığına, gerçek olamayacak kadar kısa bir süreliğine sesler duyduğunu sanmıştı. Ama ses olmasını istediğinden daha belirgindi, rüzgârla hareket etmiş, yayılmış, sonra tekrar sıkıştırılmış gibi geldi. Kaçakçı olduğu yerde kalıp düşündü: Üç ülkenin birleştiği bölgede olsa da bunlar ne Türk ne de İranlı birlikler olabilirdi. Buraya yolu düşenler olsa olsa Birleşmiş Milletler'in ve diğer örgütlerin, metal detektörler ve siperli kasklarla donanmış, büyük bir şaşaaıyla, dolayısıyla topraklardan aşırı bir yavaşlıkla geçen mayın uzmanları olabilirdi. Ama devam eden veya olması beklenen böyle bir olaydan normalde daha şehirdeyken haberi olurdu, ayrıca böyle bir grubu şimdiye kadar fark etmemesi de imkânsızdı. Bu yüzden de sadece göçebe haydutlar söz konusu olabilirdi. Kuzeydoğudan gelen ve habire patlak veren aşiret savaşlarının ortasında aidiyetlerini kaybedip kendi başlarına geçinmeye çalışan insanlardan artık sık sık bahsediliyordu. Onlara aslında haydut denemezdi, doğrusu sadece yerlerinden edilmişlerdi. Ama çiftçiler, dışarıdan gelen herkesten olduğu gibi onlardan da korkuyorlardı. Eğer bu sesler bu insanlarınsa mutlaka silahları da vardı ve kaçakçı onlara yakalanma riskine giremezdi.

Seslerin hafif hafif yankılanmasına bakılırsa ovanın çok aşağısındaydılar. Fakat kaçakçının yolunu ters yönden izleyerek nehrin yakınındaki kayayı geçmek için yukarı çıkabilirlerdi. Kaçakçı, ovanın kenarından geri çekilerek kayaya yakın bir noktaya yerleşti, böylece yukarı çıkanlar onu göremezdi. Dönüp dönmeme düşüncesiyle cebelleşirken bir başka sestense daha huzursuz oldu: Aşağıdaki insanların yanlarında en az iki köpek vardı.

Akşama kadar sürekli mayınların arasında nasıl hareket ettikleri sorusu aklından çıkmadı. Sadece onun ve belki de iki kişinin daha bir patikası vardı, bunlar sermayeleriydi. Burada serbestçe dolaşacak kadar çılgın kim olabilirdi? Dahası: Neden? Sonuçta görece dar ve tehlikeli sınır koridorunu kuzey-batı yönünde, Türkiye'ye doğru terk etmek fazla çaba gerektirmezdi.

Karanlık çöktüğünde üşümeye başladı. Bir kez daha askeri paltosu olduğuna sevindi. Yolda gecelemeyle ilk kez mecbur kalmamıştı. İki yıl önce de bu kayayı aşmaya çalışırken ayağını burkmuş, aşağıya kadar topallaya topallaya inmiş, ayağını dinlendirdikten sonra da ertesi sabah nihayet tekrar yoluna devam edebilmişti. Bu sefer de gece sessizdi –kulübedeki iki inekten başka hayvan da yoktu herhalde. Kaçakçı, insanların yakınlığının yol açtığı korkuyu bastırmaya çalıştı.

Tuhaftır, rüyasında insanları değil, anılarını gördü. Kendi kendine yabancılaşmış halde, başkentin soluk, sarımsı beyaz ışığında gördü kendini. Üzerine doğru koştuğu şey, bu ışıkla dolu devasa bir çukurdu ve bir göz kırpmasıyla ulaştığı şeyi ise gece çölünün ortasındaki bir manevra istasyonu sandı. Dört bir taraftan, ahşap kasalar ve kutuların içinden gelen böğürtüler ve çığırtilar duydu. Merakla, ama rüyasıyla bütünleşmemiş iç dünyasında istemeye istemeye, süprüntüler arasından ve inatla rüyasının odağının dışında kaldıkları için tanınması istenmeyen ne idüğü belirsiz kaba şeylerin yanından yol açtı kendine. Ama o bu şeylere dokundu –ya da onlar ona– insafsızca ve donuk bir halde. Aniden her taraf zifiri karanlığa gömüldü, artık bir ışığa doğru koşmuyordu ve neden koştuğu sorusunu bile sormuyordu kendine. Bir an sonra bu sefer bir limuzinle askeri kamyon karışımı inanılmaz uzun bir kamyonetin önünde durdu. Bu canavarın kapıları açıldı, bir dev gibi

mekânı işaret edip üzerine aşırı uzun, kanatlı gölgeler düşürüyorlardı.

Sürücü kabininin etrafından dolaştı ama açık kapılardan biri yerine ön camın önüne geçip içeri baktı. Koltuklara bir koyun uzanmıştı, hayvan kafasını kaldırıp gösterdiğinde kaçakçı koyunun ufak, uzunlamasına palyaço suratından ürktü. Yükleme alanından sesler duydu, sonra kamyonun arkasında duruverdi ve iri cüsseli iki serbest güreşçinin dövüşünü izledi. Yükleme alanının irticalen kurulan tribününün yükselttiği boşluğa yalıtılmış halde uzanıyorlardı. İkisinin de yüzünde maske vardı, kalın kollarıyla birbirlerini çekiştirirken deri dazlakları her an çarpışacak gibiydi. Daha rüyasındayken bu serbest güreşçileri televizyonda gördüğü aklına geldi, son zamanlarda dövüşler saatlerce gösteriliyordu. Güreşçilerden biri aniden havaya yükseldi ve bacakları açılmış halde aşağı indi. Diğerine öyle bir çarptı ki bir an omuzlarına oturdu, sonra onu aşağı yuvarlayarak üzerine oturup boynunu yükleme alanına bastırdı. Herhalde şimdi galip gelmiştir, diye düşündü kaçakçı. Oturanın maskesinde gözlerini bulmaya çalıştı, ama gözler için kesilen yarıklar simsiyahtı. Güreşçi, nasıl yükselip aşağı indiyse bacaklarını öyle açmış oturuyor, baldırlarının arasında da uzunlamasına dikişleriyle diğerinin oval başı duruyordu. Kaçakçı onun göz yarıklarında nemli bir şey görüp arkasını döndü. Etrafında hâlâ istasyon vardı, sabah ağarıyordu. Parası aklına geldiğinde panikledi. Ellerini paltosuna attı, kalın yerleri hissederek rahatlamış bir halde kollarını indirdi. Yanında koyun duruyor, gözleriyle kendisini inceliyordu; tam yanına çömelecekken uyanıverdi.

Rüyanın silinip gitmeye niyeti yoktu sanki, etrafında aynı sabah atmosferi vardı. Kaçakçı nerede olduğunu anladığında içi ferahladıysa da o anda uyanıklığı tetiklendi. Gözünü kırpa-

rak etrafa bakınırken hareketsiz kalarak gizlenebilirmiş gibi kesik kesik nefes aldı. Sessizlik sakinleştiriyordu, sadece rüzgâr beş adım uzaktaki devedikenini çalılığı arasında hışırdadı. Kaçakçı dikilerek oturdu ve rüyasında gördüklerini düşündü. Burada başına gelenler bir hayra alametse, rüyası da öyleydi. Güreşçileri hemen unuttu, çok fazla odaktaydılar. Ama işte koyun, onu daha çok huzursuz etti, özellikle de parayla ilgili iş. Tıpkı rüyasındaki gibi, her şeyin yerli yerinde olup olmadığını anlamak için paltosunun astarına dokundu. Yüzünü, elleriyle yıkarmışçasına sıvazladı. Gökyüzü pat diye gün gibi aydınlandığında kararını vermişti: Yoluna devam edecekti, sadece deneme kabilinden, ama önce parayı buraya gömecekti. Duruma bakılırsa geri dönmenin daha akıllıca olacağının farkındaydı ama gururu bunu ciddi ciddi düşünmesine izin vermiyordu. Daha bir şey olmadı diyordu kendi kendine ve onu dönmeye zorlayacak somut bir bahane bulamayacağını da biliyordu. Belki, yol daha uzun olsaydı, diye düşündü. Ama bu, sorun çıkmayan bu bir günlük yürüyüşte söz konusu değildi. Ayrıca diğer yolculuklarda da olmayacak ne yaşanmıştı ki? Olağan seyirden en ufak bir sapmada artık korkmamaya, her şeye hazır olmaya karar verdi. Bu sınır bölgesini az da olsa kendi hakkı sayıyordu ve bu yüzden de davetsiz misafirleri gözden kaybetmemek onun sorumluluğuydu.

Çakıyla paltonun astarını açtı. Bir hırsız gibi sürekli etrafını kolaçan ederek plastik folyoya sarılı demeti dışarı çıkardı. Devedikenleri arasında yumuşak bir toprak buldu, dar bir çukur kazıp desteyi düz bir taşla kapattı; bu taşı da zaten kararından hemen sonra bu işe uygun görmüştü, öyle ki sadece bu taş yakınında olduğu için hemen karar verdiğini sandı. Tatmin olmuş bir halde her şeyin doğal görüldüğünü ve taşın bitkilerin arasından dikkat çekmediğini gördü. Paltosunu elleriyle dü-

zelttikten sonra kendini o kadar özgürleşmiş ve hafif hissetti ki sanki parayla birlikte korkularının hepsini de gömmüştü. Şimdi biriyle karşılaşacak olsa ona yaklaşıp, rahatlıkla bir sohbet girer ve zararsızmış gibi davranırdı. Bütün o korkularının nedeninin bu para olduğunu anladı. O yüzden de her yolculukta mümkün olduğunca az insanla karşılaşmaya dikkat ederdi. Bu durumla her zaman aklını kurcalamıştı ama yol kısa ve yalnız geçtiğinden hiç fark etmemişti. Şimdi tekrar duruma hâkimdi ve arazi de iki tarafını askerlerin koruduğu ve mayın tarlaları yüzünden az kişinin ayak bastığı kısa bir geçitti. Bu durum ona güven veriyordu, kayadan aşağı inip rüzgârın canlı yükü olarak önüne sürüklenen sarı kelebeklerin bile keyfini çıkardı.

Beno'yla tanışmak asla bir dost edinmek, hatta yüksek bir makamda tanıdığı olmak bile demek değildi. Beno'yla tanışmak, belli belirsiz, ama asla azalmayan merakına, arsız ve delici yan yan bakışlarına ve açık olmaktan çok imalı lakırdılarına sürekli dayanmak zorunda kalmak demekti. Beno'yla nasıl karşılaşırdı insan? Tesadüfen, diye düşündü kaçakçı ve kasten ziyaret edildiğinde Beno'nun her zaman huysuz ve sinirli olduğunu düşününce gülümsedi; tesadüfi karşılaşmalar tam ona göre bir şeydi. Ne yazık ki, işler bununla kalmadı. Beno'yla tanışmak, aynı zamanda ta en baştan meselenin kötü sona ereceği duygusuna kapılmak demekti.

O günlerde güneyden başkente doğru yola çıkmıştı. Kaçakçılara götüreceği sayısız para destesi onu biraz huzursuz ediyordu. Ona güven veren tek şey, torpido gözünde her bir nöbetçi için sayıp ayırdığı desteler, yani yol parasıydı. Arabayı, epey güven veren bir Toyota'yı karısının bir akrabasından ödünç almış, birkaç zorlukla deposunu doldurup evin önüne getirmişti. Tam da eşyalarını arabaya koymak üzereydi. Bagajdan kafasını kaldırdığında Beno yanında bitiverdi. Kaçakçı, adamın yüzünü görebilmek için geriye doğru bir adım attı. Beno selam verip gülümseyerek konuşmaya başladı.

“Yolculuğa mı çıkıyorsun? Bugün hava çok sıcak, neden akşama doğru gitmiyorsun?”

“Gece yolculuğundan hoşlanmıyorum.” Kaçakçı, adamın kim olduğunu çıkarmaya çalışıyordu. Zengin bir sivil gibi giyinmişti ama gizlemediği merakı asker olduğuna işaretti.

“Seni böyle görünce, beni de alır mısın diye sormak istedim. İki kişiyle yolculuk da daha az sıkıcı olur zaten, ne dersin?”

Zaman kazanmak için kaçakçı tekrar bagajın içine eğildi. İki komşu çocuk koşarak gelip elleriyle pat diye arabanın kapısına vurdular. Beno, kollarını hiddetle sallayarak kovaladı onları. Yine yalnız kalmışlardı. Ne yapmalıydı? Bu adam gibilerinin, böyle bir döneme göre tuhaf olmayan bir ricasını reddetmek pek akıllıca bir iş değildi. Adamın sorularından korkuyordu; ne de olsa yolda saatler geçireceklerdi.

“Elbette, parasını da veririm.” Beno’nun yüzü bagaj kapağının altında göründü. Kaçakçıyı kuşkulandırmak istercesine başını salladı.

“Tamam” dedi kaçakçı istemeyerek, “ama hemen yola çıkıyorum”.

Diğer adama arabanın kapısını açtı ve veda etmek için bir kez daha eve gitti.

Karısı, dışarıdan görünmeyecek biçimde pencerenin önünde duruyordu, onları görmüştü.

“Kim o adam?” diye sordu, daha kaçakçı ona sarılamadan.

Kaçakçı duraksadı. “Bilmiyorum.”

“Onu tanımıyor musun?” Kadın pencereye döndü. Endişeli endişeli fısıldamaya başladı. Kadının, kaçakçının işleriyle ilgili duyduğu çekinceleri artıracak yeni bir nedeni vardı artık.

“Ne dedi?”

“Benimle gelmek istiyor.”

“Başkente kadar mı?”

“Bilmiyorum.”

“Bilmiyor musun?”

Kadın, tam öksürürken fotoğraflanmış gibi görünüyordu. Gözleri, kaçakçının etrafında odada tutunacak bir şey aradı ve bu tür nefes kesici huzursuzluk anlarında her zaman olduğu gibi olduğundan çok daha yaşlı ve güçsüz göründü. Kaçakçı ona, bu noktanın önemsiz olduğunu, nereye kadar ona eşlik edeceğinin fark etmeyeceğini ve asıl meselenin sadece bir evet veya hayır demek olduğunu açıklamaya çalıştı. Bu adamın asker olabileceğini tahmin ettiğini ona söylemedi.

“Neden yanına alıyorsun onu, özellikle de kim olduğunu bilmiyorsan?”

“Tam da bu nedenle. Zaten ne olabilir ki?”

Karısı, sanki bu cevabı sindirmesi gerekiyormuş gibi bir anlığına gözlerini kapadı. Nihayet kaçakçı ona sarılıp çıktı.

İlk olarak şehri arkalarında bıraktıklarında adam başkente gittiğini söyledi. Kaçakçı anladığını belirterek kısaca başını salladı ve susmaya devam etti. Kaçakçı, sanki onay verişiyse birlikte adamı geçici bir süreliğine rahatlatmış diye düşündü.

Bir süre sonraysa Beno her şeye rağmen bir sohbet başlattı. İlk önce yolun durumu ve sıradaki barikatın tam yeri gibi önemsiz şeylerden bahsetti. Kaçakçı adamı dikkatle dinlerken sanki konuşmasıyla bir şeyin yolunu yapıyormuş gibi geldi. Etraftaki arazi artık kayalıktan çıkmış, devasa, başsız hayvanların sırtları da olabilecek tuhaf çıplak toprak dalgalarıyla bezenmişti.

Doğru hatırlıyorsa bir süre sonra Beno koltuğuna biraz daha gömülüp bacaklarını karnına çekti. Keyfine baktı. Onu tanımak, etrafına yaydığı ve aniden değişen ruh hallerine de tepki vermek zorunda kalmak demekti. Artık kaçakçı, onun bir uğursuzluk peşinde olduğuna inanmıyordu.

Amerika’yla, hatta aslında Avrupa’yla yapılan ve üzerinden çok da zaman geçmeyen büyük savaştan söz etmeye başladı. Bu savaşı İran’la yapılan ilk Körfez Savaşı’yla karşılaştırıldığın-

da büyük kılan, sadece düşmanların sayısı, bütün meydan muharebelerinin sonuncusuna hazırlanmışçasına donanımlı, kelimenin tam anlamıyla uluslararası orduydı. Beno sakın sakın anlatıyordu. Dışarıdaki engebeli arazi onu sakinleştiriyor gibiydi. Kaçakçı bunu çok iyi hatırlıyordu, sesi değişmişti; ya da sadece daha kısıklılaşmış, hatta derinleşmişti. Her şeyi tam anlayamıyordu, tank paletlerinin parça parça ettiği şehirlere-rası karayolu asfaltı üzerinden geçen tekerleklerin gürültüsü fazla yüksek ve düzensizdi. O gün arabada, ileride tekrar tekrar hissetmek zorunda kalacağı duyguya kapıldı: Beno'nun, onu kendisini dinlemeye zorladığı.

Savaş sırasında Beno, güney sınırının ötesinde çölün kum-ları arasına dağınık olarak kurulan siperlerden birine konuş-lanmıştı. Ne olursa olsun nöbette kalıp gözlemledikleri her şeyi bildirme emrini almışlardı. Olan bitene dair tek tek bilgi almak imkânsızdı. Bilinen tek şey büyük taarruzun günlerdir devam ettiğiydi. Telsizle iletişim kurdukları siper birlikleriye hepsi gibi atış mazgalının hemen önünden başlayan ve ufka kadar uzanan kumu görüyorlardı. Yani, beklemekten başka ya-pacakları bir şey yoktu. Korkunç olansa çölün ortasında koru-masız olmaktı. Gerçekten açık bir yer varsa eğer, dedi Beno, o yer lanetli çöldü. İster betondan bir siperde isterse yıldızların altında, hiç fark etmezdi. Çölü çöl yapan gündüzün sıcağı, ge-cenin soğuğu, kum ve bitmek bilmez hareketlenme, akreplerle yılanlar, hepsi her daim vardı. Nihayetinde çöl bu yüzden bir arazi değil, sürekli değişip duran bir durumdu. O beton deliği-ne yatıp da çölü uykusuna taşımadığı gün geçmemişti. İnan-ması zordu, diye konuştu, ama bir kez bile olsa rüyasında çiçek veya çimen görmemişti; sürekli kumun içinden koşmuş, attığı her adımda korkmuştu.

Nöbetteyken asıl sorun, üzerlerine bir şeyin geliyor olma-sıydı, ama neye benzediğini kimse bilmiyordu. Elbette ne ola-

bileceğini düşünmüşlerdi. Özellikle de, söylendiği gibi beklemelerinin amacının bir saldırıyı savuşturmak mı olduğu sorusu, gizliden gizliye siperdeki herkesin kafasının içinde dönüp duruyordu. Çünkü silahlarına bakılırsa hiç de saldırıyı savuşturabilecek durumda değillerdi. Feda edilmesi gereken bir tür gözetleme siperi miydiler sadece? Kimse bu kuşkuyu dile getirmiyordu ama moraller bozuktu.

Cepheyle ilgili öğrenebildikleri tek şey, onun hızla üzerlerine, hem de boylu boyunca geldiğiydi. Bu haberse dışarıdaki hareketsiz değişmez araziyle sert bir çelişki oluşturuyordu. Yeryüzü ile gökyüzü arasındaki plazmamsı yumuşak çizgiye gözünü dikmiş bakarken tankları, hatta atları görmüştü sanrılarında, diye konuştu Beno. Ama hiçbir şey olmadı. Bu gerilim de aralarından hiç kimsenin kaçamadığı bir tür uyuşmayla yer değiştirdi. Siperin darlığından kaçmanın tek yolu, dışarı bakmaktı. Sonra o parazit başladı ve telsiz iletişimini tamamen kesti. Kesintisiz bir uyarı sinyali gibiydi, hani insanın bir şeyi bildirdiğini bilse de tepki veremediği bir sinyal. On bir gün boyunca bel bağladıkları seslerin yerine bu ses cırladı durdu. On bir gün boyunca inlerle cinlerin top oynadığı bir çölde oturdular ve bu sesin sonu gelecek mi bilemediler. Bu süre boyunca siperlerine malzeme tedarik eden birlikler de gelmedi.

Başlarda hâlâ umutluydular. Ama yalıtılmışlık, yavaş yavaş savaşı gerçekdışıymış gibi bir hale soktu. Adamlar görevlerine yoğunlaşmakta zorlandılar. Ayakkabılarıyla veya siperde ellerine geçirdikleri herhangi bir şey gibi ıvır zıvırla meşgul olmaya başladılar. Parazit, içinde bulundukları durumla ilgili farkındalıklarını tehlikeye atıyordu. Beno, aklında tek bir düşüncenin olduğunu söyledi: gerileyen birlikler ortaya çıkar çıkmaz onlara katılmaya hazır olmak istiyordu. En büyük korkusu, o siperde düşman ve kendi birlikleri arasında kalmaktı.

Ama zaman geçtikçe savaşın devam ettiğinden artık emin değillerdi. Düşmanın devasa kuvveti karşısında birliklerin erken teslim olmaları pekâlâ mümkündü. Bu düşünce, adamları gitgide sarmaya başladı; umutları oldu. Bekledikleri düşmandan çok çarpışmaların sona erdiğini onlara bildiren yalnız bir ulaktı. Bütün o günler boyunca tek bir şey bu beklentiyi boşa çıkarıyordu: sürgit devam eden o parazit. Hepsine, tek taraflı da olsa bir temasın devam ettiğini söylüyordu onlara, bu da iyiye işaret değildi.

Şimdi ne anlatacağını bildiğini söyleyerek Beno'nun sözünü kesti kaçakçı. Toprak altında kalanları duymuştu.

Beno elini hayır anlamında sallayarak yan pencereden dışarı baktı, sanki bir şeyi hatırlaması gerekiyormuş gibi. Sonra, bildiği kadarıyla paletli tankların üzerinden geçtiklerinin arasından kimsenin sağ çıkamadığını söyledi. Tanklar çok hızlı gelmişlerdi, kötü silahlarla savaşmak da zaten mümkün değildi. Tahkimatı zayıf siperlerdeki askerler için herhalde her şey çok çabuk bitmişti. Ama diğer sağlam siperlerde çok kişi vardı. Oralarda kapana sıkıştılar.

İlk yol barikatı görüldü. Nöbetçiler yol kenarında amaçsızca dolaşıyordu, hatta birkaçı kuma yatmıştı. Kum torbalarından ibaret yumuşak bir kulenin içinden yükselen makineli tüfek yuvasına yaklaştıklarında sol kollarının altından makineli tüfeklerin sarktığı iki adam caddeye çıktı. Kaçakçı durup camını indirdi. Evrakları uzattı ve dışarı çıkıp bagajı açmasının söylenmesini bekledi. O sırada aynı şekilde kimliğini veren Beno'ya kısaca baktı. Askerin nereye gittikleri sorusuna Beno, hızla evraklara bakmasını söyleyerek cevap verdi. Askerin kafası tekrar pencerede görüldüğünde, kontrolü bitirmek için acele ediyordu. Bu olay kaçakçıyı sadece para vermekten kurtarmadı. Artık adamı yanına aldığı için de seviniyordu, anlaşılan gerçekten de sıradan biri değildi. İçgüdüğü yanılmamış-

tı; artık geriye beklemek ve kendisinden ne istediğini görmek kalıyordu. Ama bunu ne o yolculuk sırasında ne de başka bir zaman öğrenebildi.

Barikatı arkalarında bıraktılar ve çölün ilk izlerine ulaştılar. Arazi ufka kadar dümdüzdü, görüş alanının içindeki tek tük çiftlikler de pek fark edilmiyordu. Kaçakçı sustu ve Beno'nun konuşmaya başlamasını bekledi.

“Biliyorum, merak ediyorsundur” dedi Beno, “ama benden bir açıklama bekleme. Olduğu gibi kabul et”. Kaçakçı başını salladı. “Karşılığında ben de başkentte aslında ne işin var diye sormuyorum.”

Bu son cümle kaçakçının kulağına hafif bir tehdit gibi geldi, yani Beno'nun çok iyi bildiği bir şey. Herhalde daha o zaman her şeyi çok iyi biliyordu ve kaçakçının, yanındayken işlerinden bahsetmemesine izin vermekle yetiniyordu.

“Peki, siperde ne oldu?” diye sordu kaçakçı bunun yerine.

Ufukta, sanki kum serbest bırakmışçasına helikopterler görülmüştü. Burunları hafif eğik dosdoğru sipere yol alan devasa, kapkaranlık bir ağır makine sürüsü. Herkes silahlara el atıp ufukta bu canavarların sayılarının arttıkça artmasını izledi. Başta, dedi Beno, onları saymaya çalışmış, ama kısa bir süre vazgeçmişlerdi. Makineler, geniş bir yelpaze düzeninde hızla yaklaştı. Askerler de her an üzerlerine ateş yağmasını beklediler. Hiçbirinin bir helikopteri bile vurup düşüremeyeceği, hatta bir an sonra üzerlerine cehennemin salınacağı açıktı. Siperde kimse konuşmadı, hepsi makinelerin burunlarına ve dalgalar halinde yaklaşan gürültüye odaklandı. İlk helikopterler üzerlerinden uçup gittiğinde ancak bunların ilk kez kullanılan yeni icat edilmiş bir silah olduğuna inandılar. Ama sonra saldırının hedefinin onlar olmadığını kavradılar. Sürü arkalarında yok olduktan sonra savaş seslerine kulak kabarttılar. Hiçbir şey yoktu, dedi Beno, her şey eskisi gibiydi, tek fark bundan sonra

olacaklara karar vermek zorunda olmalarıydı, zira iç bölgeyle irtibatları kesilmişti. Böylece bir gözcü göndermeye karar verdiler. Bunun için de pek gönüllü çıkmayacağından kimin gideceğine Beno karar verdi. En azından diğerlerine göre biraz daha fazla çöl deneyimi olan henüz yirmi yaşlarında bir Şii'yi seçti. “Herhalde şöyle derdi: Tabii ki, arabadan çölü sizden daha sık gördüm” dedi Beno ve kaçakçının gülümsemesini bekledi.

Oğlan, gitmeye hevesli olmasa da yola çıktı. Saatler sonra döndüğünde helikopterlerin bulundukları yerden kilometrelerce öteye indiklerini ve yere birlikler bıraktıklarını öğrendiler. Bu birlikler de sağda solda dağınık halde bulunan siperlere yaklaşıyorlardı. Az ve pek de şiddetli olmayan karşılıklı birkaç ateşten sonra gözcü, siperlerdeki çoğu ekibin teslim olduğunu görmüştü.

Beno koltuğunda sağa sola kayarak koyu renkli yara izleriyle bezeli araziye baktı. Açık renkli, kuru ovanın ortasındaki bu koyu kahverengi çukurlar sadece yüzeyin hemen altında sahte ıslaklık izlenimi yaratıyorlardı. Ama hiç değilse kargaları çekiyorlardı.

Birden Beno tekrar gülümsedi. Kaçakçıya bakıp başını hafifçe salladı.

“Radyon yok diye habire bir şeyler anlatmak zorunda kalıyorum.”

Kaçakçı omuzlarını kaldırıp yüzüne sevecen bir ifade yerleştirdi. Buna ne diyeceğini bilemedi.

“Neden radyon yok? Kendine bir tane getiremez miydin?”

Kaçakçı dümdüz önüne baktı, ama göz ucuyla diğerinin gülümsediğini görebildi. Bir kez daha aynı anda yakalanmış ve meydan okunmuş duygusuna kapıldı.

“Araba benim değil” diye kısa bir cevap verdi.

“Biliyorum” dedi Beno. “Biraz durabilir misin?”

İssız caddenin kenarına yaklaşp durdu, Beno arabadan inip kollarını uzattı, ellerini boynuna koyup omuzlarını gerdi. Sonra yolun dik kenarında durup kuma işedi. Kaçakçının da çışı gelmişti, ama işerken Beno'nun yanında durmak istemiyordu.

“Nasıl” diye bağırdı o dışarıdan, “savaştan sonra hiç başkente gittin mi?”

Kaçakçı Beno'nun tekrar arabaya binmesini bekledi, iç geçirdiğini duydu ve hayır dedi.

Beno tekrar gülümsüyordu. “Merak etme, hasarlar artık pek görünmüyor –sadece birkaç köprü yok oldu. Yıkılan evlerle caddeler hemen düzeltildi.”

Yolculuk sırasında da savaştan izler görünmedi. Güneye indikçe, etrafa saçılmış giysi parçaları, yanıp kül olan araba hurdaları ve başka yıkıntılar gördüler ama bunlar savaş sona erdikten hemen sonra bastırılan isyanlardan kalmaydı.

Birincisinden daha özenle hazırlanmış, açık renkli yepyeni kamuflaj kıyafetleri ve kırmızı bereleri olan nöbetçileriyle sonraki barikatı da yol harcı vermeden geçebildiler. Beno, sonraki nöbetçilere bir şeyler ödenmesi gerekeceğine hazırladı onu. Kaçakçı, kuzeydeki dağlardan uzaklaştıkça Beno'nun forsu da mı azalıyor diye düşündü.

“Evet” dedi Beno, keyifle ve yollarına devam ettikleri sırada etrafına bakınırken, “siperi terk ettiğimizde buraya gelmek istemiştik. Her şeyden çok bunu istiyorduk”.

Bilinçli olarak duraksadı ve kaçakçı da nedenini sordu. Yaşanacak olanı öngörmek zor olmamıştı. Tecrit edildikten sonra gerçek bir saldırı bekliyordu onları. Panzerli buldozerleri bilselerdi keşke –subaylar istişare bile etmezlerdi. Bu yüzden de yerlerini terk etmelerinin asıl nedeni, gerçekten ne olup bittiğini bilmemeleriydi. Tuhaf bir sükûnet oluşuncaya kadar beklediler, sonra üzerleri kumla örtülü kum çuvalı duvarları ve

büyük gölgelikler altında emniyete alınan bütün araçları ortaya çıkarıp kuzeye doğru yola çıktılar. Önlerinde epey büyük bir çöl olduğunu biliyorlardı, ama ne de olsa kamyonları ve cipleri vardı. Lojistik birliğinin hâlâ görülen izlerini takip ettiler.

Başta en büyük mesele hâlâ savaşılan noktalardan uzak durmaktı. Önlerinde ateş edildiğinde veya patlamalar duyduklarında yollarını değiştirip bu noktanın etrafından dolanıyorlardı. Amerikalılarla karşılaşacak olurlarsa hemen teslim olmaya karar verdiler. Ama tuhaftı ki küçük konvoylarının izlediği yol açıktı. Ertesi gün öğle vakti kamyonlardan ilki yolda kaldı. Hava cehennem kadar sıcaktı, durdular ve adamlar diğer araçlara bindi. Sonra arabayı bıraktılar, ama önce soğutma suyunu boşaltıp yanlarına aldılar. Ara sıra, hatta bir saat içinde bile tamamen değişen uçsuz bucaksız arazideki en değerli varlıkları bir güneş pusulasıydı.

Kısa bir süre sonra ikinci kamyon da yolda kaldı. Bu sefer üç adamı geride bırakmak zorunda kaldılar. Beno önde cipteydi ve dikiz aynasından araçları gözünden kaçırmadı. Kafile yolda kalır kalmaz cipi durdurdu ve yanındaki herkesi silahlarını kendi adamlarına doğrultmaya ikna etti. Hızlı tepki vermesi sayesinde, diye konuştu dalgın dalgın, tek kelime etmeden, ona yakın olmanın arabayla devam edebilmek anlamına geldiği anlaşılmıştı. Kalanları belki de Amerikalılarca tutuklanabileceklerini söyleyerek avuttular. Ama etraflarındaki yüksek kumlara bakılırsa bu şans gülünç denilecek kadar azdı. Geri kalanlar için, dedi Beno, savaşılan yere dönüp dikkatleri üzerlerine çekmenin en iyisi olacağını düşünmüştü. Ama doğaldı ki bu da tehlikeliydi. Cip yolda kalsaydı, kendisi böyle yapardı en azından. Ama sanki işlerin seyri de askeri hiyerarşiye göre düzenlenmişti, sağlam kalan son araç da subay cipi olmuştu. Konvoy arkadan öne doğru yok olmuştu.

Sonunda kala kala beş adam kalmışlardı, diğerlerini arkada bıraktılar. Adamlar kısa bir süre kazan kaldırmak istediler. Bizzat geride bıraktıklarıyla karşılaştırıldığında avantajlarının, şimdi kendi felaketlerini hazırladığını kavramışlardı. Zira şimdi, çölün kilometrelerce içerisine girmişken onlara göre kurtulma umutları çok daha azdı. Bu yüzden de gerçekten sadece bir tane bulunan pusulayı istemişlerdi. Neredeyse silahlı çatışmaya girişeceklerdi. O beşi gençti, dedi Beno, onları anlamak lazımdı. Ne de olsa yiyeceklerini ve sularını onlarla paylaştılar, elbette ki bu sadece bir hata olabilirdi, sonra da yerli birliklerle karşılaşırlarsa onlara yardım göndereceklerine dair söz verdiler.

“Biliyor musun” dedi Beno, “beni en çok şaşırtansa gerçekten işe yaramasıydı: Suyu ve gıda tayınlarının hepsini, sırf bundan fayda sağlayabileceğim için sonuna kadar dağıttım. Hepsini de itaat etti, oysa beni destekleyen hiçbir şey yoktu. Arkamda sadece sürekli gezinip duran kum vardı. Anlıyorsun değil mi, biri silahını çekip öbürlerini katledebilirdi. Beş kişi olmamız, idam kararımız anlamına gelebilirdi”. Kaçakçı, birden Beno’dan böyle bir şeyin beklenebileceğini düşündü. Besbelliydi ki o da kendisine tam da bu düşünceyi aşlamak istiyordu.

Beno, genç Şii’yi, ondan başka kimseyle konuşmayarak yakınında tuttu. Bir tür birlik, yani kalan ufak grubun başını oluşturmalarını sağladı. Bütün bunun arkasında çölün sonundaki köylere kadar gidebilirlerse diğer üçüne göre bu adamın, kendisine daha fazla yararı olabileceği gibi belli belirsiz ve aslında saçma düşünce vardı. O üç kişi de onun gibi kuzeyliydi.

Yola çıktılar, kumun niteliğine dikkat etmeden. Anlamak için de zaten ne bilgileri ne zamanları ne de güçleri vardı. Yine de cip yolda kalmadı. Benzinleri bitinceye kadar çalıştı. Sonra yaya devam ettiler. Sefil erzak kalıntıları, silahları ve pusula dışında her şeyi arkada bıraktılar. Sıradaki gece çöktüğünde açık

havada büzüşüp yattılar. Ateş yakmak imkânsızdı, çünkü her an karşılaşma riski olan Amerikan helikopterleri ısıya duyarlı cihazlarla donatılmışlardı. Endişe verici olan da bu helikopterlerin inanılmaz bir hızla bir anda üzerlerinde bitiverecek olmasıydı. Beno, birkaç kere yaşamıştı bunu.

“Sinek gibi sessiz ve hızlılar” dedi Beno. Ama bu helikopter birliklerinin, özellikle de gece operasyonlarına çıktıklarında düpedüz katillerden oluşması gerçeği daha da kötüydü. “Neye inanıyorum, biliyor musun?” dedi Beno, “bunun nedeni makinelerindeki bir tür ekrandı –bu yüzden bir şey hareket ettiğinde ateş etmemekte epey zorlanıyorlardı. Daha sonra Amerikalıların bu gece operasyonlarıyla ilgili bir kaydını izledim. Onlar için gerektiğinden yavaş hareket eden beyaz hayvanlara benziyorduk. Iskalamaları mümkün değildi. İyi ki o gece bunu bilmiyormuşum”.

Birkaç battaniyeye ve pılı pırtıya sarınıp sabahı beklediler. Helikopter ortaya çıkacak olursa hemen soğuk kuma gömülmeyi kararlaştırdılar. Bir süre sonra da uyuma çabaları boşa çıktı. Karanlık toprakta fazlasıyla korunmasız yatıyorlardı.

“Sanki kum bizi yukarı kaldırıyordu, öyle hissediyorduk. Karanlıkta birisinin seni gördüğüne inanarak uyumak imkânsız. Ayrıca en ufak seslere de dikkat ediyorduk. Biliyor musun, soğukta insanın kendi vücut sıcaklığına lanet etmek zorunda kalması çekilmez bir şey.”

Helikopter korkuları, ancak tam yattıkları anda gerçekten tetiklenmişti. Güçbela toparlandılar ve ne olur ne olmaz diye hemen kendilerini kuma gömdüler, herhalde sırf olası saldırıya karşı bir şey yapmış olabilmek için. İşleri bittiğinde, eğer o karanlıkta bir şey görebiliyorlarsa, bu, birbirlerinin omuzları ve başlarıydı. Kum o kadar soğuktu ki hepsinin vücut sıcaklığını emiyordu sanki. Ölmeye yüz tutmuş larvalar gibi saplanmışlardı kuma ve üzerlerindeki yıldızlar aramaya çıkanların

uzaktaki meşaleleri gibi titreye titreye yanıyorlardı. Vücutlarını hissetmeseler de karanlığın içindeki en ufak bir değişikliği fark edecek kadar uyanık kaldılar. Artık kum onları gerçekten de yutmuştu neredeyse, ama ondan da daha korkunç bir şey vardı hâlâ. Belki de bu kadar ürkütücü olmasının nedeni uzun zamandır onu bekliyor olmalarıydı.

Hava nihayet aydınlandığında girdikleri delikten çıkmakta zorlandılar. Ne uyanık ne yorgundular, kumdan kurtulurken vücutları titrese de donmuş gibi hareketsizlerdi. Hiçbiri tek bir kelime etmedi, ama hepsi de gelecek geceden korkuyordu. Beno, o sabah yere yığılıncaya kadar durmamaya ve sonra da bir daha bu kadar hareketsiz kalmamak için sürünmeye karar verdiğini söyledi.

Başta artan sıcak hoş ve canlandırıcıydı, ama bir saat geçmemişti ki ter kaybından başları dönmeye başladı. Acı suyun son damlası da tüketildiğinde her şeyin bir araya toplandığı an gelmişti: yok oluş, üstelik belli belirsiz gerçekleşti. Kelimelere dökmesine gerek kalmadan o anda herkes artık kendi için savaşmak zorunda olduğunu anlamıştı, adım adım. Geride kalan, yok olacaktı. Son umutları, dedi Beno, ciple ne kadar mesafe aştıklarını bilmemeleri idi.

Yüce kader sonunda gerçekten geriye sadece Beno ile Şii'nin kalmasını sağladı. Bir şey onları bir arada tutuyor gibiydi, sanki ilk birliğin son üyeleri ne pahasına olursa olsun ayrı düşmemeliydi. Yürüdüler, sendelediler, süründüler, hep aynı hizada, ama aralarında on metre mesafeyle. Sadece bu on metreyi yok oluşturdular. Böylece her biri kendi mücadelesini sürdürürken diğerinin görüş alanı içinde kalabilirdi. İkisi de artık mümkün olduğunca uzun süre yürümeleri gerektiğini biliyorlardı. Ama bu yürümenin sınırı, yığılıp oldukları yerde kalamadıkları sabit bir nokta değil, insanın yürümeksizin yürümüş olması için içine girdiği bir durumdu.

Bu durumu bozduğunu fark ettikleri ilk şey, çizmelerinin altında değişip duran kumdu. Önce sertleşti, küçük küçük toprak parçaları oluşturdu ve tırnak boyunda beyaz taşlarla doldu. Bu kum onlara tuhaf bir biçimde tanıdık geldi, diğer kumun ne kadar yabancı olduğunu ilk olarak o anda fark ettiler. Bu açık renkli toprakla son bir kez daha gaza geldiler. Sadece bir gözü açık halde gerçeğe dönmüştü, böyle ifade etti Beno ve bu gözün önünde gerçekten de bir köy belirmişti. İlk kulübelere ulaştılar ve köylüler ile bir askeri polis tarafından karşılandılar.

Adam silahını kaldırıp yüzlerine baktı ve aklına ilk gelen düşünce herhalde şuydu: Firariler. Sakallı bir dev, sıcak çorbaymış gibi bir kepçeyle su uzattı. Neredeyse uyuşturan bir rahatlamaya rağmen Beno, içinde bulundukları tehlikeyi hemen fark edip buna tepki vermeye zorladı kendini. Aslında askeri polis haklıydı, bu yüzden suyu içerken ne yapabileceğini düşündü. Su içmeyi bitirdiğinde bütün gücünü topladı, diğerinin önünde dimdik durdu ve elinden geldiğince yüksek sesle ona bağırdı. İlk kelimeleri gak guk diye çıksa da sonra sesi kendine geldi. Söylemek istediklerinin konuşurken aklına geleceği inancıyla sayısız ölüyle sonuçlanan bir saldırıya, verilen geri çekilme emrine ve kendilerinden başka herkesin trajik ölümüne dair bir masal anlatmaya başladı. Kendini hikâyesine öylesine kaptırmıştı ki nasıl olduysa vücudunun seferber ettiği gözyaşlarıyla boğuşa boğuşa karşısındaki adamın aslında çocuk yüzünde beliren ve gittikçe güçlenen yılgınlık ifadesinden gözünü ayırmadı. Sonunda asla yaşanmayan bir muharebeden canlı çıkan son iki kişi oluvermişlerdi.

Jandarma, silahını çoktan indirmişti ve özür dilemek üzereydi. Beno'nun hesabı tuttu; bu adamın da cephede yaşananlardan haberi yoktu. Beno'yla yanındaki ona günlerden sonra ilk haberi getirenlerdi. Bu yüzden de Beno'ya inanmaktan başka çaresi kalmamıştı.

Bütün olan bitenden sonra köylüler onlara kaybolup da tekrar kavuştukları oğullarıymış gibi sahip çıktılar. Onları yedirip içirdiler, ardından da ikisi birkaç saat dinlendi. Ama sorunları bununla bitmedi. Barındıkları kulübenin önünde Beno, izlenmedikleri bir anda Şii'yi kenara çekip durumu ona açıkladı: Cephenin silme yok olmak üzere olduğunu onlardan başka bilen yoktu. Amerikalılar da her an buraya varabilirlerdi. Başka bir deyişle, ellerinden geldiğince kuzeye ilerlemek için yollarına devam etmeliydiler, ne de olsa bu ilerleme sınırın öte yanında bir yerde durdurulurdu herhalde. Öldürülmek veya esir düşmek istemiyorsa başka çare yoktu, diye anlattı Beno ona.

Genç adam çaresizdi. Daha demin kurtuluşlarına sevin-yordu, şimdiyse kulübenin önündeki bir hasırın üzerine oturup ellerini yüzüne kapamıştı. Devam etmek istemiyordu ve Beno, onun için elinden geleni yaptığını biliyordu.

Bunun üzerine kendi kaçışını örgütlemeye başladı. Önce askeri polisle konuşup neden kuzeye gitmekten başka çaresinin olmadığını açıkladı. Onu bir araç bulmaya ikna etti. Ama birkaç dakika sonra burada en hızlı elde edebileceği tek aracın bir katır olduğu anlaşıldı. Oracıkta hayvana el konuldu ve Beno hemen yola koyuldu.

Bindiği katır şaşırtıcı şekilde sakın sakın yürüyordu. Beno, birlikler oralarda olabilir mi diye etrafını kollaya kollaya ilerledi, ama arazide in cin top oynuyor gibiydi.

“En önemli şey ancak sonunda aklıma geldi. Kir pas içindeki üniformasıyla katıra binmiş bir asker, ne demekti? Herkes benim firari olduğumu düşünecekti. Amerikalılar da beni yakalarlarsa, yine onlar için de düşmandım.”

Bu yüzden bir araba aramaktan artık vazgeçti, hareket tarzını değiştirdi: Sivil kıyafetle yolculuk edebilse, acele etmesine gerek kalmazdı. Katırla iki saat kadar gitti. Katırı bırakacağı bir

sonraki köye bu sürede varması gerekiyordu. Oysa hâlâ, neredeyse artık pek seçilemeyen bir yoldaydı, devasa kemik kıymıklarına benzeyen tanımlanması imkânsız yıkıntıların ortasında. Uzakta uçakların sesi gürlüyordu. Ne bozkır ne de çöl olan, sadece sonsuz bir ovanın üzerine çökmüş hafif bir sisin içinde genç bir koyun çobanı, çoktan geçmişte kalan bambaşka bir zamanın ulağı gibi salınıp duruyordu. Ben o bir süre sustu.

“İnanamıyordum” dedi sonra. “Sınırdaki köyde çiftçiler hâlâ korkuyordu, ağızlarından hemen hemen tek bir söz çıkmıyordu. Ama ülkenin içine doğru birkaç kilometre girmiştim ki sanki hiçbir şey olmamış gibiydi. Biliyor musun biraz güneyde, o yeni parça tesirli bombalardan birinin, gözümün önünde bir kamyonu eriyormuşçasına saniyeler içinde delik deşik ettiğini görebildim. Buradaysa bu oğlan etrafta koşuşturup kuma küçük taşlar atıyordu. Ona gerçekten de kızmıştım.”

Durdu, katırdan aşağı atlayıp oğlana yavaş yavaş sessizce yaklaştı. Ona arkadan saldırmayı tercih ederdi ama arazi buna pek imkân vermiyordu. Öne eğilip ona olabildiğince yaklaştı. Yumuşak bir çukura battı; koyunlar bu ani hareketin farkına varıp bir yarım daire oluşturdular. Ben o hemen elini kaldırıp gülümsemeye çalıştı. Oğlansa, şaşkın şaşkın ona bakakaldı. Ne kelimelere ne de el hareketlerine cevap verdi. Tüfekten de korkmuyordu sanki; orada öylece durup bekledi. Ben o iki kere ne istediğini açıkladıktan sonra oğlan aniden arkasını dönüp koşmaya başladı. Ben o tüfeği yere atıp ova boyunca zikzak çizerek peşinden koştu. Güçten kuvvetten düşmüş bu haliyle onu yakalaması epey sürdü. Yakaladığında da kuma itti ve boğazına sarıldı. Onu gerçekten boğmak istemediğinden oğlan ani bir güçle kendini savunurken elinden kurtuldu. Ben o’yu bir eşek gibi üzerinden attı, kumun içinde birkaç metre sürünüp ayağa kalktı. Ben o ona bir kez daha yetişti ve sırtına omuz

attı. Bu sefer oğlan yüzüstü yatıyordu, yani daha uygun bir duruma gelmişti. Beno dizini sırtına bastırıp konuştu. Sadece kıyafetlerini istediğini, kıpırdamadan dursa ona bir şey yapmayacağını söyledi. Oğlanın vücudunun altından önce sol, sonra sağ kolunu çekip serbest bıraktı, ceketini çıkarıp kenara attı. Pantolonunu çıkarabilmesi içinse onu ters çevirmek zorundaydı. Bu işi de bitirdiğinde oğlan şiddetli bir biçimde titremeye başladı, sanki altında bir şey harekete geçmişti.

“Sanki depresyon oluyordu. Vücudunun her yeri sarsılıyordu, hiçbir yerinden tutamadım. Heyecandan bir tür nöbet geçirdiğini sandım. Gözleri dönmüştü.”

Beno pantolona odaklandı, sonunda oğlan ölmekte olan biri gibi kıvrılırken sadece pantolon paçalarını tutup çekti.

“Pantolonunu çıkarıp da çıplak olduğunu görünce ilkin ona acıdım. Ama kıyafetlerine ihtiyacım vardı. Bu değersiz paçavraları için onu öldürebilirdim. Düşünebiliyor musun, dikişleri patladı patlayacak dar kıyafetler için. Pantolonu giyince kocaman bir kuş gibi bacaklarımı aç aç yürümek zorunda kaldım. Katırı bıraktığım yere döndüğümdeyse hayvan yok olmuştu. O an kaderime lanet okudum. Issızlığın ortasında, tek başına, biraz uzakta da, elli metre ya var ya yok, deli bir oğlan. Yere oturayım derken pantolonun arka dikişi patladı. Katırın peşinden koşmaktan başka çarem yoktu. O sırada, tıpkı daha önce helikopterler gibi, bu sefer de oğlanın beni takip ettiği hissine kapıldım.”

Sonunda katıra yetişebilmişti. Hayvan dümdüz ilerlerken rotasını yola çevirmişti; bir saat kadar sonra yoldan araçların geçip gittiğini anladı. Beno hayvanı yol kenarında bırakıp kaçan bir ailenin arabasına binip kuzeye yol aldı. Yaşadığı şehre tam olarak altı haftada gidebildi, zavallı bir sığınmacıymış gibi davranarak bütün askeri kontrollerden geçmeyi de başarmıştı. Evine vardığındaysa savaş çoktan bitmişti.

Başkenti saran dev fidanlıklardaki ilk hurma ağaçları görünmeye başladı. Beno susalı epey olmuştı. Dikkatini caddeye vermiş gibiydi, oysa görülecek hiçbir şey yoktu. Kaçakçı, savaştan sonra buraya birkaç kere geldiğini ne olur ne olmaz diye söylememişti. Ama bunun galiba artık bir önemi yoktu, herhalde Beno bunu zaten biliyordu. Plantasyonların ortasında kalan şehirlerarası karayolu onları bir otoban köprüsünün inşaat yıkıntıları altına götürerek tepelik bir piste dönüştü. Etrafta kimse görünmüyordu, arabanın yanından sadece kurumlara kurumlara iki tavuk geçti. Yine de kaçakçı köprüünün hemen önünde durup alışkanlıktan bekledi –nihayetinde bu hareketi onu ele vermiş olurdu. Birisi duysun diye motorunu kapatmadı, korna çalmaya cesaret edemedi. Köprüünün altında, gri temel direklerin etrafında tepeler halinde çöp birikmişti. Bu şekilde caddede iğne deliği gibi, bakan biri için epey dar bir geçit oluşmuştu, dışarıdan gelenler bu noktanın ne olduğunu biliyor olmalıydı.

Birkaç dakika sonra sırf tüfeğinden asker olduğu anlaşılan bir adam salına salına yaklaştı, görünüşe göre ona verilecek bir üniforma kalmamıştı. Ama bu da elverişsiz bir durumdu, zira rütbesi anlaşılamıyordu, oysa ne kadar para hak ettiği ancak rütbesinden anlaşılabilirdi. Muhtemelen amaç da buydu zaten. Beno'nun varlığıyla sakinleşen kaçakçı, düşük rütbelilere ayırdığı destelerden birini uzatmaya karar verdi. Adamın görünüşüne baktığında akla başka bir şey de gelmiyordu zaten. Şişko ve huysuz adam elinin ayasıyla, arabayı durdurmak istiyormuşçasına ön cama vurdu. Pencereye eğilmedi. Konuştuğunda da ağzından motoru kapatma emri çıktı. Sonra kaçakçının inmesine izin verdi. Ama üzerinde bir şey var mı diye kontrol etmek yerine, arkasını dönüp ayaklarını sürüye sürüye uzaklaştı. Kaçakçı, olduğu yerde kaldı.

O önüne bakadururken çöp tepelerinin birinde bir hareketlilik fark etti. Birkaç saniye sonra yaşlıca, sırık gibi zayıf bir adam ortaya çıkıp yere çöktü ve menteşe benzeri koyu renkli dizlerindeki yapışkan bir şeyi temizlemeye başladı. Bunun için ellerine değil, dizine nişan alıp tükürmeye çalıştı, ama başaramadı. Yakınında kargalar toplaşarak her tükürdüğünde kanat çırpıyorlar. Bir sesle kaçakçının dikkati ihtiyardan başka bir noktaya yöneldi. En yukarıda, köprüünün yıkık ve korkutucu biçimde sarp kenarına yakın, tüfeğini sağ omzuna çaprazlamasına yerleştirmiş başka bir adam duruyordu. Arkasından ışık vurduğu için de karanlık bir gölgeye benziyordu. Yukarıda ne işi olduğu anlaşılmıyordu. Uzakları mı gözetliyordu, yoksa aşağı mı bakıyordu –kaçakçı kışkırtıldığını sanmasına fırsat vermek istemediğinden hemen bakışlarını indirdi. İhtiyar kaybolmuş, arkasında iz bırakmamıştı, kargalar bile gri beyaz zemine muntazam dağılmışlardı.

Şişko adam döndü, düşüncelere dalmış bir yaya gibi başını sarkıtmıştı. Kaçakçının önünde durup çamurluğa dayandı.

“Yolculuk nereye?” diye yere bakarak ağır aksak sorduktan sonra tıraşlanmamış yüzünü kaldırdı.

“Akrabalarımı ziyarete geldim. Yakınlarda oturuyorlar.”

“Akrabalar, demek.” Adam ağır ağır nefes verdi.

“Evet, karımın akrabaları.” Kaçakçı kasten masum havalarında etrafa bakındı ve cevaplarına kayıtsızmış havası verdi.

“Şehirde akrabalar” dedi adam pek özel bir vurgu yapmadan.

“Evet...” Kaçakçı, tavuklar arabanın önünden köşeyi dönüp insan bacakları görür görmez de hızla yollarını değiştirirken söyleyecek söz aradı. “Uzun zamandır görüşmedik.”

“Akrabalarla uzun zamandır görüşmedin.” Adam, bakışını yerden ayıramıyor gibiydi. Bir an başını kaldırdı, sonra tekrar indirdi.

“Evet. Akrabalar, şimdi tekrar göreceğim onları.”

“Şehirdeki akrabalar.”

“Evet.”

“Onlara hediye götürüyor musun?” Aniden canlanan adam gözünü köprü direklerine dikti.

Oradaysa değişiklik olmamıştı. Kaçakçı yukarıdaki nöbetçiye bakmaya cesaret etti. Adamsa, hâlâ gökyüzünün koyu mavisi içinde minicik ve kapkaraydı.

“Akrabalar, öyle mi?” Adam ipin ucunu kaçırmış gibi görünüyordu, bunu da fark etti ve bir daha sordu: “Onlara hediye götürüyor musun?”

“Hayır” dedi kaçakçı kesin bir dille.

“Ama şehirde bir şey yok.” Adam hafifçe sırtıttı.

Kaçakçı omuzlarını kaldırdı. “Bizde de bir şey yok.”

“Şehirde o kadarı bile yok.”

“Bunu bilmiyordum” diye fısıldadı kaçakçı adama inanmıyormuş gibi görünmemek için.

“Öyle” diye kararlılıkla başını salladı o da, “şehirde o kadarı bile yok”.

“Peki” dedi kaçakçı, o da başını salladı.

“Senin geldiğin yerden daha az.”

“Eminim, öyledir.”

“Öyle.” Adam başını sallamaya devam etti. “Şehirde işin ne?”

“Sadece akrabalarımı ziyaret edeceğim.”

“Uzun zamandır görmedin, o yüzden mi?”

“Evet.”

“Ne zamandır?”

Kaçakçı kısa bir süre düşündü. Yukarıda, köprüdeki adam o kadar hareketsiz duruyordu ki insan optik bir yanılsama gördüğüne yemin edebilirdi.

“Savaştan beri.”

“Çok uzun değilmiş” dedi adam ve yüzüne keyifli bir ifade yerleşti.

“Değil, ama başlarına ne geldi, öğrenmeliyim.” Kaçakçı, söylediklerini değiştirmemenin önemli olduğunu biliyordu, bu yüzden hikâyesini kısa ve öz tutuyordu. Karşısındakiyse bir şeyleri kontrol etmeye çalışmadı. İyiye işaret. Duruma bakılırsa sadece canı sıkılıyor da olabilirdi.

“Akrabaların eminim sağ salimdir.”

Kaçakçı kısaca gülümsedi. “İnşallah.”

“Eskiden insan telefon edebiliyordu.”

“Evet, eskiden.”

“Bugünse, edemiyorsun.”

“Haklısın.”

Adam arabadan uzaklaşıp radyatörün önüne geçti. Kaçakçı bunu işaret olarak kabul etti. Mesele işi kimsenin dikkatini çekmeden halletmekti. Her şey doğal akışına bırakılmalıydı, çünkü ancak böyle ikisinden bağımsız görünebilirdi, öylesine ortaya çıkmış, olmazsa olmaz bir şey gibi.

Adamı izledi, sonra yanından geçti. Adam ise ön camdan yan koltukta oturan yolcuyu izlerken kaçakçı Beno’ya pencereyi açtırdı. Sonra torpido gözünden para destelerinden birini aldı ve tekrar öne, parayı pek fazla önemsemeden alan adama doğru yürüdü.

“Akrabaların seni seviyorlar mı?”

“Hem de çok” dedi kaçakçı ve arabanın açık kapısını tutarak durdu.

“İyi insanlar.”

“Evet.”

“Başlarına bir şey gelmemiştir.”

“İnşallah.”

“Hadi git, ailene git.” Adam ansızın sinirlendi, ama sarhoş gibi de gülmeye başladı.

Kaçakçı hızla arabaya binip motoru çalıştırdı. Bütün bunları Beno'nun gözü önünde yapmak zorunda kalması canını sıktı. Torpido gözünün kapağı hâlâ açıktı. Uzanıp kapağı kapattı, sonra da dışarıda el sallayan adamı izledi. O gün, niyetlerini Beno'dan nasıl da gizleyemediğini düşünmüştü. Beno'nun yapması gereken tek şey sessizce oturup beklemektir, bütün sırlar gözünün önünde ortaya çıkıveriyordu. Araba yavaş yavaş adama yetişti. Köprü direğinin ve çöp yığınının yanında bir kez daha pencereye yaklaştı.

“Erkek kardeşin var mı?”

Kaçakçı hemen frene basıp durdu. “Hayır, sadece kız kardeşlerim var.”

“Onlar da mı şehirde yaşıyor?”

“Hayır. Başka şehirlerde yaşıyorlar, kuzeyde.”

“Güzeller mi?”

Bu soruyla kaçakçının canı öyle bir sıkıldı ki cevap veremedi. Direksiyondan başka bir şey göremeyip ağır ağır soludu. Beno susmaya devam etti. Penceredeki adam keyifle kıkırdadı, arabaya avucuyla tekrar vurdu, birkaç adım gerileyip tüfeğini omzuna taktı. Kaçakçı arabayı sakın sakın harekete geçirip henüz tamamlanmamış köprü virajını yavaşça geçti.

Şehrin o zamanlar nasıl görüldüğünü hatırladı, karanlık ve üstüne çöken dumanlarca yamyassı ezilmiş gibi. Her yerde ateş görünüyordu, yol kenarında, avlularda ve palmyelerin altındaki çalılıklarda. Daha önce görülmediği kadar çok insan ışıksız caddelerde birbirlerini ite kaka yürüyordu. Karaltıları, alevlerin ışığı ve şehrin her şeye rağmen yetim görünen meydanlarının karanlığı içinde hayaletler gibi süzülüyordu. Araba sürmek zahmetliydi, çünkü ışık olmadığından caddelerle kaldırımları ayıran sınırlar kaybolmuştu. Çoğu insan şehir merkezindeki, şimdi portakal rengi odacıkların sardığı nokta nokta ışıklardan deniz oluşturan kandillerin yandığı

mağazaların önünde toplanmıştı. Her yerde yayaların arasındak sokak köpekleri dolanıyordu. Şehrin bütün kapıları açılmış gibiydi.

Bombaların ve güdümlü füzelerin isabet ettiği yerleri görmek artık gerçekten de pek mümkün değildi. Özellikle şaşırtıcı sayıda çok özgüdümlü mermi hedeflerini ıskaladıklarından toprağı delip üzerinde asfalt, ev veya ağaç gibi ne var ne yoksa kaldırıp havaya uçuran patlamanın basıncıyla oluşan yığınlar etrafı sarmıştı.

Beno'yla birlikte çarşıya ulaştığı akşam rüzgâr şiddetle esmeye başladı. Palmiye tepeleri birbirine çarpıyor, brandalar dalgalanıyor ve su sistemi çöktükten sonra su biriktirilen eski kirli fiçilerin sıralandıkları sokak aralarında çamaşırlar uçuşuyordu. Kaçakçı çarşının etrafından dolanarak Beno'dan, yolculuklarını sona erdirecek bir işaret bekledi. Fakat Beno öne eğilip gökyüzüne baktı.

“Şu kuşları görüyor musun? Acaba şimdi neden burada toplanıyorlar, merak ediyorum.”

Kasvetli ev cepheleriyle karanlık gökyüzüne kök salmış görünen ağaçların üzerinde kargalar, balık sürüleri gibi güzergâhlarını belli belirsiz çiziyorlardı. Kaçakçı arabasını tekrar dar bir sokağa soktu. Resmi bir dairenin girişinin üzerindeki büyük bayrak, asılı durduğu direğin etrafına o kadar çok sarılmıştı ki sadece sivri ucu dalgalanıyordu.

“Kuşlar” diye sözünü sürdürdü Beno, “ne zaman tekrar uçabileceklerini çok iyi biliyorlar. Bekliyor, bir boşluk buluyor ve sonra da keyfine varıyorlar. Sence de öyle değil mi?”

Kaçakçı başını salladı ve içten içe Beno'nun artık kendisini incelemeye son vermesini umuyordu. En kötü durumda Beno, kaçakçının nereye gideceğini görmek istiyor ve kaçakçının başkente varışı ertelemekten başka bir şey yapmadığını elbette fark ettiği için de sabırla ona eziyet ediyordu. Ne yapacağını

bilemiyordu, çünkü önünde sonunda ya hedefine ulaşmalı ya da Beno'ya ondan kurtulmak istediğini hissettirmeliydi.

Birden Beno elini kaldırarak durmasını işaret etti. Bir elini çenesine götürüp düşüncelere dalmış görünürken diğer eliyle kapıyı açmış olsa da, tutuyordu.

“Aramızda kalsın” dedi sesini alçaltarak, “seni ilgilendirmese de: Çok tehlikeli bir mesleği –böyle denilebilir herhalde, ne dersin?– yapan insanlar olduğunu duydum. Parayı ele geçirme biçimleri bile tehlikeli. Ama o parayla yaptıkları şey daha da tehlikeli”. Bir anlığına kaçakçının gözlerinin içine, sonra başka bir yöne baktı. “Bu ülkede kanunlar hızla değişiyor ve para konusunda da yeni bir değişiklik oldu. Demek istediğim, bahsettiğim o insanlar elbette buradaki o değersiz para için tehlikeye girmiyorlar. Kara borsada dolara çeviriyorlar. Şimdi bu birkaç dolar için –belki sen de başkalarına anlatabilirsin– artık eller, açgözlü eller kesiliyor. Daha büyük paraların karşılığı ölüm. Buraya geldiğinde kimin nasıl bir tehlike içinde olduğunu billesin diye anlatıyorum sana bunları.” Kapıyı itip açtı, birkaç veda sözcüğü etti ve indi.

Kaçakçı elini kaldırırsa da ufak adam arkasını dönerek genç ve yaşlı erkeklerin arasında hızla ortadan kayboluncaya kadar caddeyi takip etti.

Kaçakçı yoluna devam ederken söylenenleri düşündü. Yeni cezalardan haberi yoktu. İşte asıl uyarı da tam bu konudaydı, diye düşünmüştü kaçakçı o zaman, ama tam olarak neye karşı uyarıldığını da anlamış değildi.

Kayalık, diğer ucunda ot bürümüş tepeliklerin tekrar başladığı, birbirine sarılı ve akıl ermez kıvrımlı dallarıyla etraflarını saran boşluğa uzanan ardıc ağaçlarının bulunduğu bir terasla bitiyordu. Yol, ağaçların ardında yükselerek, kayalığın sadece bir tür girizgâh olduğu dağların asıl başlangıcını oluşturan kayşatla dolu bir bayırın içinden geçiyordu. Patika, sınır kapısının hemen önünde, pek yüksekte olmayan bir geçidin içinden devam ediyordu.

Kaçakçı etrafına bakındı, ama insanlara dair bir işaret bulamadı. Bu yüzden de bir gece önceki seslerin varlığından şüphelendi. Sesleri gerçekten duyduysa insanlar mutlaka ağaçların oralarda bir yerde olmalıydılar. Batıda mayınlı bölge nehre kadar uzanırken doğuda tespit edilmiş bir mayın tarlası bulunmasa da güvenli olmadığı için hiç kimse oralarda gezintiye çıkmazdı. En olasılık dışı durumsa, oradan hiç mayın çıkarılmamış olmasıydı. Tabiri caizse ilan edilen mayın tarlaları en tehlikesiz olanlardı. Ama tam da doğudaki gibi bir bölgeye kesinlikle ayak basılmamalı, hatta ona yaklaşılmalıydı bile, çünkü mayınların nerede başladığı, nerede bittiği tam olarak bilinmiyordu. Böylece geriye, kala kala üzerinde yürüdüğü patika kalıyordu, hayır, mayından temizlendiği için değil, orada öylece durduğu için; olası yaşam alanının planlı plansız kapatılmasının ortasında açıklanmaz bir boşluk, o günlerde çarpış-

malar sürerken olup bitenlerin yorumlanması zor bir işaretti bu. Belki bir zamanlar bu boşluğun bir anlamı vardı, ama artık kaçakçının üzerinde yürüdüğü izden ibaretti sadece.

Bunu bir sabah, şehirde kendisini yanına çağıran Avrupalıya anlatmakta da zorlanmıştı. Nazik bir gençti, kendisinden daha yaşlı olan kaçakçıya saygılı davranıyordu. Yardım örgütünün birkaç hafta önce diktiği geniş çadırdaki ona oturması için bir sandalye çekip sigara ikram etmişti. Sanki üzerine un serpilmiş parlak dazlağıyla kaçakçının önünde durup tercümanı beklerlerken gülümsüyordu. Duvarlarda mayınların yol açtığı yaralanmaların fotoğrafları asılıydı; parçalanmış bacaklar, delik deşik edilmiş gövdeler. Tıbbi personelin eğitiminde kullanılan resimli malzemeler. Avrupalı, bir harita üzerinde kaçakçıya mayın tarlalarının tam yerlerini gösterdi. Kaçakçının kendi patikasından başka bildiği her şeyi çizdiği kurşun kalem çizgilerine bakınca ümitsizlikle başını salladı.

“İşaretlediklerin anlamsız” diye çevirtti tercümana. “Senin şu boşluk ne zaman oluşmuş? Bütün bölge muntazaman mayınlanmış olmalı.”

Ama o boşluk vardı ve kaçakçı, Avrupalıya bunun gibi başka yolların da olduğunu, onları sadece aramak gerektiğini söyledi. Bunu adamı biraz kızdırmak için söylemişti. Oysa adamın teklifi bambaşkaydı. Bir mayın temizleme ekibi hazırlanacak olursa diye kaçakçının hazır bulunmasını istedi. Kaçakçı bu teklifi reddetti. Bildiği her şeyi haritaya çizmişti, ancak bunun sadece, verdiği bilgilere Avrupalıların zaten asla güvenmeyeceklerinden emin olduğu için yapmıştı. Adam, artık daha sık gönderilen ekiplerden birinin üyesiydi. Avustralyalı gruplar da vardı. Yerlilerden farklı olarak, inanılmaz planlı hareket ediyorlardı. Hatta aralarında mayınları ateşlemeyip içindeki patlayıcı maddeyi kullanmak üzere kazarak çıkaranlar bile vardı. Aralarından biri, kaçakçı yıllar önce kazıp çıkarma işini öğ-

renmek için onu ziyaret etmişti, insanlara farklı mayın türlerini anlatmak üzere köyüne gelen Avrupalı bir ekipten söz etmişti kendisine. Köylülerin, mayın türlerinin hepsini çok iyi bilmelerine, sonra da boş mayınlardan ibaret devasa koleksiyonu gösterebilmelerine oldukça şaşırmışlardı.

“Bize neden yardım etmek istemiyorsun?” diye sordu tercüman belirgin bir kayıtsızlıkla, kaçakçı kendini tutamayıp güldü. Ama Avrupalı sözünü bitirdikten sonra adam konuşmaya devam etti: “Sırf kendini düşünmemelisin. Herkesi ilgilendiriyor. Bölgeyi daha güvenli hale getirmek için bir şeyler yapabilirsin.” Tercümanın ağzından çıkan her şey, kötü bir senkronizasyona benziyordu.

Herhalde, diye düşündü kaçakçı, şu Avrupalı beni kötü biri gibi görüyor, durumdan faydalanan duygusuz biri, ki aslında kısmen de doğrudu bu. Ama kaçakçı için sorun başkaydı ve onu yönlendiren şu düşünceydi: Bu adamların niyetleri vakit kazanmaktı, bu demekti ki mayın temizleyicilerinden önce onu göndereceklerdi, böylelikle onlar, doğrudan asıl tehlikenin başladığı yerden başlayabileceklerdi. Ama kaçakçının batıl inancı ona, normal koşullar dışında, başka bir deyişle tek başına ve teknik cihazların olmadığı koşullar dışında bölgeye girmeyi yasaklıyordu.

“Tek başına gitmem gerek” diye anlattırdı tercümana, “yoksa önemli şeylere dikkat ettiğimden emin olamam. Ayrıca hep bir yoldan giderim, asla başka bir yol kullanmam”.

Adamsa esefle başını sallayarak elini haritanın üzerinde anlamsızca gezdirdi, sanki kurşun kalem çizgileri onu bir anda rahatsız etmişti. Aslında yabancı haklıydı, kaçakçı bunu biliyordu. Savaş sırasında kendi adamları, ülkenin en yüksek tepelerindeki bütün üslerin etraflarına anti personel mayını döşemişti. Lojistik için dar bir patika bırakılmıştı. Savaştan sonra yağmurlar hafif mayınları yavaş yavaş vadilere kaydırdı;

şimdiyse yapış yapış kille kaplanmış şekilde etrafa dağılmış duruyorlardı. Çoğu sivil kurbanın sebebi bunlardı. Mayınlar, çok yavaş olsa da harekete geçiyorlardı. Bu yüzden hiçbir yerde mutlak güvenlik diye bir şey yoktu, elinde harita olsa bile araziye girmek her daim riskliydi. Yolu en ufak ayrıntısına kadar bildiğini düşünen ve en ufak bir değişikliğe bile yoğunlaşan kaçakçı, onlara göre avantajlıydı.

Ama bu görüşü pek ikna edici değildi, çünkü herkes mayınlar sayesinde para kazandığını biliyordu. Oysa kaçakçı bunu önemsemiyordu. Ama Avrupalının, onu gönderirken uğradığı hayal kırıklığını gizleyemeyen sükûneti hep aklına gelirdi. Onun bu yüz ifadesini unutmak zordu. Bıçare gülümsemesine, gözlerden başlayarak, kişisel değil de ilkesel görünen hafif bir küçümseme karıştı.

Kaçakçı bayırı çıktı ve her bir adımına dikkat etti. Yine de bu noktada her zamanki gibi taşlar gevşer, çizmelerinin altında yer değiştirerek yeni yerlerinde kalırlardı, ama yine de bir değişiklik görülmezdi. Topraktan ayrılabilen bu maddelerden, her bozulmayı dengelemeye hazır hareketli yüzeyden hoşlanmıyordu. Yukarılarda bir yerde, taşar gibi, ama sivilaşmadan yamaçlardan dökülen sonsuz bir taş kaynağı olmalı, diye düşündü. Şimdi de kendini gri bir gece içindeki gri bir karaltı olarak, altında topak topak çöken eğimi bitmek bilmeyen bir sathihtan tırmandığını gördü. Parçalanmış bayırı, gücü giderek tükenerek tırmamıyordu, ama zemin sürekli altında yeni ve daha büyük delikler açıyordu. Fakat kendisi de dev gibi görünüyordu, en azından etrafındaki parçalanmış manzarayı görüp de bir çatlağın içinde kaybolamayacak kadar büyüktü. Gördüğü şeyi kendine tarif etmeye çalıştı ve adını koydu: Aç toprak.

Bayırı aştığında mayınlanmış çayırılar, dağdaki devasa bir basamağın kaplaması gibi görünüyordu. İn cin yoktu, hatta doğru düzgün bakmasına bile gerek yoktu, her şey o kadar ta-

nıdık ve aynıydı ki, hava bile. Nasıl olmuştu da yalnız olmadığı düşüncesine kapılabilmişti. Arkasına baktı. Ardıç ağaçları rüzgârda hafifçe sallanırken kelebekler patikasını işaretlemeye devam ediyorlardı. Her yerden bir post üzerindeki uyuz noktaları gibi kurumuş toprak ve çıplak kayalar fırlamamış olsa cennette olduğunu sanabilirdi. Kaçakçı bir anlığına bu lekelerle yoğunlaştı ve sonra hepsini toplasan üzerindeki bitkilerden daha fazla alan kaplarlar mı diye düşündü. Uzağa baktığında bakışı kayalık yamaçlarda son buldu ve artık her şeyin yolunda olduğunu da anladığına göre müsrifçe sükûnete kapıldı ve sakin sakin bir plan tasarladı. Nehre kadar dönecekti, önce matarasını dolduracak, sonra da parayı kazıp çıkaracaktı. Güneşin konumunu tahmin etse de paltosunun cebindeki kuvars saate el attı, tam saati öğrenmek için değil de, sırf alışkanlıktan yaptı bunu.

Durum iyiden de iyiydi; işi ağırdan alsa bile mayın tarlasını sakin sakin geçebilirdi. Ama bulutlar güneşi kapattığı sırada içi ürperdi. Aşağıya yamaca baktı ve buradan yukarı sürünerek çıkarken daha önce toprağın yarıldığını hiç hayal etmediğini fark etti. Patikasını gördü, bastığı her yeri tanıyabildiğini düşündü ve kayanın yolunu kestiği noktadan itibaren hayalinde, şehre, sonra caddelerden geçip evine kadar devam etti. Bu dönüş patikasının aslında var olmadığı düşüncesinden ürktü. Yine de onu sarıh bir biçimde gözünün önünde gördü. Bu yolun gerçek dünyadaki karşılığı yok olurken sanki kafasının içinde sadece şablonunu koruyordu. Önünde çorak topraklar vardı. Kendini gördü, bir kuş gibi, yamaca tünemiş haldeydi, birden bu dik ve karanlık yamacı tekrar çıkma düşüncesinden ürktü. Zar zor ayağa kalkıp aşağı inmeye başladı.

Çok şükür hızlı indi, giderek de sakinleşti. Ama ilk ardıç ağacının önünde tökezledi. Koca yamaçtan ta aşağıya kayan düz bir taş üzerine basmasını beklemiş, altından kayıp gitmiş-

ti. Taş ağır görünse de vıcık vıcık bir şey gibi kayıverdi. Kaçakçı dengesini kaybedip sırtüstü yere düştü. Kendini toparlarken acele etmesi, kalbinin küt küt atması ve endişeyle etrafına bakınmasına bakılırsa korkmuştu. Sakın vaktinden önce dinlenme, diye geçirdi aklından. Tırnaklarını toprağa geçirdiği ellerini iki yanında gördü, tekrar başını kaldırdığında sanki sürekli gözleniyormuş gibi davrandığını fark etti. Düşüşün şoku yavaş yavaş yok oluyordu, elleri tereddütle gevşedi. Ancak o zaman etrafa göz atıp durmaktan vazgeçti, sanki bir şeyi gizlemek istermişçesine öne eğilerek ayağa kalktı. Yürürken dikkati elden bırakmaması da tekrar düşmeyi önlemek için değildi. Sürünüyorum, diye düşündü huzursuzca, ama sürünmekten de vazgeçemedi.

Buraya kadar arkasında bıraktığı yolu kafasının içinde tekrarladıkça korkusu saçma görünmeye başladı. Bir ileri, bir geri koşuşturdu, en dikkat çekici olan da buydu, hatta bunun bir önlem olması da, hedeften yoksun olduğu izlenimini silemiyordu. Böylece canı sıkkın bir şekilde nehre döndü, artık sadece yarısı dolu matarayı boşaltıp tekrar doldurdu. Bütün bunlar ona fazulü göründü, bir çocuk oyununu, en dar alanda tehlikelerle dolu tasarlanmış bir dünyayı hatırlattı. Tek bildiği artık buradan çıkma vaktinin geldiği idi. Yüzünü yıkadı, ayağa kalktı, ıslak avuçlarını paltosuna silip bu meşguliyetin verdiği huzuru hissetti. Oysa çocukken savaşçılık oynamak için olabildiğince az ot bitmiş toprak ararlardı. Şimdi onun geldiği yere kadar gelmemişlerdi, ama güneye açılan caddede, şehrin hemen dışında bu toprak parçasına benzeyen birkaç yer vardı. Böyle birdenbire, ki çok nadir gelirdi başına, çocukluğunu hatırlamasının nedeni bu olsa gerek, diye düşündü geriye dönerken.

Kayayı bir daha tırmandı, büyük adımlar ata ata yaylanın üzerinden çalılara doğru giderek toprağı kazıp kenara attı. Bütün adımlarının kestirilebilirliği artık sinirine dokunuyordu.

Bu kadar iyi tanıdığı bir arazide dikkatli olmak zorunda kalmak ne büyük bir çaba gerektiriyordu. Plastik poşetlerdeki kumu silkeledi, artık kimseyle karşılaşmayacağından emin olduğu için de poşetleri ceplerine tıktıverdi.

Sonra taşlarla kaplı yamacın önünde dururken kendini tepede tünemiş bir atmaca gibi gördü. Öne eğildi, onu yukarı çıkaran, daha önceki gibi aynı geniş, tekinsiz adımları ve toprağı kürekleyen el hareketlerini otomatik bir şekilde yerine getirdi. Hiçbir şeyin eksik kalmaması için de, kendini aşağıdan hayal etmiş olduğu gibi oturdu yukarıda. Güneş hasır şapkasını yaktı. İşte ancak o anda kıpkırmızı yabani lalelerin arasındaki kumaş parçasını gördü. İlk bakışında hızla başını çevirdi, görmeden üzerinden baktı. Sanki gözleri bir anlığına bozulmuş, sonra tekrar düzelmmişti, sanki durduğu yerde o şeyi eliyle düzleştirmek istiyordu. Ama bir kez işaretlenmişti. Yün kazak yerdeki ağaç gövdelerinden birini kıvrık bir vücut gibi sarıyordu. Yeşilceydi, eski olduğu besbelliydi, ama o kadar da değil, kaçakçı bunu hemen anlamıştı. Gerçi ağaç, patikasından elli metre kadar uzaktaydı, ama gerçekten de dikkat etmiş olsaydı kazağı da görebilirdi.

Yerinde oturuyordu, kımıldamadan, bundan sonra yapacağı her şeyin esaslı bir karar gerektireceğini bilerek. Yürümeye devam edebilirdi, ama o zaman dönüş yolu tehlikeli olurdu. Buradansa yapabileceğı pek bir şey yoktu. Aşağı inip kazağı incelemesi gerektiğı düşüncesinden kaçındı, çünkü bu ilk kez patikasından ayrılıp daha önce hiç yürümediğı bir yerde yürüyeceğı anlamına gelirdi. Mayınlardan korkmuyordu, her zaman belli bir risk olsa da kazak, patikanın bu bölümünün temiz olduğuna işaret etti. Esas bu yamacı bir üçüncü kez çıkma düşüncesi idi onu durduran. Bu üçüncü sefer huzursuz ediciydi, zaman içinde güvenmeyi öğrendiğı her tür düzenin, örneğin dışında bir şeydi bu. Kendini kolunda yeşil kazakla,

kocaman toprak parçasında asılıyken gördü ve keşke bir at-maca gibi aşağı fırlayıp o nesneyi pençelerim arasında yukarı çıkarabilsem diye düşünüyordu. Sonra ne olacaktı, peki? Burada, yukarıda, kazağı bir hayvan derisiymiş gibi açıp, başını eğip inceleyebilirdi. Neyi bulmayı umuyordu? Kendi kendine bu kumaş parçasının hiçbir soruyu cevaplamayacağını, buradan bakarken aslında bilmesi gereken her şeyi zaten öğrenmiş olduğunu söyledi ama yine de kazağa dokunamamış ve önünü arkasını görememiş olma düşüncesi midesini bulandırdı. Sonra bir anda buruşmuş kumaş parçasından uzaklaştı, etrafında avluya benzer bir şey gördüğünü ve parçanın buradan ortaya çıktığını sandı. Kumaşın ortaya çıkışının üzerinden pek fazla zaman geçmemişti, hatta toprakla kirlenecek vakti bile olmamıştı.

Çocuk ordusu söylentisini ve bu söylentinin “müdahalesiyle” yakalanan kılıksız silüetleri sadece savaşıla ilişkilendirerek hatırladı. O anda tuhaf bir şey fark etmişti: O günlerden hatırında kalan şu figürlerin gri çizgileri resmen, yine onlar gibi bulanık olayların içinde kaybolmuştu, aynı şeyi kendisi de yaşamıştı. Kendisini de ancak gri ya da renksiz olarak hatırlıyordu, birkaç mutlu an dışında, ama bunları içinde uyandırmadı.

Kaçakçı kaya çıkıntılarıyla virane yığınlara dikti gözünü. Bölge aynı bölgeydi, ama eskiden otlak çitlerinin kimisi sağlamdı, oysa şimdi geriye kalanlardan sadece birkaç yamuk direk ve tel örgü parçası yükseliyordu, sanki dev bir el çitleri toprağın içine çekmişti. Kaçakçı her zaman alacakaranlıkta yürümeye başlar ve araziye gece geçerdi. Ses çıkarmadan ağır ağır hareket ederdi. Oysa şimdi, etrafta birileri olabileceği korkusuyla eski hali tekrar aklına geldi. Önüne geçemiyordu bu düşüncelerin.

Haydutlarla ilgili söylenti ortaya çıktığında her gün şehrin en önemli noktalarında vaktini ufak işlerle harcayan sıradan bir karaborsacıydı. Yıllarca ordu işbirlikçilerinden gizlenmişti, ta ki ordu malları önce gizlice, ardından da açık açık satışa çıkarılınca kadar. Bu da savaşın sonu demekti. Geldiğini tuc-

car tezgâhlarının ve paltolarının altından ilan ediyordu. Silahlar satışa çıkarıldığındaysa her şey bitmişti. Karısı paltoyu aldı, kendisi de bıçağı. Palto üzerine cuk diye oturdu, bol da cebi vardı ve yeni gibiydi. Bıçak konusuysa farklıydı. Aslında ona ihtiyacı yoktu, ama sıska genç asker onu önünde kılıfından çıkardığında, bıçak onun olmalıydı. Şimdi kullandığı gibi, yarı alet, yarı bıçak ya da bir balıkçının veya avcının aleti gibi kaba değildi; bir hançer, ince ve soğuktu, bir katilin silahı.

O kış sabahı soğuktan titreyen asker, gözlerinin önünde birden tuhaf bir aceleye kapıldı, üzerinde ne var ne yoksa her şeyi paraya dönüştürmek istiyordu. Silahlardan sonra saatini, hatta tarağını bile satışa çıkardı. Elleri titreye titreye pantolon ceplerini karıştırırken evine, yani doğduğu yere, güneye gitmekten başka bir şey istemediğini söyledi. O ara hâlâ tüccarlık yapan kaçakçı, adamın uzattığı avuçlarının içindeki ıvr zıvr arasından katlanmış bir kâğıt parçasını seçip aldı. Üzerinde işaretler ve elle çizilmiş bir harita vardı. Kaçakçı, o gün o anda nasıl da kendini eski filmlerde bir hazinenin yerini öğrenen bir korsan gibi hissettiğini hatırlayınca gülümsedi. Askerden bütün ayrıntıları öğrendi ve ilave açıklamalarını da haritaya yazdırdı. En azından dolaylı olarak sınırın mayınlanmasına katılan bu adamın yanında getirdiği şey, mayın haritasıydı. Birkaç ilaveden sonra bölge ve şehre göre konumu açıkça anlaşılır hale gelmişti, askere parasını ilk olarak o anda ödemişti. Anlaşılan haritanın asker için pek önemi yoktu. Artık bıkkınlık duyduğu bütün eşyaları geride bırakıp omuzlarını kaldırarak sabahın pusu içinde kayboldu.

İnsanların anlattıkları ilk şey, sınır bölgesinin kenarındaki seyyar satıcıların uğradığı akınlardı. Bu saldırıların anlamsız vahşeti olmasa, herkes işin içinde etrafta dolaşan askerler olduğunu söylerdi. Müstakbel kaçakçıysa başlarda pek dikkat

etmemişti olan bitene. Ama vakalar arttı. Sonunda artık kimse insansız bölgeye gitmek istemiyor, ordu da savaş bittiğinden beri zaten oradan uzak duruyordu. Ama her zamanki gibi sınırı açmak için en kısa yol olduğundan kaçakçının eline o an, cebindeki planla hızlı bir biçimde görece çok para kazanma fırsatı geçivermişti. Böylesi kısa bir yolda bölgeyi avucunun içi gibi bilen ve uyanık birinin herkesin bahsettiğı o güruhla karşılaşmasının imkânsız olduğunu düşünüyordu. Yani tek başına gitmesi gerekti. Böylece kaçakçı oldu ve o günden sonra da kimseye fark ettirmeden para ve mal taşımaktan başka bir şey yapmadı.

İnsansız bölgede kimin ne dolaplar çevirdiğini gerçekten de kimse bilmiyordu. Bölge hakkında bilgi toplamaya çalıştı ve hep korku hikâyeleri duydu. En çok hikâye anlatanlar konuyu en az bilenlerdi. Böylece nehrin kenarında şimdi kimsenin yaşamadığı köye gitti. En azından orada bu adamların hayvan çaldıkları biliniyordu. Hem düzenli hem de temkinliydi. Ama haydutların ağır silahlı olduklarını bildiklerinden köylüler kulübelerinden çıkmazlardı. Asker olmalıydılar, anlatılanlara bakılırsa yaylım ateşlerinin ara ara vadilerden duyulduğı otomatik silahları vardı. Kaçakçıysa sormaya devam etti, ama bir süre sonra artık sadece masallar duymaya başladı.

Şehre döndü. O günlerde İç Güvenliğin merkez üssü olarak adı kötüye çıkmış Kırmızı Bina'ya girdi, ileride kendisi için ne kadar önemli olacağını bilmeden. Arazi askeri bir kompleksin bir parçasıydı. Kirli beyaz bir bariyer, cadde boyunca uzanıyor ve arkasındaki binanın üst katlarından başka bir şey görmeye imkân vermeyen duvardaki boşluğı kapatıyordu. Yeni kırmızı tuğlalardan yapılmış, karartılmış kocaman pencereleriyle bina, sadece üç katlıydı, işlek sokağın dışında yine çitlerle sarılmış bir talim alanının sonunda duruyordu. Bariyerin yanında

camdan bir kutunun içinde bir sivil oturuyordu. Kaçakçı, camdan kutunun yanındaki dar yaya yolunu izledi, kutunun içine baktı, ama içerideki adam tepki vermedi. Yürümeye devam etti. Binanın önünde üniformalı bir nöbetçi duruyordu. Kaçakçı, sıradan kıyafetiyle, korunmayan çit kapısından salına salına geçti ve girişe doğru yürüdü. Anlamsızca gülümsüyordu, ama aptalın teki gibi görünmek, bir şekilde şüpheli görünmekten iyiydi. Nöbetçi kımıldamadı. Ancak kaçakçı tam önüne geldiğinde giriş kapısına dikildi. Kaçakçı ona sadece biraz bilgi almak istediğini açıkladı. Ama ne yaptıysa başarısız oldu, içeri sokulmadı.

Bu nedenle de söylentilerden öte bir şey öğrenemedi; insansız bölgedeki adamlar haydutlardı, silahlıydılar. Yani tehlikeliydiler. Ama bakması gereken bir karısı ve çocukları vardı. Kaçakçı, hayalinde öğle güneşinde talim alanını geçerken eve döndüğünü gördü. Sınırları belirlenmiş alanlara ve keskin kenarlı evlere girmesi yasaktı. Burada bir yerde, bölge idare ediliyordu, ordu diye düşünmüştü, sınır bölgesine hâkim olabilecek tek kurumdu. Üzerinde ülkenin siyah harflerle açıklamaların basılı olduğu ve önemli bilgileri gösteren işaretlerle dolu elle çizilmemiş, ayrıntılı haritasının yayıldığı kocaman bir masa hayal etti. Bütün bunlara, yani bütün bu güvenlik müjdeleyen işaretler dünyasına girmesi yasaktı ve iktidarın gölgesinde hareket etmenin verdiği o hoş duygudan yoksun bırakıldı. Böylece kendi sistemini geliştirmeye başladı; maharetten, batıl inançla birleşen tedbirlerden, bölgenin gerçeklerine ilişkin bilgisinden oluşan ve tam da girişimlerine uygun olan bir sistemi.

Hançeri kullandığını gördü. Yanında bulunduracağı tek silah bu hançer olacaktı, kendine özgü bir biçimde fiziksel yakınlığı gerektiren ve dolayısıyla korkuya somut bir unsur

katan sessiz bir silah. Hançeri, kemerinden ve çizme koncundan çekmeyi talim etti. Bundan böyle işinde hiçbir nesnel düzene uymak istemediği için de eğitimli askerlerin tavsiyelerine kulak asmadı. Böylece hançerin, kendisi için doğru yerini buldu. Kınını çıplak olan sol alt koluna bağladı. Gömleğinin kolunu omzun altından kesti. Artık bıçağı çekmek için tek yapması gereken, geniş palto koluna uzanmaktı. Bunu da keyifle talim etti. Hançeri günün birinde kullanıp kullanmayacağı önemli değildi, önemli olan en vahim durum için hazırlıklı olmaktı.

Yürüyeceği yolu epey düşünmüştü ve planın doğruluğuna güvendi; ilk sınır geçişinde de güvenmekle doğru yaptığını anladı.

Müdavim müşteriler kazanmak daha önemliydi. Ondan bir şeyler sipariş edecek birçok insan vardı herhalde, ama kârlı siparişlere ihtiyacı vardı. Taşınabilecek kadar ufak, ama görece çok para ödenen şeyler olmalıydı. En çok da gün geçtikçe tükenmeye yüz tutan ve bol miktarda taşıyabileceği ilaçlarla kâr ederdi herhalde. Ama kısa sürede anlaşıldığı gibi sorun, bunların Türkiye'nin doğusunda ve İran'da katı bir şekilde kontrol edildikleri ve bu kontrolleri atlatmak için iyi bir irtibatının olmadığıydı. Geriye lüks mallar kalıyordu. Ufak ufak başladı. İlk neredeyse sadece sigara ve alkol taşıdı. Bu mallar için çok sık gitmesi gerekiyordu, dolayısıyla güruhla karşılaşma tehlikesi elbette artıyordu. Tuhaf ve huzurlu savaş sonrası dönem uzadıkça siparişler de özelleşti. Taşınabilir bilgisayarlar moda olduğunda da karşılığını gördü. İlk bilgisayarı bir yük votkayla birlikte getirdi. Sonra bu cihazlardan isteyenlerin sayısı arttı. Bu da organizasyon gerektiriyordu. Ön siparişler almaya başladı. Video kaydedicisi, hatta küçük televizyonlar gibi elektronik cihazları taşıdı. Eniştesi Zarık'ın sınırdan sonraki bir Türk

köyünde yaşamasının büyük bir şans olduğu anlaşıldı. Zarik, ülke içindeki ilişkileri yürütüyor ve bu şekilde oluşan ilave maliyetlere rağmen iyi kâr ediyordu. Her şey kaçakçının yararıydı; uluslararası ambargo devam ediyordu ve ne zaman gevşetileceği de bilinmiyordu.

Zamanla elbette sınırı geçen başka yollar da oluştu. Mesela arabayla geçilebilenler vardı. Ama bu geçitler, kendisi gibi kişileri ancak az para karşılığında taşıyıcı olarak çalıştıran ve diğer taraftaki orduyla iyi ilişkiler kuran kaçakçı gruplarının elindeydi. Orada muhtemelen güvenli ve geniş patikalar vardı, sınırındaki belli köylere gidilir ve gece sınırın bu tarafındaki başka bir köye götürmek için hazır edilen malı karşılamaktan başka bir şey yapılmazdı. Bu iş ona göre değildi, olsa olsa çiftçi oğlanlarına, gündelikçilere uygundu. Örgütlü kaçakçılıktan uzak duruyor, kendi başına çalışıyor ve karşılığında da insansız bölgede tek başına bulunma riskine giriyordu. Bu da onu tahrik ediyordu.

Şanssızlığı, Kırmızı Bina'yı sonuçsuz ziyaretinden kısa bir süre sonra sıcak bir günde Beno'nun bir kez daha ortaya çıkışıyla başladı, artık böyle olduğuna inanıyordu. Hayalinde, evinin yakınlarındaki ara sokakta oğluyla birlikte yürüdüğünü gördü. Futbol oynayan birkaç çocuğun yanından geçerlerken oğlu küçümseyerek söz etmişti çocuklardan. Oyuncular yaşça ondan biraz daha küçüktü.

“Onları neden küçümsüyorsun?” diye sormuştu kaçakçı. “Daha geçenlerde onlarla oynuyordun. Onları aptal mı buluyorsun?”

Oğlan durup arkasını dönmüştü. Top, duvarların üzerinden sarkan incir ağaçlarının dallarına çarptı. Oğlanlar etrafta koşturuyor, biri topu hep tutarken diğerlerinden biri topu ayağından aldığındaysa çoğu zaman düşüyordu.

“Herkes topu tutabildiği kadar tutuyor, başka bir kural yok. Bu yüzden de koyun gibi ha bire etraflarında dönüp duruyorlar.” Başını sallayıp yürümeye devam etti.

Kaçakçı ona ayak uydurmaya çalıştı. Son zamanlarda oğlanın söyledikleri onu sık sık şaşırtıyordu. Bu sefer de sözleri birinden bir alıntı, öğrenilen bir şeye benziyordu. Tam yeni hocaların mı bunu öğretti diye soracaktı ki, zayıf, kısa boylu adam önlerinde belirdi, yolun tam ortasında. Beno tekrar sivil kıyafetlerini giymişti, bu yüzden de seslendiğinde ilk olarak kaçakçı tepki vermişti. İçgüdüsel olarak oğlanın kulağına eğilip onu yoluna gönderdi, kendisi de gülümseyen adama tek başına yaklaştı. Önünde durup selam verdi. Onun yüzündeki her şeyse sevecen görünmek istiyordu; kaşları bile kısık gözlerin üzerinde komik çalılar oluşturunuyordu.

“Oğlun mu?” diye sordu Beno, çocuğun peşinden bakarak.

Neden bilmiyordu ama kaçakçı diğerinin dikkatini hemen üzerine çekmek istiyordu.

“Sorun ne?”

“Geçenlerde Kırmızı Bina’ya gitmişsin, öyle mi?” Gözlerini oğlandan ayırmadı.

Kaçakçı, Beno’nun kulağına bakar ve artık kendisine dönmelerini umarken evet dedi.

“Ne işin vardı orada? Gel, biraz yürüyelim.”

Yan yana duvarlar boyunca yürüyerek oğlanı izlediler. Kaçakçı, Beno’dan daha kısa adımlar atarak yine içgüdüsel olarak hızlarını düşürmeye çalıştı. Oğlan çapraz sokağa girip görüş açısından kaybolunca ancak rahatladı. Diğerine meramını nasıl açıklayacağını bilemiyordu.

Beno’ysa birden yüzüne yüzüne gülümsedi: “Sanırım, dışarıda neler olup bitiyor öğrenmek istedin, çünkü faaliyet alanını genişletmeye niyetlisin.”

Kaçakçı sadece başını salladı. Nasıl biliyorsa biliyordu, ayrıca bildiğini de açıkça bildiriyordu, ama işte mesele de buydu. Kaçakçı bir maliyet faktörünü daha dikkate almak zorunda kalacağından endişeliydi.

Sanki Beno düşüncelerini okumuş gibi ellerini kaldırıp başını sağa sola salladı. “Bilmeni istedim, patikanı biliyorum. Bir şey olur, bir şey dikkatini çekerse, bana gel. Evet, evet, Kırmızı Bina’ya. Şunu da yanında getirip gösterirsin.” Kaçakçının eline bir kâğıt parçası sıkıştırırken açıp okumasını beklemedi. Veda edip hızla ara sokaktan geri döndü.

Başlarda kaçakçı, nihayet iktidarın o umduğu korumasını elde ettiğine gene de sevinmişti. Ama daha sonra Beno’nun rütbesi, adı ve bölümünün yazılı olduğu bu kâğıdın kendisi için bir tür zorunlu görev anlamına geldiğini anladı. Öyle veya böyle pek hoş olmayan o yere gitmesi gerekecekti, özel bir şey dikkatini çekmese de. Yapmayı planladığı işin o ana kadar bilmediği koşullarından biri de buydu, bilgilendirilmek istiyorlardı.

İlk başlarda tehlike aslında beklenmedik karşılaşmalarla sınırlıydı. Gerçi sınır bölgesinde mayınlar her yere döşenmişti, ama sınıra kadar uzanan kendi yolu hâlâ geniş ve rahattı. Söylentiler başlamadan tanıdığı birkaç kişi bu yoldan odun toplamaya gitmişti. Daha o zaman sadece bir şeyi emir telakki etmişti: Çok iyi bilmediği kestirme veya sapa yollara girmemeliydi. Birkaç ufak istisnayla yolunu belirlemişti.

İlk yürüyüşünü yıldızların parladığı bulutsuz bir gecede yaptı. Çok yavaş yürüdü, gözlerini karanlığa alıştırap yol kenarındaki ayrıntıları ezberlemeye başladı. Arada bir durup etrafa kulak kabarttı. Ama aslında olduğundan daha tehlikeli bir ortamdaki gezgin rolünü oynuyordu. Gerginliğinin nedeni aslında bu durumun onun için yeni olmasıydı. Her şey yolundaydı, ıssızlıkta kimseyle, hayvanlarla bile karşılaşmadı.

Sınır nöbetçileri o günlerde onu henüz şaşkınlıkla karşıyorlardı, ama nelerin döndüğünü hemen anlayıp umduklarını da almışlardı. Kaçakçı ne yazık ki onlardan da şu sözde haydutlar hakkında bilgi alamadı. Askerler hiçbir şeyle ilgilenmiyorlardı. Onlarla karşılaştıktan sonra kaçakçı gene de kendini biraz daha güvende hissetti; ciddi bir durumda kendisi için bir şey yapmayacak olsalar da en azından oradaydılar. Onlar sayesinde ortam sıradan, normal görünüyordu. İnsansız ülkede geçirdiği gecelerde, yolculuğunun büyük bölümünü tamamlar tamamlamaz, son karanlık yamacın tepesinde hafif ışıklı kulübe pencerelerini gördüğünde sevinmeye başlardı.

Şehirdeki söylentiler dinmedi. Ortalıkta çılgın söylentiler dolaşıyordu, güya biraz daha kuzeyden akan nehrin birinde, bir köylünün ayaklarının dibine bir ceset sürüklenmişti. Adamın kafası ve bir kolu yoktu ve tam da bu hali inanılmaz varsayımlarla kuşkuları tetiklemişti. Kaçakçı hiçbirine kulak asmadı çünkü korkunun kendisini nasıl felce uğrattığını hissediyordu. Bu korkunun dizginlerini elinde tutmak için de ne yürüdüğünden daha yavaş yürüyebilir ne de olduğundan daha dikkatli olabilirdi. Esasen hareket edebilmek için rahat, hatta kayıtsız olmalıydı. Zira korku onu ağırlaşmayla tehdit ediyordu.

Yollarına devam etti. Siparişler gitgide arttı, üç kat daha sık gidebilecek durumdaydı, ama taşıma işini tek başına yapmayı sürdürdü. Ortaya rakipler de çıkmıyordu, çünkü kimse tam olarak ne zaman ve hangi yoldan gittiğini bilmiyordu. Bu işin yan etkisinden de yararlanıyordu, zira bu sayede toplumda bir statü edinmişti. Sadece zengin mağaza sahiplerinde elektronik eğlence aletleri sipariş edecek para vardı. Bu aletleri sipariş ettikten sonra da başka aletler, parçalar ve ek cihazlarla arzuları kamçılanıyordu. Kaçakçı artık en zengin tüccarların bazıları-

nın evlerine girebiliyordu. Buralarda onların da patikalarının, daha doğrusu devlet memurlarıyla, orduyla özel, karmaşık ilişkilerinin veya bu tür ilişkileri olan başka kişilerin olduğunu öğrendi. Yakın ve uzak yabancı diyarlarla kurulan saçma sapan ve karmaşık ilişkiler vardı. Bu tür ağların ilk çıkış noktası genellikle akrabalık ilişkileriydi. Sanki etrafındaki her şey bu tür patikalardan oluşuyordu. Kaçakçı da az biraz bu etkili insanlardandı artık, her ne kadar onların ilişkilerinin karmaşıklığı kaçakçıya fazla gelse de. Onu da kendi örgütlü dünyalarına katıyorlardı, mesela getirdiği aletlerin kime getirildiğini veya hangi sayısız devlet kuralı yüzünden aleti başka yolla getirmenin imkânsız olduğunu ima ettiklerinde. Onun, sistemin alt basamaklarındaki bir taşıyıcı, salt bir ayakçı olduğu duygusundan onu kurtarmak istiyorlardı. Böylece yaptıklarını güven içinde yapabiliyordu. Kaçakçı, ev sahiplerinden birinin kıvrımlı, altın yaldızlı sandalyesinde oturup çay içiyordu. Tüccar, ilgisini göstermek ve onu teşvik etmek niyetiyle kaçakçıya siyah bir el feneri verdi; kaçakçı da onu hemen denedi. El fenerinin ışığı gün ışığında bile o kadar güçlüydü ki, bahçede yürüyen iki tavuskuşuna tuttuğunda kuşlar çılgına döndü. Kaçakçı, tüccarlardan biriydi, insansız bölgenin tehditkârlığını da aşan bir bağlantının görece serbest hareket eden bir parçasıydı. Bu yüzden de söylentiler onu daha fazla tedirgin etmiyordu.

Buna rağmen dolunayda yola çıkmak onu endişelendiriyordu. O gün bir müşterisine iyilik yapmak amacıyla yola çıkmıştı. Yolculuğunun ta en başında huzursuz olduğundan değişiklikler hemen gözüne çarpmıştı. Patikası, sanki tam da görmesi için oraya bırakılmış ayak izleriyle kaplıydı. Aslında yine o gün de dönmesi gerekirdi, ama merakına yenilmişti. Her zamanki gibi sadece rüzgârın uğultusunu ve çekirgelerin

dağınık cılız seslerini duydu. Yeni el feneriyle izleri inceledi. İzlerin asker botlarına ait olduğunu anladığında rahatladı. Söylentilerdeki vahşi güruh, bir grup gezgin askere dönüştü. Bu illaki daha iyi demek değildi, ama daha tasavvur edilebilirdi. Rahatlama yerini hızla korkuya bıraktı. Bundan sonraysa kaçakçı, nasıl olup da patikasında çapraz hareket edebildiklerini merak edip durdu. Bu soru aklından çıkmaz oldu; geri dönerken de yandan bir şey onu her an biçebilirmiş gibi gözünü yoldan ayırmadı.

Artık bu iş bir sinir harbine dönüştü. Yabancılar da duyduğu her şey üzerine çöktü. Orada, dışarıda, cepleri para doluyken bir anda bu adamların etrafını sarabileceği düşüncesi peşini bırakmadı. Başlarda kendisini sadece öylece dururken gördü ve bu resim içinde donup kaldı. Ama giderek şekillendirebileceği, şekillendirmek zorunda olduğu bir sahneye dönüştü. Aklından farklı farklı konuşmalar geçirdi. Ama bu da hızla gülünç bir hal aldı. Sonra bu duruma bir hareket geldi, kaçakçı geri çekilmeye, yumrukları defetmeye, kaçmaya veya sürünerek patikada toplaşan silüetlere sessizce yaklaşmaya başladı.

Korkularını gizlemeye çok çabaladı, özellikle müşterilerinden. Sonraki yolculuğunu elinden geldiğince erteledi. Bahaneler uydurdu, hastalandı, başka bir yere kısa bir seyahat yapması gerekiyordu. Ama insan, küçük bir şehirde uzun süre saklanamaz. Fantezileriyle o korkunç durumu tatmin edici bir çözüme ulaştıramadan tekrar yola çıkması gerekti.

Beklentilerinin aksine her şey yolunda gitti. Sanki korkutucu değişikliklerin üzeri örtülmüşçesine rüzgârın esmesiyle neredeyse tamamen yok olan bot izlerini buldu. Belirdikleri gri toprak, yine gerilmiş, izler de silinmiş gibiydi. Bu izlerin ne anlama geldiğini kaçakçı elbette unutmadı. Ama sakinleşmeyi, olan bitenin artık geçmişin bir parçası olmasını istiyordu; etraf

tekrar sessizleştğinde ve çevresini sadece rüzgâr sardığında o huzurlu, hafif ruh haline gerçekten de kavuştu.

Ancak bir sonraki seferinde her şeyi tekrar hissetti. Uzun süredir yoldaydı, yani bir yandan sakin, diğer yandan da odaklanmış olacak kadar. Gece hava ılıktı. Rüzgâr sert esiyor, on dakikada bir yön değiştiriyor gibiydi. Bu onun için fazlasıyla rahatsız ediciydi, zira neredeyse başka hiçbir şey duyamıyordu.

O gece devasa, sabit bir biçime benzettiği karanlık nehre nasıl baktığını hatırladı; ona baktıkça nehir hareketsizleşiyordu. Gözünü bu yaratığın derisinden ayırmak istemiyordu. O günlerde, yoluna devam etmeden önce köydeki köpeklerin sesini duyuyordu daha. Kayalık görüş alanına girdiğinde çoktan tenhalığa, tekrar adımlarının ve soluklarının sesine dalmıştı. Bir anda kaskatı kesilmesine yol açan dehşet, ancak bir daha baktığında görünür hale geldi. Kaçakçı, yoldan yukarı ve ileri bakarken kayanın sadece karanlık silüetlerine bakmıştı. Zira kaya en büyük engeldi. Tam o sırada gözünün ucuyla yol kenarındaki, belki iki yüz metre kadar uzaktaki yükseltiyi fark etti. Şöyle bir baktıktan sonra ilk önce başını başka yöne çevirdi. Ama sonra tekrar bakmaya zorladı kendini.

Yükseltiye doğru koştu, tam da uzaktan görüldüğü gibiydi: topraktan yükselen bir bacak. Doğal olmayan bir incelikteydi, sanki toprak devasa bir mankeni başından başlayarak yutmuştu. Bacağın ucundaki ayakkabı rahatlıkla görülüyordu.

Önünde durduğunda rüzgâr, kalan ekşimtırak çürüme kokusunu etrafına dağıttı. Kaçakçıyı irkilten şeyse, ayakkabının geçirildiği hafif kırık daldı. Birisi dalı dik duracak kadar toprağın içine çakmıştı. Kaçakçı, sarkan açık tokalarıyla yamru yumru, toprak rengi deri ayakkabıyı inceledi. Onu tiksindiren bu dehşetengiz durum değil, bütün bu olan bitenin üstüne ya-

pışıp kalan gülünçlüktü. Yol kenarındaki bu bacak, sanki yetişkinleri korkutmak amacıyla çocuklarca dikilmiş benziyordu. Kaçakçı bu eşek şakasını hemen üzerine aldı. Onu oyuna davet olarak algıladı.

O gece inat olsun diye yürümeye devam etti. En azından artık yabancıların mizah anlayışını az çok anlamıştı. Ama diğer yandan sanki bu yabancılar onu gözlüyor, hatta takip ediyorlar gibi hissediyordu. Her an var olduklarını gösterecek başka işaretler bekledi, belki de cesedin bir parçasını daha. Fakat başka bir şey bulmadı ve geri dönerken şişlenmiş ayakkabı hâlâ aynı şekilde yerinde duruyordu.

Kaçakçı ilkin bu olayı kimseye anlatmadı. Böylece mesele- nin sadece kendisiyle ilgili olduğu duygusu pekişti. Bundan böyle hep o ayakkabının yanından geçecekti, tekrar tekrar, herhalde içindeki ayak tamamen çürüyünceye veya rüzgâr onu devirinceye kadar. İşareti sadece o fark etmişti, ne anlama geldiğine de sadece o kafa patlatabilirdi.

“Sanma ki oralarda tek başınasın” dedi Beno, kaçakçı niha- yet birine olayı anlatmak zorunda olduğunu hissettiğinde. Bir ulak gönderip onu çağırmışlardı, o da konuşmanın hemen ba- şında baklayı ağzından çıkarmıştı. “Kuzeybatıda yüzlerce köy yerle bir edildi. Sırtlarında sadece kıyafetleriyle dağlara kaç kişi kaçtı sanıyorsun? Kaç kişi, kimse bilmiyor.” Kaçakçı susmaya ve dikkatle bakmaya devam edince de diğeri sözünü sürdürdü. “Tamam, insansız bölgede rahat hareket etmek mümkün. Ama sana veya başka bir sivile bunu nasıl yapacağını söylemek ya- sak, ama var işte bir imkân. Şunu da unutma: O ayağın mayına basan birinin ayağı olabileceği hiç aklına gelmedi mi?”

Kaçakçı başını salladı.

Beno onaylayarak oynattı başını: “Tabii ki birisi onu oraya dikti. Ama o birinin o insanı da öldürdüğü anlamına gelmez bu.”

Kaçakçı, ne kadar uğraşsa da bu açıklamanın meseleyi çözüp çözmediğine karar veremedi. Steril yazı masasını gözleriyle yokladı, ama bir şey demedi.

“Sana bir şey söyleyeceğim, sadece sana: Hepimizin çok önemli biri olarak tanıdığımız adamın teki, bir gün üst rütbeli memurlarından birini yanına çağırmış. Memur önüne gelince, ona elini kaldırmamış, hiçbir şey yapmamış, sadece yakalatıp köpeklerin yanına hayvan barınağına attırmış. Köpekler, iyice aç bırakılınca ne yaparlar, bilir misin? Öyle öldürmezler, sırtlanlar gibi saldırıp anında yemeye başlarlar. Herkesin gözü önünde parçalanmış memur. –‘Seni ben yarattım, ve yine ben yok ediyorum’ demiş önemli adam. Memurun yüzünü, henüz bir yüzken gözünün önüne getirebiliyor musun? Bu kötü bir film değil, gerçek bir hikâye. Yol kenarındaki bir ayakkabı, yaramaz oğlanların kötü bir şakası kadar gerçek. Şunu anla: Gördüğün bu şey, görebileceklerinin hepsi değil.”

Kaçakçı, bir şey söylemesi isteniyormuş gibi hissetti. Ama aklına bir şey gelmedi, böylece sadece sandalyesinde dikildi. Nereye giderse gitsin, anlatılan o sayısız söylentilerden birinin kaynağıyla karşı karşıyaydı nihayet.

“Kimse etrafında olup bitenleri anlıyor musun diye sormaz. Daha üstüne düşünmeye başlamadan olan olmuştur. Olmaya da devam eder her şey. Sen ...”

Kaçakçı, Beno’nun kendisini zorlamaktan nasıl da keyif aldığı hissetti. Ondan uzaklaştı, dalgın bir gezgin gibi odanın çıplak bir duvarına yaslandı. İki avucunu da baldırların yanından duvarın taşına bastırdı.

“Uyanmak gibi bir şey. Günün birinde yeni bir şeyin önünde durursun. Yabancı bir yazı, bir labirent, hatta bir mayın tarlası gibi. Sistemi var, ama seninki değil; doğmak için zamana ihtiyacı var, ama senin zamanına değil; onu olağan kılan içsel

bir düzeni var, insan bu düzenin ne olduğunu bir bilebilse. O keşif anında, öncekinden daha akıllıdır. Ama akıllı kalmak-tansa her şeyi kendi zamanına, düzenine sokuşturur, onu anla-yan, onu aşan olmak istersin. Faal bir mankafalıdır bu, başka bir şey değil.” Duvardan uzaklaştığında kaçakçının yüzünde sinirli bir gülümseme belirdi. “Belki de bir gün böyle bir düzen keşfedeceksin. İşte o zaman irkileceksin.”

Kaçakçı, tekrar bacaklarını uzatmış, sandalyede arkasına yaslanmış ve gözlerini taş zemine dikmişti. Orada Beno’nun gölgesini görüyordu, bir şeyi izleyebildiği için memnundu.

“Seni buraya çağırmamın nedenine gelirsek. Bunu da sana söylememin nedeni, birbirimizi biraz daha iyi tanımaya başla-mış olmamız.” Masanın etrafında dönüp kaçakçının önüne di-kildi. “Büyük oğluna dikkat et.”

Kaçakçı bu sefer oturduğu yerden doğruldu. “Daha on üç yaşında!”

“Yanlış arkadaşları olamayacak kadar küçük değil. Sana göre onlar duvar boyamaya meraklı sofular olabilir. Oysa kan-dırılmışlar, bir de asiler. Yurtdışında siyasi ilişkileri varmış, öyle diyorlar.” Beno hafifçe başını sallayıp yüzünde bir kınama ifadesiyle kaçakçıya baktı.

“Yurtdışıyla mı?”

“İran finanse ediyor onları. Oğlunu yıllarca Kuran kursuna gönder, sonra da etkilenmeyeceğine nasıl inanırsın? Sence İslamcılar kancayı orada değilse nerede takıyorlar?”

“‘İslami Hareket’ resmi bir parti değil miydi?”

“Örgüt. Müsamaha edilen bir örgüt. Bu bir şey ifade etmez. Kim bilir, İslamcılar yarın yasaklanır, cehenneme gönderilirler. Çocuklarını savaşta yaşattın madem, şimdi de barışta yaşat.”

Kaçakçı, perdeleri asla kapatılmayan, karanlık da olsa her daim gözlenen kocaman pencereli binadan çıkıp kendi dünya-

sının birbirine bitişik, alçak mağazalarıyla evleri arasından ağır ağır yürüdü. Çıplak odalarla yankılı koridorların dışında tekrar kendisi olmuştu. Bin bir düşünce uçuşuyordu kafasının içinde. Bir tarafta insansız bölgedeki yollar meselesi vardı. Bir süre önce Kırmızı Bina'da öğrenmeyi umduğu bilgiye dair belli belirsiz bir şeyler edinmişti. Demek, birileri bir şeyler biliyordu. Duyduklarını bir sıraya soktu. Artık ayakkabının bir mayın arayıcısının kalıntısı olduğundan emindi.

O günlerde kuzucuğun nasıl bir tehlike içinde olduğunu bilseydi başka hiçbir şeyle ilgilenmemiş olurdu. Beno'nun uyarısının aciliyetine pek önem vermemişti. Oğlanı dövmeli, bir deliğe tıkıp bağlamalıydı. Ama bunları yapmadı, çünkü oğlanı artık pek görmüyordu. Yaşı geldiğinde herkes, en büyük oğlundan daha küçük olanlar bile, çok geçmeden kendi başının çaresine bakmalıydı. Kuzucuk aslında evden ayrılacak yaşıydı, çoktandır sadece ziyarete geliyordu. Örgüt, kaçakçı bundan emindi, yasaldı. Ve oğluna bakıyordu. Nereye gidebileceğini biliyor, tam olarak ne olduğu bilinmese de bütün gün ders alıyor, ayrıca yeterince yemek de yiyordu. Bir yükten kurtulmuştu, karnı doyurulacak bir boğaz eksilmişti. Kaçakçı, kendisinin menfaatine olan bu durumun içinde bir türlü tehlikeyi göremedi. Ama bir dahaki ziyaretinde oğlanla konuşmaya karar verdi.

Bu konuşmaysa beklediğinden çok daha farklı geçti. Yıllar sonra bile o akşamüzeri yaşanan her şeyi çok iyi hatırlıyordu, çünkü o gün farkında olmasa bile kuzucuğuyla vedalaşmıştı.

Oğlan her zamanki gibi neredeyse tek bir kelime etmeden evde beliriverdi. Ahşap divandaki yerine oturdu, bahçe kapısına kadar uzanan kısacık yolda önemli bir şeyler oluyormuş gibi dalgın dalgın pencereden dışarı baktı. Ama elbette uzun süre bakamadı; erkek kardeşleri hemen beklenti içinde etrafını

sardı, pantolon paçalarını çekştirip onu lafa tuttular. Zaten herhalde evinde geçirdiği zamanı sadece doldurmak istediğinden kendileriyle oynama daveti işine geldi.

Kaçakçı, onu oynarken izledi ve ne kadar ilgilense de küçüklerle arasına nasıl da büyük bir mesafe koyduğunu fark etti. Eminim, diye düşündü kaçakçı, onun yaşındaki çocuklar herhalde böyle, yaşlı çocuk değil de daha çok genç yetişkinler gibi. Yine de oğlu, pencerenin altındaki bankın dış kenarında otururken ona bir yabancıymış gibi geldi.

Geldiğinde her zamanki gibi birlikte yediler. Kuzucuk, yerken hep ölçülüydü; hareketlerinde, arada bir yaşına uygun davranırsa da çalışılmış bir ağırbaşlılık vardı.

Sohbeti, ya da daha doğrusu sohbet denemesini annesi başlattı. Bu tür konularda asıl otorite oydu. Kadının ikna kabiliyetine güvenen kaçakçı Beno'nun söylediklerini ona çıtlatmıştı. Başta korkmuş ve sonra da böyle bir durumda her zaman olduğu gibi aşırı heyecanlanmıştı. Fakat ardından alnındaki düşünceli bir kırışıklıktan konuyu düşündüğünü anladı. Kuzucuk daha gelmeden, başını hafif hafif sallamaya başlamış, dışarıdan gelen tehlikeli haberlere duyduğu tiksintiyi bu şekilde ifade etmişti.

Masada saf saf sordu: “Okulda yeterince yemek yiyor musun?”

“İhtiyacımdan fazla” dedi oğlan ve babasına gururlu bir bakış attı. “Ama azla yetiniyoruz.”

“Azla yetiniyorsunuz” diye tekrarladı annesi ve gözle görülür biçimde yeniden heyecanlandı. “Ama çok şey istiyorsunuz, değil mi?”

“Ne demek istiyorsun?” Oğlan bir tür kavga duruşuna geçti, herhalde kendisi bile bunun farkında değildi, bundan sonra olacakları o kadar iyi tahmin edebiliyordu.

“Baban İç Güvenlikten biriyle konuşmuş. Yurtdışından para aldığınızı hiç söylemedin.” Son cümlede annesinin sesinde sitemkâr bir tını vardı. Oysa sadece endişeliydi, huzursuz bakışı oğlanın yüzünü adeta okşadı.

“Doğru değil zaten” dedi oğlan kısa keserek, “sadece hükümetin iddiası bu”. Sonra da babasına dönerek sözüne devam etti: “Kırmızı Bina’ya neden gittiniz?”

“İş” dedi kaçakçı, olayı daha fazla açıklamaya niyetsiz.

Oğlan ona sadece baktı, ama o anda ne düşündüğünü söylemeye cesaret edemedi.

Kaçakçı, birdenbire nasıl bir zan altında olduğunu kavradığında vücudunu nasıl ateş basmış olduğunu hatırladı. Karısı da çatalını bıraktı, elbisesinin kollarını çekti ve konuşmaya devam etmesini bekledi. Ama kaçakçı sustu. Karısının işlerini eleştirmek için artık daha fazla nedeni olduğunu bilmesine rağmen tepki vermeyi reddetti.

Hatırasında bir başka şey daha dikkatini çekti: Oğlanla daha önce hiç böylesine telkin edici konuşmaya çalışmamışlardı. Bu tuhaf durumda kendini sıkıştırılmış gibi hissediyor olmalıydı.

Karısı sessizliği bozdu: “Adam yurtdışıyla ilişkilerinizden söz etmiş.”

Oğlan bir kahkaha atarken ağzını bir çocuk gibi eliyle sakladı. Kaçakçı öfkeleniverdi.

“Bu konuda ne diyorsun?” diye azarladı onu.

Böyle anlarda sık sık olduğu gibi oğlan başını çevirip gözlerini başka bir yana dikti. Kaçakçı, baba olarak kendini tuhaf hissetti; bu rolü başkalarının çoktan elinden aldığını fark etti. Bu duruma kızgınlığından ve muhtemelen Beno’nun söylediklerinin gerçek olabileceğini de tahmin ettiğinden tabağını ileri itip ayağa kalkarak babalık otoritesini pekiştirdi. Gidip

kapıyı açtı ve gözleri koridoru izleyerek boş taş zemine gölgeler çizen zayıf ışığa baktı. Arkasını döndü. Oğlan hâlâ yana bakıyordu. Kıyafetleri temizdi, ayakkabıları bile bakımlı görünüyordu, aşınmış olsalar bile. Oğlan babasının dik bakışına karşılık verdi.

“Bizim için yurtdışı yok” dedi hafifçe.

“Sizin için olmayabilir, ama İç Güvenlik için kuşkusuz var.”

“Bunu, beğenmedikleri herkes için söylüyorlar. Ama biz barışseveriz. O yüzden yapabilecekleri bir şey yok.”

“Duvarlara neden yazı yazdınız?”

“Ondan haberim yok. Başkaları yaptı.” Annesine bakıp gülümsemeye çalıştı.

Annesi de hep çaresizmiş gibi görünen yüzünü üzüntüyle buruşturdu. Korkular bile onu ilgilendirmiyor gibiydi; sadece üzgün ve çaresizdi. Oğlanın bakışına karşılık vermektense masadaki tabak çanağı düzeltti.

Kaçakçı, oğlunun sandalyesinin yanına dikildi. “İç Güvenliğin beni uyarmak istediğini anlamıyor musun?”

“Uyarmak mı, neye karşı?”

“Sanırım onlar için bir tehdit oluşturuyorsunuz.”

“Her gerçek Müslüman, inanmayanlar ve inançtan yararlananlar için bir tehdittir.” Bu cümleyi söylemeden önce derin derin nefes almıştı. Ses tonu, kaçakçının kulaklarında ezberlenen lafların yabancılığıyla çınladı.

“Babanı dinlemelisin” dedi annesi, herhalde başka bir şey aklına gelmediği için. İki küçük çocuk koridorda gürültüyle oynuyordu. Anne koluyla burnunun ucunu dikkatlice silip ayağa kalktı. Kaçakçı, acaba hangi düşünce onu sakinleştirdi, yoksa endişelenme yetisi geçici olarak mı tükendi diye aklından geçirdi. Kadın yanından geçip koridora çıktı, kaçakçıysa tekrar oğlanı süzdü.

“Yasak bir şey yapmadığını biliyorum. Ama Kırmızı Bina’daki adam bana bir şey anlatmak istedi, sizin hakkınızda.”

“Kim bu adam? Ne biliyor ki. Gelsin bizi bir ziyaret etsin.” Oğlan coşkuyla gülümsedi, ayağa kalktı, gitmeye hazırdı.

“Belki de gelir” diye konuştu kaçakçı yan odada onları duymamaları için özen göstererek. “Ama sanırım geldiğinde de işi ten geçmiş olur.”

Oğlan, ağırlığını bir ayağından diğetine vererek sallandı.

Nihayetinde kaçakçıyı sakinleştiren bizzat okuldu. O gün mü yoksa daha sonra başka bir gün mü kuzucuğı takip ettiğinden artık emin değildi. Ne olursa olsun, araba tamirhanelerinin bulunduğı caddenin siyah zeminleri ve duvarlarının yanından geçip bir atölyenin pencerelerinin bulunduğı üç katlı binaya ulaşıp önünde durdu. Bina, müstakil olarak bir avlunun içinden yükseliyordu ve girişin üzerinde büyük, renkli bir bezle işaretilenmişti. Bu mahallede hiçbir şey yetişmiyordu, gözün eriştiğı her yerde toprak ve caddeler patlamayla yarılmıştı. Kaçakçı pencerelere uzun uzun baktı. Ne diyeceğini bilemediğı için de eve girmeye cesaret edemedi. Kirli camların arkasında birilerini gördüğünü sandı, ama bundan bile emin değildi. Arada bir adamlar yanından salınarak geçiyordu, ama sanki kimse içeri girmiyor ve kimse dışarı çıkmıyordu.

Oğlanda dikkatini çeken, meselesini savunduğı sessiz kararlılıktı. Anlaşılan Kırmızı Bina’dan hiç korkmuyordu. Nasıl olur da bu çocuk benden ve neredeyse bütün herkesten farklı olabilir, diye merak etti kaçakçı. Kuzucuğı İşlam’ın verdiğı güven, onu sadece birine benzetiyordu, onun gibi tuttuğunu koparan Beno’ya. Kaçakçıya göre bu durum, oğlanın gerçek saikları hakkında konuşmamasıyla da anlaşılıyordu, sanki böyle temel düzeyde bir soru onun için anlamsız gibiydi. Aslında, kaçakçı bundan adı kadar emindi, Beno’yla kendi oğlu

benzerden öteydi. Aynı gücün ürünüydüler veya birbirlerinin düşmanı olmak kaderlerindeydi, Beno da biliyordu bunu. Şu anda zaman Kırmızı Bina'nın zamanıydı, iki binayı karşılaştırdınca ayan beyan ortadaydı bu. İşte tam da bu durum kaçakçıyı sakinleştiriyordu; şu barakadaki birkaç kişinin, aslında çok daha büyük bir merkezin sadece görünür bir bölümü olan Kırmızı Bina'daki devasa alanların sakladığı bir örgütü tehdit etmeleri imkânsızdı. Ama yine de, diye düşündü kaçakçı dönerken tamirhanelerde yağlı motor kalıntıları kumda yatan yanık gövdelere benzettiğinde, günün birinde yapabileceklerini, aynı silahları aynı güven ve inançla kullanabileceklerini, Beno ve adamlarından daha iyi bilen yoktu. Birbirleriyle savaşan hep yakın olanlardır, diye düşündü ve benim gibi birinin de kaderinde ateşler arasında koşturmak yatar.

Bu olayı da kendi açısından aydınlığa kavuşturduktan sonra bir sonraki yolculuğunu hazırlamaya girişti. Ayakkabıyı bulduktan sonra dönüş yolu için yanına fazla bir şey almamıştı. Fazla yük taşımak istemiyordu. Her zaman düşündüğü en büyük tehlike, kaçak malların ağırlığı altında ezildiği ve bataklıktan geçiyormuş gibi adımlarının her birinin zorlandığı dönüş yolundaki tehlikeydi. Bu yüzden sipariş verenin teslim edilen aletleri kullanması için mutlaka gerekli olan parçaları geride bırakmayı bile düşündü. Sonuçta onu nasıl olsa avutabilirdi. Ama duruma bakılınca ertelemenin pek bir anlamı yoktu. Bunu yaparsa hiçbir şey değişmezdi. Patikasından vazgeçemezdi, vazgeçmek de istemiyordu, üzerine ne kadar çok vücut parçası veya başka dehşetengiz şeyler dikilse de. Böylece yabancılarla tekrar konuşmaya başladı. Bölgelerini işaretlemeye acaba ayakla mı başladılar diye merak etti. Olur ya, inin cinin olmadığı bir yer üzerinde hak edecek olsa kendisinin de

böyle iğrenç bir şeyi herkesin görebileceği biçimde yerleştireceğini hayal edebiliyordu. Hem hayat belirtisi hem de tehdit, insan biriyle aniden karşılaşmaktan korkuyorsa bundan daha etkili ne olabilirdi. Üzerinde kurukafaların bulunduğu soluk kırmızı renkteki küçük mayın uyarı tabelaları ve bayrakları da sonuçta benzer bir amaca hizmet ediyordu. İyi niyetle dikilmiş olsalar da şöyle diyorlardı: Burada bulunmasan daha hayırlı olur, diye düşünen biri bulunuyordu burada.

Bu sefer yola çıktığında batıl inancı da işine yaramadı. Öyle endişeli bir heyecana kapılmış, öyle sinirliydi ki, birkaç kere kendi kendini uyarmak zorunda kaldı. Ama bir an geldi ki bu korku, soğuk bir kayıtsızlığa dönüştü. Yürürken üzerine çöken yavaşlığın yapay olduğunu hissetti; felcin başka, hafif bir şekliydi.

O gün, muhteşem bir mayıs gecesinde bir gezgin gibi dolaşırken tek tük ağaçların içinde aniden uykudan sıçrar gibi öte öte hareket eden kuşlar vardı. Neden toprağa dağılmış taşların üzerinden yürüyerek mezarlıktan geçti ve yıldızlarla tıka basa dolu gece gökyüzünde dallı budaklı parlak bir yırtığa benzeyen ölü ağacın altında bir anlığına durdu? Her neyse, tepeden aşağı araziye baktı, yüzeyleri buruşuk bir ambalaj kâğıdı gibi dağlara kadar dalga dalga göz gezdirdi. Bu yumuşak hava sadece yaz barındırıyordu. Arkasında, pazarın sönen yağ lambalarının aydınlattığı karanlık, kaynağı olmayan, çok uzaktaki bir dumana benziyordu.

Hâlâ uyanık olduğu felçli haliyle yürüdü; daha sonra bu hali ona bundan sonra olacakların önkoşulu olarak göründü. Zira bu felç, güçlü bir darbeye, her yandan aynı anda çarpıyormuş gibi görünen güçte bir darbeye sona erdi. Yaz gecesi üzerine çöktü, aniden kapatılan bir çuval gibi etrafına sarıldı.

Aslında uyanmadı, büyük bir derinlikten yükselerek çıktı.

Yanaklarından başlayan kuma, yönünü kaybetmiş bir halde baktı. Kum ona çarpıyor, onu itiyor, başını çevire çevire döndürmek istiyordu. Ağzının içine girdi, bilinçsiz bir öğürtü uyandırdı onu, anladığı kadarıyla uzun bir süre sonra. Dişlerinin kuma değdiğini, üstdudağının dışa kıvrıldığını ve ağzına sürekli kum sızdığını fark etti. Hatta ağzı gereğinden fazla açıktı. Kapatmaya çalıştı, ama dudaklarıyla dişleri arasında, diliyle damağı üzerinde o kadar çok kum vardı ki, ağzını hemen bir daha açtı. Bunu yapınca da üstdudağı tekrar dışarı, yere doğru kıvrıldı; o an hareket ettiğini anladı. Vücudunu tekrar hissetti, çakılların tam önünden kayıp gittiğini gördü, kumu açık seçik gördü ve birden, başına olmaması gereken bir şeyin geldiğini anladı; ne oluyorsa şimdi ve burada oluyordu ve acele etmeliydi.

Ani bir hareketle ters döndü. Bir anlığına gece gökyüzünü ve izli mermi gibi parlayan yıldızları gördü, ama bu durumda tutunamadı çünkü bacakları yerin üzerinde bir yere takılıydı. Yüzü tekrar toprağa düştü. Bu sefer yere yüklendi, vücudunun üst bölümünü döndürerek ayaklarına sarılıp onu çekiştiren adamın sırtını gördü. Adamın önünde, dağın içinde gecedende karanlık bir delik, üzerine doğru gittikleri kayalardan kurtarılmış bir mağara girişi açıldı. Kaçakçı aniden kendine geldi. İçinde bilinmeyen, kendisinden de güçlü bir şey uyanmıştı. Sıkı sıkıya toprağa yüklendi, parmaklarını gevşek toprağa geçirdi ve erişebildiği her şeyi avuçladı. Bacaklarında bir sorun vardı; onları başı ve kollarına nazaran daha zor hareket ettirebiliyordu. Sanki balçığın içinden çıkarmaya çalışır gibi onları hareket ettirmeye başladı, nihayet bir bacağını kurtardı ve dönerek, ama yine de kendini tutarak şu sırta tekme attı, bir kere, iki kere, ta ki sonunda yere düşüp tamamen hareketsiz hale gelinceye kadar.

Yüzü gökyüzüne dönük, olduğu yerde, sadece nefes alarak ve etrafa bakınarak yatabilirdi. Ama kocaman bir elin dokunuşu gibi başını ağrı sardı ve tam o anda dağın içindeki delik aklına geldi; ayak sesleri duydu. Vücudunun içinde artık her ne seferber olduysa o şey ellerini topraktan ayırdı ve vücudunun üst bölümünü doğrulttu.

Kaçakçı, patikasından çok uzaktaydı, ama bu yüzden duyduğu dehşet uzun sürmedi. Şimdi etrafı hareketliydi. Adımlar duydu ve bir darbeyi daha karşılamak için doğruldu, ama bu sefer bayılmadı. Vücudunda eller hissetti, paltosu açıldı ve kumaş parçalandı. Dağdaki delik bir kez daha karşısındaydı, ayağa kalktı. Bir tüfeğin namlusu tam önünde duruyordu, ona uzandı, kenara itti ve nihayet bütün ve gerçek bir şekle bürünen adama uzandı. Ne yapmak istediğini bilmiyordu, sadece elinde tuttuğu şeyi bırakmak istemiyordu ve tüfek hareket ettikçe, itildikçe ve aşağı doğru kaçtıkça kaçakçı onu daha sıkı kavradı.

Sanma ki oralarda tek başınasın. Bu cümle aklından bir melodi gibi geçti. Hâlâ diz çöküyor ve etrafında hareket etmeye başlayan diğer adamı tutuyordu. Sert bir şey tam kulağından başına çarptı. Kaçakçının elleri gevşedi ve yüzü bir kez daha toprağa değdi. Kaçakçı ağırdı, toprağın bir parçasıydı ve tam da şimdi şimşek gibi olması gerektiğini biliyordu. Doğrulmak az önceki bütün hareketlerden daha çok zorladı onu, ayrıca yumruklara maruz bıraktı. Nasıl becerecekti ayağa kalkıp küçülmeyi? Kollarını kaldırıp başını korudu. Bir şey olmayınca birkaç saniye bu durumda kaldı. Düşünceleri geri geldi, düzene girdi. Kaçakçı paltosunu yokladı, parçalanmış astara dokundu. Paranın büyük bir bölümü yok olmuştu. Bir şey yaklaşıyordu, bu topraklar üzerindeki adımların sesini gayet iyi biliyordu. Çalıştığı hareketle hançeri kolundan çıkarıp gelene doğrulttu. Ama

düşmanının silueti tekrar uzaklaştı, yanından koşup geçmiş ve şimdi kayadaki deliğe yönelmişti. Kaçakçı, tam olarak ne yapmak istediğini bilmesede kaçanın peşine düştü. Hırsız gördüğü sürece paranın yitip gittiğini kabullenemezdi.

Onu izlerken diğerinin neden ateş etmediğini merak etti. Mağaraya kaçmadan önce hırsız arkasını döndü ve kaçakçı hırsızın genç yüzünü gördü. Bu yüzü görünce de parasını geri almayı iyice kafasına soktu. Birkaç dakika önce bütün gücüyle kaçınmaya uğraştığı deliğe düşünmeden daldı.

Uzaktan bakıldığında kayada bir açıklık gibi görünen şey aslında bir setti. Bir çukur önünde bir ön avlu gibi açılıyor ve buradan da bir delik dosdoğru çimle kaplı bir tepeye uzanıyordu. Kaçakçı aşağı atlayıp sürüne sürüne deliğin içinden geçti. O sıradaysa hançeri, önüne çıkacakları yaralamak üzere bir çıkıntı gibi önünde tuttu.

Işık gözlerini kamaştırıncaya kadar bir mağarada olduğunu sandı. Öbürü, bir lamba yakıp dosdoğru yüzüne tuttu. Gözleri o kadar acıdı ki kaçakçı, onları sol koluyla kapatmak zorunda kaldı. Ama bir anlığına nerede ve kiminle olduğunu görmüştü. Yarı karanlıkta, anlaşılan dağın epey içine doğru uzanan ve gitgide daralan bir tünelde, aşağı yukarı kuzucuğu yaşında bir oğlanın gri suratı ışıktan bir yumruğun arkasında belirdi. Kaçakçı, körleşmiş, ama hedefine odaklanarak öne atıldı, kolunu yüzünden çekti ve oğlanı gerçekten de yakaladı. Parasını geri almak için son şansının bu olduğunu biliyordu. Ama elindeki hançer onu engelledi. Oğlanı tutmak istiyordu ama bıçak sadece delip kesmekten başka bir işe yaramıyordu. Böylece öbürünü vücudunun ağırlığıyla ahşap kalaslarla desteklenen, kök parçalarının örttüğü tünel duvarına itti ve hançerin yumuşak toprağa girişini fark etti. Oğlan sıkışmıştı, kaçakçıyı tekmeleyip parmaklarını gözlerine sokuyordu. Kaçakçıysa başını geri çekti, ama dosdoğ-

ru beynine saplanan çıldırtıcı ağrı hiç azalmadı. Oğlanı yere fırlattı. Işık, yaralı üçüncü bir yaratık gibi koridorda tökezleye tökezleye kaçakçının üzerinden geçti ve yere yakın bir noktada kaldı. Başta hareketsiz yatan, ama sonra sürünmeye başlayan oğlanı görmeye yetiyordu. Kaçakçı hançeri oğlana tuttu.

“Kimsin?” diye kesik kesik konuştu ve: “Geri ver..” dedi.

Sesi irkiltici biçimde yüksek ve yakın geldi ona. Cevap beklemiyordu, öne doğru iki adım attığında şiş gözlerinin arasından oğlanın yerde yatan tüfeği eline aldığını gördü. Kaçakçı hançerin ucunu önündeki vücuda yaklaştırdı ve yararlanılmamış üstünlüğünü canını vererek ödeyeceği noktaya ulaştığını kavradı. Batırmak zorundaydı, batırmasında bir sakınca da yoktu, zira haklıydı, zira tehlikedeydi. O an bulanık görüşü açıldı, sanki ezilen gözbebekleri her zamanki yerlerine geri dönmüştü. Perde berraklaştı, oğlanı gördü, üzerinde parçalanmış bir keten ceket, ayaklarında da çürümüş lahanaya sokulmuşçasına bağları bağlanmamış aşırı büyük asker botları vardı. Kaçakçı bir anlığına kendini zorlayarak, deliğe, yerde yatan fenerin ışığının karanlığı engellemek istercesine çaprazlamasına durduğu yere baktı. Oradan başkaları gelebilirdi. Tekrar oğlana, onu tam vaktinde omzuna tekme atıp yere düşürmek için döndü. Hançeri elinden yere bıraktı, nihayet eli o tuhaf felçten kurtuldu. Tokatlamak hiç zor gelmedi, alışkanlıktı sanki. Başını kollarıyla korumak isteyen oğlan her tokatla daha tanıdık gelmeye başladı. Avucunda ara ara saçlarını, yağdan sertleşmiş ceketin yakasını ve tükürüğü hissetti. Nihayet ona “Kimsin?” diye tekrar seslenebildi, ceketini parçalayıp parayı arayıp bulabildi. Soluğu kesile kesile doğruldu, oğlan da fırsattan yararlanarak dört ayağı üzerinde sansar gibi tünelden dışarı fırladı. Kaçakçı kısacık bir an için destek kalasının yakınında duran tüfeği gördü ve oğlanın neden ateş etmediğini anladı. Ama tep-

ki veremedi oğlan fenere ulaşmış ve kapatmıştı. Zifiri karanlıktaydılar. Kaçakçı, onu saran toprağı hissetti, sanki kendisine daha da yaklaştı. Kök, gece ve nem kokuyordu.

Kaçakçı geriledi, onun için tek bir yol vardı. Mağaranın çıkışına ulaştığında narin, puslu gece aydınlığında çimler ve taşlarla bezeli toprağı fark etti, hemen durdu. Nabızı şakaklarında ve hareketsiz altçenesinin altında bir yerde atıyordu. Delik ve içinden çıkabilecek şeyin korkusu, içinde ikinci bir adam, topraktan korkmak zorunda olmayan çok hafif bir adam gibi başkaldırıyordu.

Ama kaçakçı dizleri üzerine çöktü, sonra avuçlarıyla yere dokundu ve yüzünü iyice yere yaklaştırdı. Kendini ve oğlanı zıt yönlerde sürünür görürken yerdeki sayısız yükselteleri inceledi. Ayak izlerini, hem kendininkileri hem de oğlanınkileri buldu ve onları izleyerek daha hızlı sürünmeye başladı, ta ki mağara girişinden uzaklaşınca kadar. Sonra izlerin arasındaki bölümleri tek tek araştırdı. Elini veya dizini yere her koyuşundan önce duraksadı, yüzeye kaçınılmaz olarak batmadan önce de olası bir direnci hissetmeye çalıştı. Oğlan burada koştururken ne yaptığını biliyor muydu acaba, yoksa çarpışmanın heyecanı içinde ne olursa olsun riske mi girmişti? Kendi patikası var mıydı, yoksa burada mayın olmadığı gerçeğinden mi yararlanmıştı? Kaçakçı kumu ağzına alıp tattı ve diliyle damağından dışarı itti. O sırada arkadan gelebilecek seslere kulak kabarttı. İzlemeleri kolay olurdu, çünkü sürünmek zorunda değillerdi. Kumu üfleye üfleye havalandırmaya başladı. Yüzeyin hemen altına gömülen anti personel mayınlarla karşılaşmaktan korkuyordu. Parmaklarıyla toprağı yokladı, ama bu hareketi özellikle sakinleşmek için yaptı.

Sürünmeye o kadar odaklanmıştı ki patikasını ancak son anda fark etti. Neredeyse üzerinden geçip kaçıracaktı ama hız-

la yana baktığında yürüyüşlerini hatırladı. Sırtüstü döndü, sonra doğrulup oturdu. Gece, tekrar bir yaz gecesi idi. Etrafını saran rüzgâr tekrar uysal bir hayvandı. Kaçakçı sesleri düzene soktu, çalılarla otların hışırtısını kendi soluğundan ayırdı ve yaralarını yoklamaya başladı. Başının bir tarafındaki kan kumla karışıp bir macuna dönmüştü; dokunduğunda bütün kafatası ağrıyordu. Yaralandığını düşündüğü vücudunun diğer bölümlerini inceledi; bacaklarına, göğsüne dokundu, fırsatı yakalamışken de küçük el fenerini çıkarıp ışığı ellerine tuttu. Yırtık ve kanlıydı, uzuvları arasından özellikle onlar savaştan çıkmışa benziyorlardı.

O gece ilk ve son kez yürüyüşünü yarıda kesti. Her şeyden önce sınır kapısındaki askerler onu endişelendiriyordu. Tuhaf-tı ama bugünlerden farklı olarak o zamanlar yanlarına gittiğinde daha sık her şey normalmiş gibi davranmak zorunda kalıyordu. Savaştan bu kadar kısa bir süre sonra sırtında parçalanmış bir palto, kanlı elleri ve başında taze bir yarayla önlerine çiksaydı kim bilir akıllarına ne gelirdi.

Bu yüzden ağır ağır geri döndü. Nehirde uzun süre dinlenip yıkandı. Sabah ağardığında, ortalığı ayağa kaldırmadan şehre dönebilecek kadar kendine çeki düzen vermişti.

Ovada, gökyüzünün koyu renk fonunun içinden gündüz mavisinin ortaya çıkışını izledi ve aniden hiçbir şey hissettirmeden birkaç metre önünde bitiveren adamın tekiyle karşılaştı. Kaçakçı durdu ve gayri ihtiyari sindi. Öbür adamsa ona sadece başını sallayarak selam verdi. Zayıftı, dalgalanan, rüzgârda şişip biçim değiştiren, ama aslında eski püskü, fare rengine bir battaniyeden başka bir şey olmayan bir kıyafete sarınmıştı. Hela boşaltıcısı, delinin teki, sonuçta kaçakçı böyle bir geceden sonra açık havada başka kiminle karşılaşabilirdi ki. Kaçakçı burnunun dibinde durduğunda adam yaltaklana-

rak gülümsedi ve hızlı hızlı başını aşağı yukarı salladı. Uyanmakta olan günün yumuşak aydınlığı etraflarındaki araziye artık belirginleştirip huzurla doldurarak ortaya çıkarırken, nezaketi, zorla öğrenilen maskemsi bir şey gibi taşıyan katı bir yüze baktığında büyük bir ferahlama hissetti. Kaçakçı, adama bir şey demedi, aynı şekilde başını sallamakla yetinip yanından yürüyüp geçti. Öbürü battaniyesini toparlayıp bir şey vaat edilmişçesine peşinden küçük adımlar ata ata yürüdü.

Toprak parçaları arasından şehre giden yola çıkan kum tepeceği üzerinden geçtiler. Tam hedefe varacaklarken adam ani bir dürtüyle donup kaldı ve başını sallayarak etrafına baktı. Kaçakçı ona döndü, bu noktada artık kendisinin olmayan patikası üzerinde adamın iki ince bacağı olan kocaman, kara bir kuş gibi durduğunu gördü. Şehre tek başına dönmeyecekti, çünkü bu sabah kimseyi geride bırakmak istemiyordu. Göz göze geldiklerinde adam yine yaltaklanarak gülümsedi. Ama o sırada gözleri kocaman açıldı, sanki aralarında duran bir şeye bakabiliyormuş gibi. Dudakları açıldı ve tek tük dişleri göründü. Bir kolunu kaldırıp ta arkasını işaret etti, tekrar tekrar işaret etti, ama kaçakçı sadece başını sallayarak aynı katılıkla yüzüne kararlılığını yerleştirdi. Onu geride bırakmak istemiyordu.

Belki, diye düşündü daha sonraları, kendisiyle toprağın içinde kaybolan oğlanla arasına kimsenin girmesini istemiyordu. Eve yalnız dönmek istiyordu, arkasında o boş arazi, o gündeli adamın koluyla işaret ettiği yere bakınca kelebeklerin yükseldiği yer. Boş arazi: Hiçbir şey yaşanmamış olmalıydı, orada olan ne varsa sadece onun olmalıydı. Deliye uğruna savaştığı paradan verdiği anda hissetmeye başladığı pişmanlık onun pişmanlığıydı. Parmaklarını bükmeden buruşuk destelerden birini çıkardı, yırtıp açtı ve iki banknot göstererek adamı ken-

dine doğru çekti. Adam hemen kolunu indirdi, gülümsedi ve başını eğdi; bağışlayıcı huzurunda takınmayı öğrendiği duruş. Görünmez bir şeritle çekiyordu kaçakçı adamı peşinden, o saatte hâlâ kargaların cirit attığı eski mahallenin engebeli cadde-lerine. Ancak şehrin birbirine yakın duvarları arasında adam istifini bozdu, sanki tanıdığı birini beklermişçesine alçak kapı-ların önünde beklemek üzere arkada kaldı. Sıçanlar, yağmur suyu oluğundan akan parıltılı derelerin üzerinden atlayıp kar-gaları kovalıyorlardı. Kaçakçı bir kez daha adama baktığında onun etrafını saran karakuşlar arasında durduğunu ve duva-rında hapsolmuş görünen bir kapıya gözlerini diktiğini gördü. Dönüp adama doğru yürürken kaçakçı onda bir şey gördüğü-nü sandı: deliliğini değil de canlı, hareketli olanlara karşı kayıt-sızlığını. Keçeleşmiş saç, kargalar kanatlarını çırparken tutam tutam dağılıyordu, ama adam sadece bekliyordu, sabitlenmiş şeylerle aynı hizada bulunan ağır aksaklığıyla.

Kaçakçı, bir arkadaşına verir gibi parayı ona çaktırmadan verdi, adam elini açtığı gibi gülümsedi: ağır aksak, heyecan be-lirtisi göstermeden. Mikroplu olabileceği için kaçakçı ona do-kunmak istemiyordu. Elini diğerinin gözleri önüne kaldırıp ara sokaktan yukarı tırmanmaya başladı.

Asma ve meyve ağaçlarıyla dolu bahçeli evlerin orada bek-lenmedik bir biçimde güvercinlerle karşılaştı. Uçarken yola eğri gölgeler atarken, sabah ışığı onları aşağı bastırırcasına al-çaktan parıltılar saç saç uçup geçtiler. Yolunun ancak bu noktasında, topraktaki delikten buraya kadar ona eşlik eden bir düşüncüyü aklından çıkardı: Beno'ya gidip neler olduğunu anlatmasını dinlemek. Bir dakikadan daha uzun konuşmaya başladığında sesinin her zaman büründüğü o tuhaf sinirli ses tonuyla Beno, tünelden çıktığında daha kaçakçıyı eline geçir-mişti. Her şeyi açıklayarak ve ara vermeksizin çözerek işe ko-

yulmuştu, üstelik bunu yaşaması için bizzat kaçakçının önünde durmasına bile gerek yoktu.

Kaçakçı evinin sokağına girdi, eski püskü duvarı ve küçük pencereleri gördü; her zamankinden daha fazla bu eve dönüşü, hayatının tümüyle farklı bir alana, başkalarının kurallarının egemen olduğu, insan dolu bir mekâna giriş olarak algıladı. Kadınsı bir odaydı, sürekli, hafif bir hamaratlık gibi bir şeyi, burada dışarıdaki adamın yoluna çıkararak veya yolunu keserek, sadece içeriye uyum sağlayıncaya kadar onu değiştiren ve her şeye rağmen inatçı bir sınırı oluşturan yumuşak bir şeyi barındırıyordu.

Kapıyı açtı ve mutfakta karısıyla karşılaştı. Kadın ona bir an baktı, yüzünde minicik, endişeli bir gülümsemeyle. Sonra adam elindekileri bırakırken kadın da peşinden ayrılmadı. Kaçakçının işini bitirmesini bekledi, bir anlığına elini kendi ellerinin içine aldı ve yaralarını aşağı yukarı gezinen parmaklarıyla incelemek için o anda duymuş olabileceği en güçlü dürtüye yenildi. Dudaklarını ılık çalmak ister gibi büzdü ve onu zorla bir sandalyeye oturttu. Kaçakçı soru sormasını bekledi, ama kadın sormadı. O otururken kadın yanından ayrılip sıcak su getirmeye gitti. Başındaki yarayı temizledi, kaçakçı kımıldamadı. Yatak odasından sesler geldiğini duydu. Başını hareket ettiremediği için o yöne doğru yan gözle bakmaya çalıştı ve kediler gibi kapı çerçevesine asılan iki küçük oğlanı fark etti. Kadın, anlayarak mırıldandı: “Dövülmüşsün” kaçakçı evet demek için bile başını sallayamadı çünkü tam o anda acı ensesine saplandı. Erken sabah güneşi taş zemine çarparken dışarıdaki sesler yoğunlaşarak, varoluşu tamamlamak için vazgeçilmez olan gürültü kulisine dönuştü. O sabah kaçakçı, onu izleyen o iki küçük çocuktan pek farklı hissetmedi kendini. Bir anlığına yana doğru kadının karnına yaslandı ve iyi hesaplanmış bir süreden sonra onun bu mahrem durumu sona erdirmesini bekledi sadece.

Artık o kazağı keşfettikten sonra saldırıya uğrayabileceği korkusunu aklından çıkaramıyordu. Dönebilirdi, hatta dönmesi de gerekti. Tuhaftı ama buralarda kimlerin dolaştığını şehirde öğrenmek daha kolaydı. Koca ülkede durum böyle, diye düşündü. Yakınlık daima ve her yerde akıl karıştırıcı ve giriftti, bunun nedeni de imkânların bolluğu değil, kısıtlamalardı. Patikasıyla şu anda ona eziyet eden belirsizlik arasındaki bağın ne olduğunu tahmin ediyordu. Aslında bu patika sadece sınır bölgesinden geçmiyordu. Nereye giderse gitsin, oradaydı.

Kaçakçı yamacı arkasında bıraktı ve artık her adımına dikkat ederek mayınlı araziye yöneldi. Yumuşak bir tırmanıştan sonra kayaların ve geçidin önündeki bir dağ tepesine kadar uzanan taşlı çayırdaki çançiçekleri açmış ve rüzgârın ezip geçtiği ot sapları saklanarak toprağa yayılmıştı. Mayın arama birlikleri henüz buraya gelmemişti, hiçbir yerde bariyerler veya uyarı tabelaları yoktu.

Kaçakçı çayırın önünde durdu, hangi noktadan gireceğini tam belirlemek için birkaç adım yana, sonra geriye yürüdü. Taşların durumu ve konumu işaret vazifesi görüyorlardı. Noktayı çabuk buldu, çayırdaki değişiklik yoktu. Metal çubuğu çıkardı, bir kez daha arkasına baktı. Yamacın üzerinden ilk kaya sarımsı gri arazinin içinden yükseliyordu. Gri plato tepeye bir mihrap gibi yapışmıştı. Neredeyse çıplak, zavallı iki ağaç sar-

kan dallarıyla boşluğa eğiliyordu. Gece duyduğu sesleri düşündü ve bir evden bir şey unutarak ayrılmış olduğu hissine kapıldı.

Sırt çantasını düzeltti ve sürünerek çayıra girdi. Çayır, sadece uzaktan bakıldığında ot kaplı görünüyordu. Otların sapları, yer yer kök saldıkları kuru, gevşek bir toprağı örtüyordu. Arazinin sinsiliği de bundan kaynaklanıyordu; çünkü sanılanın aksine en küçüğü en üstte bulunan, üst üste istiflenmiş üç diske benzeyen o ince anti personel mayınlara elverişli bir zemin sunuyordu. Disklerin kenarları boyunca dik çıkıntılar vardı, herhalde gevşek toprak içinde daha sağlam tutunabilsinler diye. Bu nedenle, neredeyse bir el büyüklüğünde olan bu cisimler, bir bakıma oyuncaklara benziyordu.

Her kazısından sonra, ne zaman ki tam da bir insanın ayak tabanının üst diske dokunup basacağı noktadan geçen yazıları ayırt edebildiğinde durumun ciddiyetini tekrar kavıyordu. Her neyi gösteriyorlarsa bu işaretler süslü püslü değildi. Ufak, yeşil kahverengi zeminde sanki kadim bir kitabenin, okunması amaçlanmayan kalıntıları gibi erişilmez bir yere, üzerleri toprakla örtülerek yerleştirilmişlerdi; amaçları da patlamada yaranın ve acının içinde yok olmak ve bu şekilde mesajlarını iletmektir. Patlamadan önce donup kalmış bir geri sayım gibiydiler.

Kaçakçı, kafası toprağa yakın, dizlerinin üzerinde kayarak ilerledi. Hasır şapka kenarının korumasında önünde gördüğü şey, sınırları kesin ama daha da aşırı biçimde daralmış bir patikaydı. Bizzat kendisinin gizli işaretler olarak yerleştirdiği ufak taşlar ona kılavuzluk ediyordu, ama sadece santim santim, çünkü tam konumlarını hafızasından bulup çıkarmak zorundaydı. Bulduğu anda da anında duruyordu. Paltosunun cebinden kâğıt parçasını çıkarıp çizimi önündeki zeminle karşılaştırıyordu. Taşların yerleri, hem çizili hem gerçek patikada-

kiyle örtüşüyordu. Kâğıdı katlayıp tekrar cebine soktu. Ardından şapkayı çıkarıp elinin tersiyle alnını sildi. Terinin gözüne akmaması çok önemliydi. Bu yüzden de paltosunun iç ceplerinin birinden kumaş mendilini iki parmağıyla çıkarıp yüzünü kuruladı. Sonra başının üzerine öne doğru koydu, tutması için hasır şapkayı taktığında bir ucu alnını kapattı.

Etrafındaki her bir santimetre kareyi tekrar tekrar incelerken öne eğilip dirseklerini yere dayadı. İlk noktayı bulduğunu sandığında gözlerini bir kez daha kısa süre kapattı. Sonra da metal çubuğu iyice meyil vererek milim milim toprağın içine sokmaya başladı. Toprakta kaynaqlanmayan en ufak bir dirençte duraklamak zorundaydı; işte tam da bu yüzden mendile rağmen teri şakaklarından akıyordu. Bu direnci hissetmek için parmaklarına dikti gözlerini, sanki böylece hassasiyetlerini artırabilirmiş gibi. Metal çubuk toprağa girdikçe girdi, ama eğri durduğu için sadece yüzeyin hemen altından hareket edebiliyordu. Mayını bulduğunda yandan temas edecekti, çıkıntılarının bulunduğu yerden. Çubuğun ucu gerçekten de bir cisme dokundu. Kaçakçı tekrar durakladı, aletini de bir saniye sonra dikkatle topraktan çıkardı. Yanına koydu ve parmaklarıyla deliği açmaya ve toprak parçalarını kenara itmeye başladı. Delik şeklinde açılan kanal bir huniye dönüşürken kaçakçı topraktaki geniş açıklığı ağır ağır genişletti. Mayının alt kenarı görüldü, eskimiş minik bir duvar yıkıntısına benziyordu. Parmaklarıyla toprağı yavaş yavaş kenara iterken diskler tek tek belirmeye başladı. Kaçakçı birkaç santimetre ileri süründü ve ikinci halkadaki kumu kenara itti. O anda bir zanaatkâr gibi üfleyebilirdi, ama üflemedi. Yukarıdan basınç oluşmamalıydı. En alttaki diskin etrafını tamamen boşalttıktan sonra vücudunun üst bölümüyle doğruldu ve omuzlarını yukarı kaldırdı. Çıplak haliyle neredeyse gülünç görünen cisme baktı ve başarısıyla gurur duydu. Tuzağın birinden kurtulmuş

veya kaçınmış olmanın yarattığı zafer duygusu en kalıcı duygusuydu. Birkaç kere derin derin nefes aldıktan sonra soluğunu tuttu. Bu sefer dirseklerine dayanmayıp sadece öne doğru iyice eğildi. İki elinin parmaklarını olabildiğinde açtı ve mayını hemen hemen her yanından aynı anda kaldıracabilecek biçimde en dıştaki disk kenarının altından kavradı. Çok yavaş bir hareketle topraktan ayırdıktan sonra mayını hafifçe devirdi, en üst diskte kalan toprak yere döküldü. Sonra da mayını, baldırından otuz santim kadar uzağa, patikanın görünmez kenarına, otların değemeyeceği biçimde yerleştirdi. İçinde tuz bulunan küçük kese kâğıdını çıkarıp huninin içine birazını döktü. Bu şekilde, yakında dönecek olursa delikleri kolayca tekrar bulabilirdi. Rüzgâr tuzu savursa bile sabit bir işareten yine de daha iyiydi. İşareti, ancak burnunu toprağa iyice yaklaştıran biri görebilirdi.

Sürünmeye devam etmeden önce kâğıt parçasına bir daha baktı. Oraya mayının tam konumunun yanı sıra türünü de not almıştı. Çoğu anti personel mayınıydı. Ama patikanın üç yerinde parçalanmış bir yağ tulumbasına benzeyenler vardı: toprağa dik gömülen ve üst bölümlerinden dokununca mayını ateşleyen bir tür antenin yükseldiği silindirler. Buralarda bunlara “sıçrayan” denilirdi, çünkü patlamadan önce tastamam bir metre havaya sıçrardı. Bu şekilde çelik parçalarının bir insanın vücudunun alt bölümünü parçalamaları garantilenirdi. Kaçakçı için küçük bir avantajı ve büyük iki dezavantajı vardı: Konum planına göre yakınlarındalarsa onları bulmak için kazması gerekmezdi. Ama bu mayın, anti personel mayınlara göre çok daha ağırdı ve topraktan dışarı çıkarmak için kazarken ve yere bırakırken aşırı dikkat gerektiriyordu.

İlk sıçrayana ulaşmadan önce iki disk biçimli mayını daha kazıp çıkardı. Artık hareketleri öyle yavaşlamıştı ki gözünü her kırpışında irkiliyordu. Gözlerini dinlendirmek için kısaca

gökyüzüne göz kırptı. Akşamüzeri olmuştu ve hafif bir rüzgâr çayırın üzerinden esiyordu. Kaçakçı bir anlığına kendini uzak-tan bu ıssızlığın ortasında diz çökerken gördü. Yanlara bakınca araziyi, kertikli kayalıkları, hatta dağların parlak zirvelerini fark etse de arazi ona hiç de geniş görünmüyordu. Rüzgâr bile önündeki dar alanda oynayıyordu ve algıladığı az sayıdaki ses bile bir odadan geliyormuş gibi boğuktu.

Başını toprağa doğru bir kere daha iyice indirdi. Ot sapları hareket ettiğinde akli karıştı. Birkaç karınca, beyaz bir çakıl ve ardından bir örümcek ağı ipi gibi bir anlığına parlayan ve emir almak üzere doğrulmuş anteni gördü. Kaçakçı ona yaklaşırken otu kenara itti. Küreği eline alıp saklanmış silindirin etrafını kazmaya başladı. Bu sırada pek dikkatli olmasına da gerek yoktu, yeter ki antenden gözünü ayırmasın.

İşini bitirdiğinde yine kısaca doğruldu ve derin derin nefes aldı. Mayını taşıırken toprağın üzerinden geçeceği yolu izledi ve onu bırakacağı yeri belirledi. Bu nokta, dalgalı zeminde oldukça korunaklı, ama patika boyunca geri dönerken de kolayca bulunabilecek bir yer olmalıydı. Ellerini deliğe sokup ortaya çıkardığı cismi parmaklarıyla sarıp kaldırarak çıkardı. Yukarı çekilirken anten hiçbir şeye değmemeliydi. Kaçakçı, aynen önceden planladığı gibi yönlendirdi ellerini. Önceden belirlediği noktaya silindiri koydu, sabitleşinceye kadar toprağın içine hafifçe bastırdı. Nefesini bıraktı ve iki elini de cisimden hızla uzaklaştırdı.

Mayın büyük olduğundan dörtte üçünü tekrar toprağa gömmek zorundaydı çünkü araziye bilen biri, mesela bir dürbünle onu görebilirdi. Böylece kürekle bir delik açtı, patikaya çapraz yatarak mayını deliğin içine koydu. Silindir artık sadece yakından görülebilecek kadar gizlendi. Bir kez daha diğer deliği işaretledi ve sürünmeye devam etti.

Tarlayı geçmesi akşamı buldu. Kaçakçı, güneşin gökyüzündeki yolculuğunun her aşamasını algılamıştı, çünkü mayınları

kazıp çıkarmadan önce ve sonra hep ona bakmıştı. Otların aniden sona erdiği taşlık topraktan beş adım uzağındaki son mayını işini bitirmenin verdiği hoşnutlukla çıkardı. Sürünerek sağlam toprağa çıkar çıkmaz özgüvenine kavuştu ve geri dönüp gözlerinde merakla patikasına baktı. Çıkarılan ve yerleri değiştirilen mayınların hiçbirisi görünmüyordu, sonuncusu bile, çünkü onun diskini toprağa daldırmıştı.

Kaçakçı ayağa kalkıp paltosuyla pantolonunu silkeledi. Bu işlemleri her seferinde büyük bir özenle yapardı. Sınır güvenliğini geçerek yolunun son bölümünü bitirmişti.

Şimdi sıra, sınır kapısındaki askerlerle karşılaşmaya gelmişti. Gerçi asla tam olarak ne zaman geleceğini bilmezlerdi, ama onu beklerlerdi. Nöbette kim olursa olsun, “giriş parasını” beklerdi. Gitmek istediği köy, geçit yolu üzerinde üç kilometre ötedeydi. Sınır noktasından bakınca insan kendini, caddenin vadiye kıvrıla kıvrıla indiği büsbütün terk edilmiş bir bölgeymiş sanırdı. Oysa sınır bölgesinin komşu ülke tarafında epey yoğun köyler vardı. Her zaman ilk gittiği köyün dışında, birbirine yakın birkaç ufak köy daha vardı. Vakti olduğunda, içkinin daha ucuz olduğu bu köylerin en az birine giderdi. Ama bu sefer sadece kasabaya gitmekti niyeti.

En kısa zamanda eve dönmeye karar verdi. Başka bir zaman olsa bir gece daha kalır ve bir sabahla bir akşamüzerini başka bir ülkede geçirirdi. Mayın tarlasını akşamüzeri geç vakit geçmekten gocunmuyordu çünkü mayınları gömmek, onları çıkarmaktan daha hızlıydı ve şehre dönmeden önce geceyi açık havada geçirmekten de hoşlanırdı. Ama bir şey onu tekrar oraya çekiyordu.

Geçit yoluna giderken karşılaşabileceği devriyeleri düşündü, ama onlar mayın tarlasının içinden bir patikanın geçtiğinin farkına ancak çok dikkat ederlerse varabilirlerdi. Onu ayrıca huzursuz eden diğer konuyu da düşünmek istemiyordu.

Sert adımlarla sınıra yürürken yapılacaklara yoğunlaşmaya çalıştı, siparişleri tekrar gözden geçirdi ve sırt çantasının bu sefer ne kadar ağır olacağını hesapladı.

Akşam erken vakit, gri molozların arasında duran bir konteyner kulübesinden ibaret sınır kapısına ulaştı. Sadece cadde, gri kahverengi taş çölünden farklı, açık renkli bir yoldu. Konteyner, yola çapraz duruyordu. Kaçakçı yaklaştığında kimseyi görmedi. Barikat ve kulübe dışında sınırı gösteren bir işaret yoktu. Konteynerin dar tarafındaki kapı açıldı, ama kimse alçak merdivene çıkmadı. Onu içeride bekliyorlardı.

Kaçakçı, temkinle yaklaştı ve merdivene daha varmadan yüksek sesle selam verdi. Sınır görevlileri önüne tasasız, hatta neşeli çıkmayı alışkanlık edinmişti, böylece aralarındaki bu ufak anlaşma bir tür eğlence haline geliyordu. Ayrıca pek ihtimal vermese de içeride bu anlaşmadan habersiz biri, muhtemelen bir amir olabilirdi.

Kulübeye adım attı ve dört askerin bakışıyla karşılaştı. Eski bir tahta masanın etrafında yemek yiyorlardı. Tüfekleri duvara dayalıydı. Anında aklına Kırmızı Bina'ya yaptığı eziyetli ziyaretler geldi. Ama adamlara hemen güya tasası yokmuş gibi tepki verdi. Biri ona sandalyeyi işaret etti. Yanlarına oturup bu anlar için yanında taşıdığı sigaraları ikram etti. Dördü de yemeğe ara verip, kendi sigaraları ceplerinde değilmiş gibi kaçakçının sigaralarını keyifle tüttürdüler.

Şimdi kaçakçının onlarla sohbet etmesi gerekiyordu. Onunki, bu dördünü can sıkıntısından kurtaran tanrı misafiri rolüydü. Mesele konuştukları dildi. Askerlerin hepsiyle durum aynı şekilde gelişmişti: Birkaç anlaşılır cümle kurar, kaçakçı da bildiği bütün bölük pörçük ifadeleri bir araya getirip el kol hareketleriyle tamamlardı. Sınır askerlerinin çoğu ülkenin uzak bölgelerinden gelirdi ve onlarla anlaşmak, savaştan önce de burada yaşadıkları için iki dili de bilen yakındaki köy sakinle-

riyle anlaşmaktan her zaman daha zordu. Bu halleriyle askerler kendi ülkelerinde işgalci gibiydiler. Zamanla kaçakçı basit bir sohbeti sürdürebilecek kadar kelime öğrenmişti. Çünkü daha en başta adamlarla konuşabilmesi, ödemek zorunda olacağı paranın miktarını doğrudan etkiliyordu. Askerler, bir yabancı karşısındaki görevlerini katı bir biçimde yerine getirirken muhtemelen akıllarında fiyatı artırmak bile yoktu. Bu içgüdüsel bir şeydi sadece.

Her zamanki gibi aralarından biri daha çok konuşuyordu, yani önemli adam oydu. Kaçakçının karşısında geriye yaslanmış otururken, sigarasından çektiği her fırttan sonra başparmağının dışıyla bıyığını siliyordu. Sınırın ötesinde neler olduğunu öğrenmek istedi.

Kaçakçı bir an düşündü ve sonra 40°C'yle ilgili emri anlatarak hepsinin ilgisini çekti. Adamlar eğleniyordu, ama bir fıkradan dinlemiş gibi değil, daha çok tanıdık bir şey duymuş gibi. Başlarını sallayıp gülmekten çok yorum yaptılar.

Böylece aralarındaki buzlar eridi, konteyner normal düzenin dışında bir yere dönüşmüştü. Adamlardan biri ayağa kalıp pantolon askılarını omuzlarından tutup dzelitti ve kaçakçı için tenekeden bir tabak çıkardı. Yemek, ardından da çay ikram edildi. Sohbetin artık pek önemi kalmamıştı, çünkü aydan sonrasına kadar o artık sadece bir misafirdi.

Kaçakçının anlayabildiği kadarıyla drd, başkentlerindeki yaz sıcağı ve sonra da bir futbol maçı hakkında sohbet ediyorlardı. Bir süre sonra tekrar sessizlik oluştu, sıra yine ondaydı. Eski kulübede gördüğü, yeni doğum yapan ineği anlattı, karşılaştığı manzarayı ayrıntılarıyla tasvir etti. Ancak bu hikâyeyi tam anlamadılar. Kaçakçıya yüzünde bir şey ararmış gibi baktılar.

Kaçakçı ayından bir yudum aldı, boş ver anlamında elini salladı ve onlara askerleri ve arıza yapan kamyonu anlattı. Ke-

yifleri tekrar yerine geldi, kamyonun sarsılıp subayın ortaya çıktığını anlattığı anda da inek unutuldu. Bir kez daha aşinalık yabancı olandan daha büyüktü.

Kaçakçı çayından son yudumu almadan önce bardağına bir şeker daha attı ve hemen yanında oturan oldukça genç asker bunun nedenini sordu. Yüzü parlaktı, çenesinde ince tüyler bitmişti. Kaçakçı, cevap verirken yüzüne bakamadı. Sandalyesini geriye itip ayağa kalktı. Patron masanın arkasından çıkıp onu kapıya kadar geçirdi. Sayılı dolar banknotlarını aldı. Kaçakçı diğerlerine doğru elini kaldırıp tokalaşmak için önündeki adama uzattı. Ardından da birkaç samimi sözle merdivenden inip yola koyuldu.

O gün kaçakçı, oğlanla dövüştükten sonra Beno'yla karşılaşmaktan kaçamadı. Sadece birkaç gün sonra Beno, kaçakçının kendisini izlediğini çoktan fark ettiği, şehirde peşinde dolaşan ve kalabalık pazar sokaklarında gözle görülür biçimde huzursuz olan adamla onu aldırıldı. Kısa bir tartışmadan sonra kaçakçı, başında bandaj olmadan evden çıkmanın daha iyi olacağına karısını ikna etmişti. Başında bir türban vardı ve diğer yaralarının dikkat çekmeyeceğini düşünüyordu. Çağırdığında tek endişesi kaburgalarıydı. Birinin kırıldığını düşünüyordu.

Beno yine o çıplak odada önünde dururken kaçakçı da ağrılarını fark ettirmemeye çalışarak sandalyede oturuyordu.

“Hadi, anlat bakalım.”

Kaçakçı bir an bekledi ve neyi? diye sorma refleksine direndi. Beno başını kaldırıp kendisine sakın olma emri vermişçesine odada etrafına bakındı. Burnundan soluyordu.

“Senden tek istediğim bilgi. Oralarda, biriyle karşılaştın mı, karşılaştıysan nerede? Bunu sana sormak zorundayım. Mesele sadece seninle ilgili değil. Bu yüzden bana yardım et.”

Böyle böyle devam etti, ta ki kaçakçı suskunluğuyla dayanma kapasitesinin sınırına ulaşıncaya kadar.

“Ne istiyorsunuz? Önemli bir şey olmadı.”

“Siz” derken kaçakçı durumla ilgili kendi görüşünü ortaya koymuştu. Beno da artık eski tanıdıkların arasında bir sohbet

yapma niyetinden vazgeçti. Hızla masanın etrafından dolanıp ellerini masaya dayadı.

“Oğlun geçen gün tutuklandı, üç kişiyle birlikte, bunların ikisinin de İranlı oldukları anlaşıldı. Seninkinden daha büyük sorunları var artık.” Beno’nun sesi değişmiş, bir haber spikeri-ninki gibi tekdüze hale gelmişti. “Bundan sonra olacakları, dışarıdan etkilemek pek mümkün değil artık. Konuşma bitti.” Masadan kendini itip uzaklaştı ve pencerenin kararttığı gün ışığında dimdik durdu.

O gün her zamanki gibi boş olan talim alanını geçerek eve dönerken huzursuzluk hissetmedi. Etrafındaki her şeyi ağırlaştırıp hareketsizleştiren bir sıkıntının içine hapsedilmişti. Hatıralarında etrafını saran şey bir tür sessizlikti, sanki aşıl-maz bir sisin içinden geçiyordu. Ama Kırmızı Bina’nın çitleri-ni arkasında bırakıp şehrin gündelik devinimine girer girmez yanlış yöne gittiğini biliyordu. Yapabileceği, yapmak zorunda olduğu ne varsa ancak Kırmızı Bina üzerinden mümkündü. Böylece geri döndü, ama ertesi gün gelmesi söylendi.

Bugünse bu reddedilmenin ne demek olduğunu biliyordu. Anlam, tam da bundan sonra olanlarda yatıyordu: Saatleri say-maya başladı ve her geçen saatle birlikte bunun oğlunun son saati olabileceğini daha iyi kavrar oldu. Bu bilgiyle eve gidip başta niyetlendiği üzere her şey yolundaymış gibi davranması imkânsızdı. Beklemekten başka yapabileceği bir şey yoktu.

O gece hiçbir yerde üç dakikadan uzun kalmadı. Şehir kü-çüktü ve bir süre sonra güney karayolundaki bir ağaç dalının altına oturup ot saplarını çiğneyip durdu. Gün ağarmadan he-men önce, tekrar dolaşmaya başlamıştı, karşısına çıktığında iyi bir izlenim yaratması gerektiği aklına geldi. Eve gitti, yıkandı ve üstünü değiştirdi. O sırada bugüne kadar peşini bırakma-yan bir başka düşünce geldi aklına: Onu soymak isteyen oğlan-la karşılaşması ile kuzucuk arasındaki ilişkiyi apaçık gördü.

Dayanılması zordu, ama sadece iki olay değil, iki oğlan da birleşti ve bundan sonra onları ayırt etmeyi başaramadı. Karşılaşmanın önemi, tesadüf olamayacak kadar büyüktü. Diğeriyle karşılaştığında oğlunu gözden yitirmişti veya oğlunu gözden yitirdiğinde diğeriyle karşılaşmıştı. Bu olayın anlamı, hangi açıdan bakılırsa bakılsın, aynıydı.

Nihayet vakit geldiğinde onu Beno'nun odasına götürmediler. Karanlık, kirli koridorlarda bir askerin peşinden yürüdü ve sonunda odasının açık kapısında, eli kapı kolunda onları bekleyen, yüzünde tarifi imkânsız bir ifadeyle cüsseli bir adamın önüne geldi. Adam ani hareketler yapan askeri önemsemeden boşta duran kolunu kaldırıp kaçakçıyı odaya itekledi.

İçerisi, Beno'nun odasından da daha çıplak ve karanlıktı. Burada hangi konuda çalışıldığını kimse anlayamazdı. Oda, yazı masası, iki ahşap sandalye ve büyük bir ayaklı lambayla bir büronun taslak hali gibiydi. Masada bir tükenmez kalem den başka bir şey yoktu, gerçekten kalem de askeri yeşil rengindeydi. şartlar farklı olsaydı kaçakçı buna gülerdi. şişman adam onu, sandalyeye yönlendirip oturtuncaya kadar bırakmadı. Pencere avluya bakıyordu ve kaçakçı ortasında kocaman toprak yığını bulunan kumluk bir alanı bir kerpeten gibi saran kirli beyaz bina topluluğunun ne kadar büyük olduğunu gördü.

“Mesele ne bakalım?”

Kaçakçı soruya o kadar çok şaşırmıştı ki cevap veremedi. şişko adam önünde oturuyordu, önüne bakarken tükenmez kalemi eline aldı. Kalemle oynarken birkaç saniye bekledikten sonra ses tonunu değiştirmeden tekrar sordu: “Söyle bakalım.”

Kaçakçı, Beno'nun aksine bu adamın gereksiz felsefi konuşmalara eğilimli olmadığını anladı. Normalden farklı olarak bu kez Kırmızı Bina'nın daha derinlerine girmesine izin verilmişti. Burası ön taraftan daha sessizdi. Ama şişko adam oğlunun muhtemelen son şansı olduğundan, kaçakçı kendini toplayıp aklına

gelen her şeyi hızla anlattı. Yolun üzerindeki ayakkabı ölüsüyle başlayıp kuzucukla bitirdi. Ama o arada her şeyi öylesine birbirine karıştırdı ki tekrar oğluyla başladı ve ancak adam tükenmez kalemi özenle önüne koyup başını kaldırdığında konuşmasını kesti. Kaçakçıya bulanık, ama tetikte, içlerinde kontrollü bir güvensizliğin de bulunduğu gözleriyle baktı. Karşısındaki adamı yüreklendirmek istercesine gülümsedi, sonra vazgeçip dudaklarını havayı öper gibi büzdükten sonra yüzü sakinleşti.

“Demek bana oğlunu aradığını söylemek istiyorsun.”

“Hakkında bir şey bilinmiyor mu?”

Adam önüne bakarak başını salladı. “Suçlu, hırsız ve muhtemelen de bir sabotajcı. Hakkında bu kadarını biliyoruz. Ama esas sen ne biliyorsun onun hakkında? Herhalde fazla bir şey değil –yoksa bize mi anlatmıyorsun?”

Kaçakçı, kuzucuk hakkında bildiği her şeyi anlatmaya çalışırken yine kendinden geçerek konuştu. Adamın başını sallamaya devam etmesinden söylediği hiçbir şeyin ilgisini çekmediğini anladı. Yine de bir şeyler yapmış olmak için söyleyeceklerinin sonunu getirdi, vaktini kelimelerle doldurdu. Sonra sustu. Çıplak duvardaki gölgeler titriyor ya da seçiyor gibiydi, anlam veremediği bir fenomen. Koridordan adım sesleri gelse de konuşma sesleri duyulmuyordu. Şişko adam da alçak sesle konuşuyordu. Daha önce lambayı açmış ve aralarındaki masanın boş plakasına, göz kamaştıran bir ışık vuracak ve tükenmez kalem bir sergi parçası gibi duracak biçimde çevirmişti. Lambanın çıtırdayan gövdesinden rahatsız edici bir plastik kokusu yayıldı.

“Söylediklerinle ilgilenmem gerekmediğini biliyorsun.” Işık yüzünden ikinci, boğucu biçimde dar bir odada oturur gibiydiler. “Bunu biliyorsun. Ayrıca sen kimsin ki ilgileneyim diye de merak edebilirsin.” Hızla başını kaldırdı, kısa bir tereddütten sonra kaçakçı da başını sallamaya başladı ve bu sallamayla

da çoktan unutulmuş ama kesin bir biçimde ezberlenmiş bir davranış kalıbına döndü. Başını daha da salladı, bu hareketi kendine dönük gibiydi, ve yalvaran bir ses tonuyla bunu bilse, buraya asla gelmemiş olacağını söyledi, şayet...

Şişko adam, müşfik müşfik başını sallayabilmek ve kaçakçıya susmasını işaret eden elini kaldırmak için tam da onun bu hareketini beklemişti.

“Göz yumulan küçük bir suçlusun” diye başladı tekrar söze. “Git şimdi, bakacağız.” Ayağa kalktı, lambayı kapattı ve kapıya doğru kasten yavaş yürüdü.

Kaçakçı, bunların son saniyeleri olduğunu biliyordu. “Lütfen” dedi, “ne zaman geleyim tekrar. Lütfen –bir zaman söyleyin”.

Şişko adam bir daha başını salladı ve zaten açık olan kapıya gelmesini bekledikten sonra fısıldadı: “Yarın seni alacaklar.”

Ertesi gün sabahın köründe geldiler, koyu yeşil bir Land Rover’da dikkat çekmeyen, sade giyimli iki silahlı adam vardı. Aracın motorunu kapatmadan evin önünde beklediler. Karısı kaçakçının kıyafetini elleriyle hızlı hızlı düzeltti ve parayı unutmamasını, kim olursa olsun vermesini de hatırlattı. Kaçakçı ona veda eder ve kadere kendisini hatırlatmak istemesine alnından öperken karısının gözleri uykusuzluktan kızarmış ve üzüntülüydü.

Akılları oğullarıyla o kadar çok meşgul olmuştu ki ilk olarak şimdi, arabaya binerken adamların ondan ne istediğini merak etmeye başladı. Bütün o sıkıntı içinde kendisi için hâlâ endişelenebildiğini veya o anda endişelenmeye başladığını şaşkınlıkla anladı. Ne de olsa, artık bunun aptalca olduğunu biliyordu, Beno’ya bilgi vermeyi reddetmişti. Bu yüzden başına ne gelebilirdi acaba? Öndeki iki adam susuyordu, görünüşe göre istemeyerek. Biri parmaklarını bir yerlere vururken sürücü gerektiğinden daha sık dikiz aynasına bakıyordu.

Kaçakçıyı şehirden çıkarıp güneye yol aldılar. Kaçakçı nereye gidebileceklerini düşündü. Sormayı kesinlikle istemiyordu; hatta içinde bulunduğu durum itibarıyla o ikisine ilk hitap eden olmak ona pervasızca göründü.

Yarım saatlik bir yolculuktan sonra sivil araçlara kapalı bir caddeye saptılar. Cadde asfaltlıydı, kurak arazinin tepeleri arasından kolayca görünür biçimde geçiyordu.

Yolcu koltuğundaki adam, “Şimdi göreceksin” diye konuştu aniden omzunun üzerinden bakarak. Birkaç saniye sonra tekrar dönüp kaçakçıya dostça ve samimi gülümsedi.

Ne anlam vereceğini bilemediğinden kaçakçı da kendini zorlayarak ona gülümsedi. Adamın kastetmiş olabileceği şeyin beklentisiyle kalbi küt küt atmaya başladı. Bu adamların onu götürdükleri yer konusunda yanılmış olması muhtemeldi: Gözünün önüne bir mezarlık, kazılmış bir mezar geliyordu, ya kendisi ya da kuzucuk için. İki parçalı camdan neredeyse çıplak araziye, yol kenarından uçup geçen çalı çırpıya bakıp susmaya çalıştı, beceremedi.

“Eminim, daha önce hiç böyle bir şey yapmamışsındır. Hoşuna gidecektir.” Adam yine güldü, sanki olan biten bir öğren-ci şakasıymış gibi, kaçakçı artık tepki veremedi.

Çorak bir tepe silsilesinin arkasında araba sarı-kahverengi bir ovanın içindeki büyük binalar topluluğuna doğru fırladı. Her yer düz, açık renkli taşlar, altlarından da üzerine basılıp sıçramış gibi pırtlayan gölgelerle bezeliydi. Dikenli telle takviye edilmiş çitler, bir polis veya ordu arazisine doğru hareket ettiklerini gösteriyordu. Sonra sac çatılı kulübeler arasında, kocaman kamuflaj renkli askeri makineler, aşırı uzun pervaneleri yorulmuş gibi sarkan helikopterler göründü. Kaçakçı gördüklerinin tam farkına varamadan araba duruverdi. Enine uzun, alçak bir binanın önünde araçtan indiler. Sürücü bir el hareketi yaptı, kaçakçı olduğu yerde durdu.

Terden sıırıslıklam olduğunu fark etti ve çevresine odaklanmaya çalıştı. Büyük binaların içinde hangarlar, küçüklerde de yönetim ve personel yatakhaneleri gördü. Antenler tozdan örtüyü delip gökyüzüne yükseliyordu. Durmaksızın ortaya çıkan iş kıyafetli adamlar kaçakçının biraz sakinleşmesini sağlıyordu. Bulunduğu yer en azından hapishane değildi.

Binadan askerler ıktı. Sivil kıyafetli iki refakatçisi girişte kaldılar, sürücünün yanında oturan adamsa kaçakçıya gerçekten gülümsedi ve askerler kaçakçıyı alıp gtrrken de peşinden baktı. Herhalde onlarla birlikte gidemediğine hayıflanıyordu.

Kaçakçı helikopterlerin yanına götürülüp bu devlerden birine oturtuldu. Hayatında değil böyle bir şeyi, benzerini bile görmemişti. İçerisi beklenmedik biçimde sıkışık, pencereler de lombar kadardı. Helikopterin içindeki her hareket metal sesleri çıkararak tınlıyordu. Asker üstüne asker bindi, alan öyle daraldı ki nefes alabilmek için kaçakçının başını duvara çevirmesi gerekti. Sonra pervanelerin gürültüsü duyuldu, gürültü arttı, havaya kalkan kumla pencereler krleşti ve nihayet hepsi toz duman arasında sabahın o göz kamaştırıcı ışığının içine daldılar. Kaçakçının midesi ağzına geldi, yanağını titreyen duvara yasladığında yanındaki askerin bütün ağrılığını omuzunda hissetti. Pencereden yer yer çalı ırpıyla dolu tepeler geçip giderken gökyüzünün mavisi tuhaf biçimde eğri görünüyordu. İlkin gürültü dayanılmazdı ama zamanla sarsıntıyla birleşti, sonra da sarsıntı kaçakçıyı, helikopterin gövdesindeki her şeyle birlikte delip geçti.

şehir hızla yaklaşıp altından kayıp geçti. Yukarıdan caddelerle sokakların yönünü kavramaya çalıştı ama ne zaman bir şeyi tanısa o şey anında gözünün önünden kayboluyordu. Fakat birden bakışı, çok uzakta, değişmeyen ve hemen tanınan bir görüntüye takılı kaldı: Nehir, bu parlak, hemen hemen ten-

rengi manzarayı masmavi kesiyordu. Yaklaştıkça yaklaştı, ama yine de hep kendi nehri olarak kaldı, geniş ve tembel. Ancak tam üzerine geldiklerinde yüzeyindeki dalgalar, birbirlerini kovalaya kovalaya ayrıldı. Nehir, kaçakçının sık sık, özenle okuduğu bir sayfanın kenarı gibiydi. Şimdiyse o sayfa açılmıştı, artık yukarıdan da her şeyi tanıyıverdi. İlk kez, patikasını da görünmez bir yara izi misali taşıyan arazinin bütününe gördü. Yüzünü pencerenin kalın ve kirli camına yapıştırdı ve aşağıdan tanıdığı her şeyi, her bir zirveyi, dağ silsilesini, hatta ağaçları sırayla tespit etti.

Helikopter alçalıp toprağa doğru hafif eğimle uçtuğunda midesi yine ağzına geldi, üstüne üstlük başını da duvara çarptı. Pencereye tekrar yaslanmak isterken askerlerden birinin elini omzunda hissetti. İrkilerek ona döndüğünde gri bıyıklı ve gri kaşlı adam yanına yaklaştı.

“Aşağıda hangi yoldan yürüyorsun? Göster!”

Kaçakçı telaşla başını sallayıp tekrar pencereye döndü. Epvey alçaktan uçuyorlardı. Sınırın üzerindeki zirvelere bakılırsa sınır bölgesinde fazla güneye uçmuşlardı. Askere bunu söyledi, o da ön tarafa ilettili.

Aniden aşağıdaki arazi yana doğru çekildi ve uzaktaki zirveler, kaçakçının aklındaki resme gerçekten daha da çok benzemeye başladılar. Aşağıya, toprağa baktı ve birden, başka hiç kimsenin göremediği patikasını çalılarla kayalar arasında gördü, platoyu tanıdı ve düşünmeden elini kaldırdı.

Asker ön tarafa doğru bağırdı ve helikopter dar bir yarım daire çizerek tekrar o noktaya yönelirken hep birlikte yana devrildiler. Kaçakçı, hâlâ indirmedeği elinin tutulduğunu hissetti. Gri saçlı elini sıkıyordu.

“Onlarla karşılaştığın yeri göster!”

Bir şeyler açıklamaya vakit yoktu, kaçakçının saatler ayırdığı yolu helikopter çok hızlı geçti. Ama artık aramasına gerek

yoktu, noktayı işaret edip tarif etti. Ancak şimdi önündeki adamlardan birinin onu dikkatle dinleyip tarif edileni bir hari-taya işlediğini gördü. Yaşlı asker, ön tarafa bir emir verdikten sonra helikopter döndü.

Kaçakçı patikasına son kez baktı, onu herhalde bir daha asla bu şekilde göremeyecekti. Küçük ve önemsiz görünüyordu, yine de tek başına yürürken hissettiği huzur ve içinde uyandırdığı bütün o korkularla birlikte sadece kendisine ait olduğunu daha önce hiç bu kadar güçlü hissetmemişti.

Askerler, onu gürültüden sağırlaşmış bir halde başka bir şey demeden saldıılar. Dönüş yolculuğunda Kırmızı Bina'nın iki adamından daha keyifli olanın, ilk dakikalarda içi içine sığmı-yordu. Koltukta kıpırdanıp duruyor, parmaklarıyla yine bir yerlere vurup dişleri arasından ısılık çalıyordu. Sonra kafasını aniden çevirdiğinde kaçakçı onun gülen yüzüyle burun buru-na geldi.

“Böyle makineler olduğunu gördüğüne göre, artık yürü-mek istemezsin, değil mi?” Kahkahası daha da arttı ve kaçakçı yine başını salladı.

Bu genç adam kaçakçıyı, insanların artık uçabildiklerini henüz fark etmemiş hödüğün teki gibi görüyordu. Bunu da hiç düşünmeden yapıyordu, Kırmızı Bina'daki ve muhtemelen ordudaki herkesle paylaştığı salt üstünlük duygusuyla.

“Gör işte, uçmak varken yürümeye ne gerek var. Helikop-terlerin daha küçükleri de var, manevra kapasiteleri daha iyi, büyük pencereleri de var, üstelik havada da durabiliyorlar. Orada yürümemize gerek yok, zira böyle makineler var.” Tek-rar öne döndü, kaçakçı da başını sallamayı bıraktı. “Şuna bak, hâlâ sersem gibi” dedi adam sürücüy.

Besbelli talimatları onu evinin önünde bırakmaktı, bunun üzerine kaçakçı Kırmızı Bina'ya yürümek zorunda kaldı. Ora-ya varınca da koridorlardan birinde bekledi ve nihayet yanın-

dan geçen Beno, teselli eder gibi sabretmesini ve artık beklemeyi öğrenmesini söyledi, ne de olsa işler böyleydi. Ama beklemeyi bütün o dönem boyunca asla öğrenmedi. Sadece, ellerinden başka bir şey gelmediğinden karısıyla birlikte öylesine beklediler.

Fakat bu bekleyiş değişti. Başlarda paha biçilmez bir ayrıcalık, oğlu için gerçek bir şans olarak gördüğü şey, yani Beno'yla tanışıklığı bir lanete dönüştü. Bir yıl kadar geçtikten sonra, kayboluşuyla ilişkilendirilebilecek hiç kimseyi tanımamış olmanın, soruşturmaların yapılmamasının kendisi için çok daha iyi olacağını anladı. Bir yandan onu her seferinde kabul edip, diğer yandan da sürekli oyalamakla İç Güvenliğin niyeti neydi diye merak etmeye başladı. Tamam, başta ondan yararlandılar, ama sonrasında bunun anlaşılır bir amacı yoktu, diye düşündü. Artık Beno'yla da ilgili değildi; onunla nadiren karşılaşıyor, kendisiyle konuşan kişiler ha bire değişiyordu.

Aylık ziyaretlerinin birinde, aşağı yukarı bir yıl sonra, her zamanki gibi işlek bir koridorda duruyor ve onu tanıyıp, yanına gelecek birini bekliyordu. Omzunda kirli keten bezinden bir çuvala koridordan tökezleye tökezleye geçen esmer tenli tedarikçilerden birine yol verdi, kocaman bembeyaz gömleklerinin altından göbekleri dışarı fırlamış sivil kıyafetli iki adamın kol kola yürümelerini izledi. Uzun bir süredir bekliyordu ve o ikisinin ortadan kaybolduğunu görünce peşlerine takılmaya bile cesaret etti. Bugünse niyetinin sadece her zamankinden farklı bir şey yapmak, beklemeye hayal kırıklığından ibaret o değışmez zinciri kırmak olduğundan emindi.

İki adam çoktan kaybolmuştu, koridorlar gittikçe kirlendi, pencerelerin olmadığı yerlerde mat sarı lambalarla aydınlatılıyordu. Karşılaştığı adamların yanından kısaca yana bakarak geçip gitti. Binanın, çaprazlamasına uzanan başka bir kanadının geçiş noktası önüne geldiğinde her yana saçılmış ve köşe-

lere yığılmış poşetleri, şişeleri, kâğıt artıklarını, battaniyeleri, hatta ayakkabıları dikkatle inceledi. İşte o zaman Kırmızı Bina'nın artık oğluyla aslında hiçbir ilgisinin kalmadığını, sadece herhangi bir yer olduğunu anladı. Kuzucukla Kırmızı Bina arasındaki tek bağlantı, her ay sektirmeden oraya gelen kendisiydi. Onu karşılamalarının tek nedeni, alışkanlıktı.

Bunu idrak etmesiyle içten içe hissizleşti, ama bu hissizlikle yine de Kırmızı Bina'ya gitmeye devam etti. Bu durum çok uzun sürdü ve ancak Benó, çok daha sonra, adeta her şeyi keşip atarak oğlanla ilgili birkaç söz söyledikten sonra tekrar kalıcı bir uyuşukluğa dönüştü.

O zamana kadar kaçakçıyla karısı beklemeyi öğrenmek değil, beklemek için bir yol bulmak zorundaydılar. Bunu da oğlanla ilgili hiçbir şeyden söz etmeyerek başardılar. Oğlunu elinde tutmak için de karısı, daha önce hiç yapmadığı bir şeyi yapmıştı: namaz kılmaya başlamıştı. Kaçakçı için onu günde beş kere odanın bir köşesinde, şeffaf olmayan bir başörtüsüne sarınmış, eşelenip fısıldayarak, kollarını açıp, dikilip, sonra tekrar yere çömelerek görmek alışılmadık ve hüzünlüydü. Bu haliyle karısı ona, yaşlanmış veya sık sık dindar olan yaşlı kadınların çehresiz kitlesine az çok benzemiş gibi geliyordu.

Ta baştan suskunluğu ona dayanılmaz gelmişti, ama bu suskunluğu bozmaya da asla çalışmadı. Namaz kıldığından beri karısı gözünde küçüldü, açık renk örtüyle çerçevelenmiş hafif kemikli yüzü koyulaştı. Karısı artık çıktığı yolculukları eleştirmekten ve ona karşılaşılabileceği tehlikeleri hatırlatmaktan da kaçınıyordu, muhtemelen en ufak bir serzeniş göstermemek için. Sanki yetmiyormuş gibi her gün kendini biraz daha suçlu hissediyordu. Karısının gülümsemesi de değişmişti. Konuştuklarında bu gülümseme yüzüne öyle kaçınılmaz, öyle vakur bir biçimde yerleşiyordu ki kaçakçı odadan çıkmak zorunda kalıyordu. O gülümseme artık ne kendisiyle ne kuzucukla ne

de karısıyla ilgiliydi. Dışarıdandı; yabancıydı ve ketum, ama sırnaşık, bezgin, ama aynı anda küstah bir biçimde dermansız bir şeye derman olmak istiyordu.

Helikopter yolculuğundan birkaç hafta sonra, şafak vakti şehrin içinden ovaya doğru personel taşıma araçları geçti. Mayın temizleyicilerinden oluşan bir öncü birliğin ardından sınır bölgesine birlikler girdi. Kırmızı Bina'ya bilgilenmek için gittiğinde, kaçakçı, Beno'nun ağzından orada ne aradıklarını öğrendi: çetecileri. O andan itibaren bu kelime etrafta dolandı, onu söyleyen herkes de neyin kast edildiğini tam olarak biliyor görünüyordu.

Kaçakçıysa şimdi olanlarla o zamanlar yere yıktığı paçavralar içindeki oğlan arasında hiçbir zaman bir ilişki kuramadı. Doğru, çetecilerin savaştan geriye kalan ve düşmanın kazdığı köstebek yuvalarından “operasyon” yaptıkları söyleniyordu. Ama o, sadece elinde kötü donanımlı askerlerin talim yapmak için kullandıkları ahşap tüfeklerden biri bulunan bir oğlanla karşılaşmıştı. İşte bu da sınır bölgesinde pusuya yatan düşman resmini tamamlıyordu: olsa olsa oyuncak silahlı bir çocuklar ordusu.

Harekât tamamlanıncaya kadar bekledi, sonra tekrar yola koyulup kuzucuğun dönüşünü bekledi. Gün geldi, Beno onu Kırmızı Bina'da gördüğünde artık sadece sessizce başını sallamakla yetinmeye başladı.

Şehirdeki insanlardan da bir şey öğrenemedi. Kahvede güneydeki büyük hapishanelerden birinde yatmış ve yeni salıverilmiş bir mahkûmla karşılaştı. İlkın kaçakçı, ahşap masanın ve bir gazetenin üzerine eğilen adamı sadece lekeli ceketi yüzünden fark etti. Sağanak yağmur yüzünden, çoğu zayıf ve yaşlıca erkek, ahşap desteklerle bankların arasına dolmuş, yere bırakılan bardakların üzerinden dikkatle geçerek ayaküstü sohbet etmeye başlamışlardı. Elektrikler kesilmese de, hatta

gündüz bile olsa yanan eski duvardaki lamba sallandı. Işığ ı da sanki hamurla şekillendirilmiş duvarların ve kırış kırış yüzle-
rin üzerinden geçti.

Lambanın ışığı, ağz ı sessiz kelimelerle şekilden şekle giren adamın kirli gri sakalına da vurup parlattı.

Kaçakçı, adamın nereli olduğunu bilmiyordu ama gündelik kelimelerin ve huzurlu evlerin arkasında, her daim ve her yer-
de kendini gösterebilen şu diğer taraf ı gördüğünü tahmin edi-
yordu. O taraf onun için artık sadece kuzucuk demekti, bu
yüzden de banka, adamın yanına oturdu, ona kibarca laf attı ve
bunun için çok şahsi bir nedeni olduğunu da sözlerinin aras ı-
na soktu. Adamsa sanki hiç şaşırmamıştı, düşüncelerini ka-
çakçıya hemen aç ıverdi, besbelli onlardan fazla uzak
duramıyordu. Adama, geçmişine dair bir soruyu sorabilmesi
için bir süre geçmesi gerekti. Kaçakçı da bu süreyi onu dikkat-
lice dinleyerek ve yorumlarla onaylayarak geçirdi. Konu dış
dünyanın yaşanan sefaletle ilgili sorumluluğuydu, ancak adam
bu konuda ileri sürdüklerine kendisi de pek inanmak istemi-
yordu. Sürekli söylediklerini düzeltip duruyor ve kaçakçı ada-
mın, sorununun çözülebileceğ i korkusuyla laf çevirdiğ ini fark
etti. Otuzlu yaşlarının ortasında olmalıyd ı, grileşmiş bukleleri
koyu renk saçlarına ince duman haleleri şeklinde düşmüştü,
zarif elleri gazetenin üzerinde ölü gibi duruyordu.

Sonunda kaçakçı ona, önsezisine uyararak hapishanelerden
haberi olup olmadığını sordu. Adam, araları ayır ık küçük göz-
lerini bir aktör gibi kısaca aç ıverdi ve sigarasının dumanını,
eliyle kenara savurdu. Hayır anlamında başını salladı ama yine
de içerisinin dışarıdan görüldüğ ü kadar büyük olmadığını
söyledi. İçeride tanıd ığı biri varsa, oraya gitmesine hiç gerek
yoktu, sonuçta içeri kimse giremezdi ve dışarı sadece şanslı
olanlar çıkardı. Bunun üzerine kaçakçının aklına uygun bir
soru gelmediğ inden oğlundan bahsetmeye başladı. Adam, ses-

li ve hareketli odadan gözünü ayırmadı, dalgın görünüyordu, ta ki yerde kullanılmayan bir nargile dikkatini çekinceye kadar. Aşırı yoğunlaşmış bir halde sağ elinin işaretparmağını dudaklarına götürdü, altdudağının iç tarafına ve koyu renk dişlerine dokundu. Parmağını ağzından çıkarınca neredeyse iki sene hapis yattığını ve orada siyasiler için ayrı bir bina olduğunu söyledi. O bina hep karanlıktı ve asla, iki yıl boyunca, oradan tek bir sesin bile geldiğini duymamıştı. Bir pencereden her hafta batı kontrol komisyonlarının araç kabilelerinin geçtiğini görmüştü, ama onlar başka bir şey aramışlardı. Kaçakçıya kısaca delici gözlerle baktı, bir anlığına onu gerçekten görmüş gibiydi, bakışında acımaya benzer bir şey vardı. Sonra ayağa kalktı, gazeteyi abartıyla sıkıca dürdü ve başka bir kelime etmeden dışarı çıktı.

Kaçakçı çok tuhaf bir şey yaşadı: Bir izleyici gibi büsbütün bilinçli bir halde, bir hayaleti ortaya çıkardığını algıladı. Kaybolmadan önce oğlanı üç hafta kadar görmemişti; işte bu üç haftayla baş edemiyordu. Oysa şimdi bir anlamı yoktu ve kuzucukla en son o köstebek çukurunda karşılaşmıştı; ikisini, yani hırsızla oğlunu artık birbirinden ayıramıyordu. Hatırasında ordunun insansız bölgedeki harekâtları, oğlunu kovmayı amaçlıyordu. Ama kimse onu kovamazdı, oğlanın tek bir kişiye bağlı olmadığını hem şaşırarak hem de ürkerek yaşadktan sonra bunu biliyordu artık. Onunla tekrar karşılaşmak en derin korkusu, ama aynı zamanda en büyük beklentisiydi de.

Yerleşim yerine ulaştığında geceydi. Hiçbir yerde ışık yandımadığından ilkin fark etmedi. Hâlâ ayaklarının altındaki caddeyi hiçbir şey görmeksizin izliyordu. Biraz geride duran ilk evi görünce uyanıverdi. Koyu pencere delikleri, evle iç içe geçen aynı hizadaki yamaca doğru açılıyor gibiydiler.

Kaçakçı, sokaklardan birine saptı ama gri karanlıkta doğru sokağa girdiğinden emin olamadı. Birkaç metre öteden bir köpek havlamaya başladı. Yıldızların zayıf ışığı sayesinde, hayvanın ince bir toza çizilmiş benzeyen karartısını, sağa sola koşturmalarını ve gözlerindeki parıltı emarelerini görebildi. Dik sokak onu doğrudan eniştesinin evinin önüne götürüyordu. Pencerelerin önünde yürüdü, kapıya gidip vurdu.

Akrabası aslında savaş öncesinden bir arkadaştı. Kaçakçıyı fazla heyecanlanmadan karşıladı, kısaca kucaklayıp önünden odaya gitti. Kaçakçı teşekkür edip bu mevsime göre serin olan yatak odasından gönderdi.

Zarik'in topladığı cihazların üst üste yığılı karton kutuları, iskarta ev eşyasıyla dolu poşetler ve birkaç kitap arasındaki şilteye çömeldiğinde kendini bitkin hissetti. Kendini biraz zorlayarak ayağa kalkıp küçük pencereyi açtı. Pencere ona içinden geldiği karanlığı gösteriyordu. Kaçakçı bir sigara yaktı, sonra sınırdaki genç asker aklına geldi. Aniden yola çıkışının nedeninden bir an için bile kuşku duymuyordu.

Gençlerin, özellikle de erkeklerin dış görünüşleri, birbirine sandıklarından daha çok benziyor, diye düşündü. Hareketleri, yüz ifadeleridir... Bu sefer askerin keçi sakalının ilk tüyle-riydi, en büyük oğlunun kaybolmadan önceki sakalına benzeyen. On üç yaşında, diye düşündü kaçakçı, o yaşta insan iz bırakmadan kaybolamaz. Bütün iliklerinde on üç yıllık bir ömre, son denilen şeyin yakışmadığını hisseder gibiydi. Ömür dediğin güçlü bir tokat, bir darbeyi önler gibi önlenemezdi, bir şekilde devam etmesi gerekirdi. Ömrün, sürekli onu düşündüğü için devam ettiği düşüncesiyle kaçakçı bir an kendini kaybetti. Heyecanlanmasını sadece bitkinliği önlüyordu, ama yavaş yavaş kalbinin çarptığını ve her soluk alışının ağırlaştığını hissediyordu.

Pencerenin önüne yürüdü, dışarı baktı, gözünü karanlığa ve rüzgâra dikti. Arkasında yanan ışık yüzünden dışarısı simsiyah görünüyordu ve bakmakla aydınlanmıyor, sadece yumuşuyor, hiçbir şeyi göstermeksizin şeffaflaşıyordu.

Yatakta uzanmışken patikasını hemen önünde gördü, gri toprakta asfalt grisi bir dizi delikle birlikte. Gerçekte olduklarından çok daha yakınlardı birbirlerine ve düz bir çizgi oluştuyorlardı. Kaçakçı irkilerek doğruldu, kapının sesi odaya sızmıştı. Eniştesi, bir elinde yağ lambası, diğerinde kapı mandalı önünde duruyordu. Kaçakçı ona başını sallayıp sakinleşti.

“Oğlundan haber alabildin mi bu arada?”

Kaçakçı gözlerini açarak adama bakıp başını hayır anlamında salladı. Diğeri de başını eğip bir kez daha “İyi geceler” diledi.

Yine karanlığa gömülen kaçakçının, birkaç gün önce kahvaltı ettiği yeğeni aklına geldi. Kendisiyle ilgili ve etrafında ne var ne yoksa araştırmış gibi görünen bakışını düşündü. Aca- ba neyi arıyordu, diye düşündü. Muhtemelen yeğeni, karşısındaki adamın yaşamı, geçmişi, hatta belki de geleceğiyle ilgili

işaretler arıyordu, ama kaçakçının bunu ona öyle kolayca ver-
me niyeti yoktu. Kaçakçının karakterini araştırıyordu, yeterin-
ce dikkatli olursa bulabileceğinden de emindi. Peki, nasıl
oluyordu da bu kadar emindi? Görebildiği her şey az çok tesadüfiydi: Kaçakçının yola çıkmadan önce yanına sığındığı ablası eve daha o yıl taşınmıştı; paltosu ve çizmeleri dışında o gün üzerindeki kıyafetler de sadece bir gün önce alınmıştı. Genç adamın önünde oturduğu gerçeği bile tesadüfi bir buluşmayı temsil ediyordu. Misafirin, haklarında bir şeyler öğrenebilmek için en azından ailesini, karısını, üç, hayır, iki oğlunu tanıması gerekmez miydi? Neden yüzümde ve bahsettiğim önemsiz şeylerde bir şeyler arıyordu? Çünkü her şeyin bir resimdeki gibi bende toplandığına inanıyor. Şimdi anlıyordu, bu uzaktan gelen akraba, tam da Beno'nun o günlerde açıklamaya çalıştığı şeyi yapıyordu: Onu kendi düzenine dahil etmek istiyordu, soruları bir kaşifin sorularıydı.

Kapı yine çaldı. Kaçakçı doğrulurken Zarik'i bekliyordu, ama gelen ablasıydı. Elinde lamba yoktu, sessizce odaya sızdı ve karanlıkta önünde durdu. Kaçakçı ona gülümsese de onun bunu pek göremediğini biliyordu. Ayağa kalktı, el yordamıyla ablasına doğru yürüyüp kısaca sarıldı.

"Dışarı çıkalım" diye fısıldadı ablası.

Değişiklik iyi gelecekti ona. Paltosunu üzerine geçirirken gözlerini pencereden ayıramadı, sanki düşüncelerinin sığındığı yerdi orası.

Sessizce evin içinden geçip ön bahçeye çıktılar. Kaçakçı giriş kapısına kollarını dayadı ve yola baktı. Dışarıda gecenin, odadakinden yine çok farklı olduğunu fark etti: Artık düşünceler karanlıktan gelmiyordu. Sürünen ve hışırdayan seslere, rüzgârın hafif hafif ağaçların içinde esişine kulak kabarttı. Her yer hareketliydi; tarif edecek olsa yavaş, ama kaçamak bir gezinti derdi. İnsan asla emin olamazdı, hayvanları duyuyor

muydu yoksa onları sadece cansız nesnelerin devinimlerinden kafasında mı oluşturuyordu.

Her zamanki gibi ablası, herşeyden önce kendi kız kardeşini ve çocuklarının nasıl olduğunu sordu.

“Hepsi iyi” dedi kaçakçı, ona dönmeden. “Hatta uzaktan gelen bir misafiri bile var. Bir araştırmacı.”

“Kimmiş o?”

Misafir hakkında bildiklerini anlattı ona. Anlatırken de çok bir şey bilmediğini fark etti. Her ne kadar gelmeden önce ismen fazla tanımasa da, akrabasına aslında daha fazla ilgi duyması gerekirdi. Zaman, diye düşündü, iyi bir zaman değildi. Diğer yandansa dışarıdan bir misafiri ağırlamak için uzun bir süredir gerçekten de iyi bir zaman yoktu zaten.

Ablası onu hafifçe drtnce kaçakçı gözlerinin içine baktı.

“Sınırdaki sorun yaşadın mı?”

Yorgun argın başını salladı. “Her zamanki gibiydi.”

Ne ablası ne de kocası asla mayınları sormazdı. Bu konu haramdı. Onlardan bahsetmek herkes için uğursuzluğa davetiye çıkarmak gibi gelirdi.

Ablası konuyu açmak için yeterince hazırlık yapmıştı. “Peki, kuzucuktan ne haber, bir şeyler ğrenebildin mi?” Sesi hafifçe titredi.

Kaçakçı bunu beklemişti, ama yine sadece başını salladı. Oğlanı sormak, onu daha iyi tanıyan az sayıdaki kişi için adeta bir aiyne dönüşmüştü.

Konuşmadılar ve ağustosbceklerinin cırcırlamaları arasında i çektiler. Sonra ablası esnemeye başladı. Elinin tersini ağzına bastırdı ve şeffaf örtüyü omuzlarından başının üzerine çekti. Kaçakçı, ablasının yüzünün oval şeklini, elini indirip göğsüne koyduğunda güzel biçimli dudaklarını gördü. Ona gülümsedi. Onun yanında kendini huzurlu hissediyordu. Hiçbir şey anlatmamayı planlıyordu, ama onun yumuşak sabrıyla

bu niyet boşa çıktı. Yine hamileydi, üçüncü kez ve artık gözle görülür haldeydi.

Ona karısını sordu, o da onu terk ettiğini söyledi.

“Ne zaman?” diye sordu önce.

“Yola çıkmadan önce.”

“Ama olmaz ki, böyle bir şeyi nasıl yaparsın?” Daha fazlasını sormaya cesaret edemedi.

“Tabii ki yapabilirim, yapmak zorundaysam.”

Ablası bakışını kısaca yana çevirdi, soluğunu verdiği duyuldu. Kaçakçıyı daha fazla zorlamak istemedi. Kaçakçının duruşu ve kapıdan öteye bakışı, sorulara karşı koyacağına söz getirilmeyen bir dışavurumuydu. Ablası elini elbisesinin cebine atıp bir tomar para çıkardı.

“Şimdi hemen vereyim, üstümde kalmasın.”

Kaçakçı tomarı paltosuna tıktı. Her gelişinde, kocasının bilgisi dışında fark ettirmeden biriktirdiği ve kız kardeşine yolladığı paraydı bu.

“Epey çok” dedi kaçakçı, ama her zamanki gibi kaynağını sormadı. “Hâlâ dövüyor mu seni?”

Telaşla hayır dedi, sanki kaçakçı ona fazlasıyla hızlı yaklaşmış gibi. “Epeydir dövmüyor.”

“İyi.”

“Ona anlayış göstermelisin. Kolay değil onun için.”

“Allah aşkına, neymiş onun için kolay olmayan” diye öyle sert çıkıştı ki, ablası onun öfkesinden korkarak konuşmayı sürdüremedi. “Onun gibi biri için, ne kolay olamaz” diye vur-guladı cevap beklemeden.

Ablası, örtüsünün alt ucunu çenesinin önüne çekip konuyu çabucak değiştirdi.

“Tedarikçilerden biriyle sorunuz var.”

Kaçakçı, hemen konuya girdi. “Hangisiyle?”

“Şehirli olanla. Buradaki köylülerle kavga etti. Zarık'e sor. İyi geceler.” Ablası eliyle koluna dokundu, arkasını dönüp eve girdi.

Kaçakçı önce ablasına, sonra da geceye baktı. Şimdi her şey yine demin penceredeki gibiydi. Karanlık, şeffaf bir duvar halinde duruyordu önünde, arkasında durduğu gösterişsiz çitten tümüyle farklıydı. Başını kaldırdı. Birkaç yıldız devasa, koyu renk ve çok daha önemli bir kumaşın üzerine saçılmış kırıntılar gibiydi.

Ertesi sabah alelacele ayakta kahvaltı etti, alışverişini yapmak için hızla evden çıktı. Pazar stantlarını gezdi ve öncelikle alet edavat bakındı. Bir ingilizanahtarıyla birkaç çeşit sağlam tornavida, kaçak maldan ziyade insanın yanında taşıdığı ıvır zıvırlardı, ama onlara ihtiyacı olanlar mutlaka olurdu. Sonra sıra alkoldeydi, votka, viski ve rakı. Burada sınır bölgesinde bile sınırın diğer tarafındakinden çok daha fazla çeşit vardı.

Miktarysa daha sorunluydu. Hiçbir tüccar ona iki şişeden fazla satmak istemiyordu, çünkü mallar düzenli gelmiyordu. Bu yüzden de bütün şişeleri toplamak için epey yol katetmesi gerekti. Sigaraysa her yerde vardı, karton halinde bile. Ama bunlar yerli malıydı. Amerikan sigarası için yine dolaşması gerekti.

Gece vardığı yerdeki evler ve kulübeler birbirine bitişik duruyordu. Fakat köy, yamaçtan aşağıya, arazinin epey içine uzanıyordu. Caddeden bakınca kulübeler terk edilmiş görünüyordu. Ama aşağı indikçe kalabalık arttı. Bir sonraki gerçek şehir, sınırdan kırk kilometre kadar uzaktaydı ve bir seferinde orayı eniştesiyle birlikte arabayla ziyaret bile etmişlerdi. Pek heyecanlı bir gezi olmamıştı, zira sınır bölgesindeki bütün şehirler ve köyler aslında hep birbirine benziyordu.

İkinci alışverişinden sonra –öğlene doğru şişeleri eve bırakmıştı– akşamüzeri dönüp sigaraları çantasına koydu. Gerçi

bu haliyle sırt çantası epey ağırdı, ama henüz dolmamıştı. Bek bek mamasını ve ambalajları kendilerinin üç katı olan yeni mini bilgisayarları henüz çantaya koymamıştı. Ambalajlarını çıkarıp cihazları üst üste yerleştirdi ve sırt çantasına sokmadan bir paket ipiyle bağladı. Cihazların yanında verilen ıvır zıvırı da ayrı poşetlere koyduktan sonra şirketlerin baş harflerini üzerlerine yazdı.

İkinci vakti Zarik eve geldi, kaçakçı da ona ablasının bahsettiği tedarikçiyi sordu. Bu olay canını sıkıyor ve hemen yola çıkmasını engelliyordu. Hepsi için tedarikçi şehirli adamdı, çünkü uzaktan gelirken yolu bu bölgeye düşmüştü. Buraya gelmesi içinse sağlam bir nedeni vardı: Bir gün resmi makamlar bu adama kuzeydeki epey büyük arazisi hakkında bilgi vermişlerdi. O da muhtemelen bundan para kazanabileceğine inanarak yola çıkmıştı. Oraya vardığında arazisinin uzun zamandır köylülerce işletildiğini gördü.

“Aptal herif” diye tısladı kaçakçı, eniştesi birkaç sözle çatışmanın nasıl patlak verdiğini anlattıktan sonra. “Ama aklını başına getirmek ne mümkün. Her şeyi daha iyi biliyor. Hangi lanet memurun aklına gelmiş acaba arayıp sormadığı arazisini ona iade etmek? Ne diyorsun –yanına gidelim mi?”

Zarik kararsız sallandı. “Gerçi henüz burada.”

“İşte, bu yüzden” diye sözünü kesti kaçakçı. “Gitmeden onu görmem gerek. Bana borcu var.”

Bu adama para kaptırma düşüncesi onu hummalı bir faaliyete soktu. Gerçi şehirli sürekli gidip geldiği için iyi bir tedarikçiydi, ama kaçakçı için o aslında bir yabancıydı. Onun toprak sahibi olabilme düşüncesini küçümsüyordu. Ona göre toprak etrafına çit çekilebilir, içine mayın döşenebilir veya ekilip biçilebilirdi, ama asla sahip olunamazdı. Bununla birlikte sorununu öğrendiğinden beri adama bu konuda laf sokmak için kaçakçının içi içini yiyordu.

Aceleyle evden çıktılar. Kaçakçı geçit yolundan hızla inerken Zarik de geri kalmamaya çalışıyordu. Aslında duyduğu her şeyi anlatmak istiyordu, ne de olsa uzun zamandır böyle sansasyonel bir olay yaşanmamıştı. Ama kaçakçının sükûnetini kaybettiğini hissetti. Zarik onu hiç böyle görmemişti. Kaçakçı öfkeye kapıldı kapılacak gibi görünüyordu. Zarik susmayı tercih ederek başarısız bir tüccar olmanın belli belirsiz duygusunu yenmeye çalıştı yürürken.

Adamın oturduğu ev, güzel ve sağlamdı. Pencerelerden bakıldığında taşlı, ama en azından geniş vadi manzarası güzel görünüyordu olmalıydı. Bir aileyi barındırabilirdi ama adam akrabalarını şehirde bırakmıştı. Önce işlerini halletmek istiyordu, ama muhtemelen sadece mülklerini görmeye ve köylüler kimmiş diye bakmaya gelirlerdi. Girişin önünde ufak bir merdiven bile vardı. Epey ötesine, bahçe kapısının bordo kanatlarına yakın, köyden iki delikanlıyı nöbetçi dikmişti. Bekçilikleri epey yürekler acısıydı. Duvarın yanına çöken ve başını bile kaldırmayan oğlanın bacaklarının üzerinden atlamak zorunda kaldı kaçakçı. Diğeriyse gelen iki kişiyi görünce sadece sırtıp ağzındaki sigarayı çıkardı ve gayri ciddi bir yavaşlıkla kapının kanadına dayanarak kapının açılmasına neden oldu.

Şehirli yola çıkmaya hazırdı. Kaçakçı kapı daha tam açılmadan dağınıklığı gördü. Taşınabilir her şey sağa sola itilmiş, koridordaysa yere cam kırıklıkları ve ezilmiş incirler saçılmıştı. Bu izler alt katta adamın ürkek bir çocuk gibi diz çöktüğü büyük odaya kadar uzanıyordu.

Son eşyalarını toplamayı pek başaramıyor gibiydi. Kaçakçı odaya girdi ve sineklerin vızıldayarak topladığı pencerenin önünde durdu. Manzara hakikaten etkileyiciydi, kocaman ince bir toz tabakası vakti geçmiş ışığı bulandırmasaydı daha da güzel olurdu. Ama bu haliyle vadinin dibi ve caddenin nihayet ulaştığı ve dağlar arasından güneye doğru uzandığı uzak çıkışı

bu ışığın içinde kaybolmuştu. Adamın yola çıkmaya hazırlanırken yarattığı karmaşanın içinde pek fark edilmiyordu ama odada bir mücadelenin izleri vardı. Kaçakçı, tekmelenmiş bir tahtanın kırık bir kemik gibi görüldüğü ahşap kapıya baktı. Koyu renkli gardirop kapılar içeri çökmüş, bir vazo veya çanak, bir bardak ve birkaç tabak kırılmış, yere düşmüştü. Televizyonun ekranı tavana bakıyordu.

“Kaçacak mısın?” diye sordu kaçakçı alçak sesle.

“Başka ne yapabilirim ki” diye bağırdı adam ve elini kolunu daha rahat sallayabilmek için elinde tuttuğu ufak cismi yere fırlattı.

Bariz bir biçimde dikkatli hareket ediyordu. Kaçakçı adamın saçının açıldığı alınının bir köşesinde kocaman, morarmış bir şişlik gördü. Gri saç tutamlarına kurumuş kan yapışmıştı. Adamın kocaman burnu, öfkeli solukları arasında titrese de gözlerinde sadece korku vardı. Kahverengi ceket, sanki üzerinden birisi geçmiş gibi kirliydi.

Kaçakçı sorularını sorup anlamadığı cevapları Zarik'e çevirtti. Geçen gece olan biteni öğrendi. Biri genç, biri yaşlı iki adam gece yarısını biraz geçtikten sonra kapıyı kırıp koridordan sessizce geçmişler. O sırada biri duvardaki rafta duran bir incir kâsesini devirerek girişimi tehlikeye atmış. Uyuduğu odaya daha ulaşmadan şehirlinin uyanması yetmezmiş gibi bir de önlerine saçılan incirlere basıp taş zeminde kayıp düşmüşler. Anlaşılan merdivenin dibinde bir yumak haline gelip birbirlerine sövmeye başlamışlar. Şehirliyse o arada neler oluyor diye bakmaya gelmiş. Yerde, yüzlerinde siyah ahşap maskelerle iki karaltı görüp paniğe kapılmış. İki adam ayağa fırlar fırlamaz merdivenden yukarı koşmuşlar. Adamın yatak odasının kapısını tekmeleyip çıkardıkları avcı bıçaklarını ona göstermişler. Adam, bağıra çağıra ve geceliğine takıla takıla öne atılmış, ama öbür ikisinden sadece dayak yemiştir. Merdivenler-

den aşıya, salona kadar onu takip etmiş ve orada yine bıçaklarını yüzüne tutmuşlar. O arada dolabı tekmeleyip ellerine geçenleri parçalamışlar. Sonra yavaşça, ağır ağır şehirlinin üzerine yürümüşler. Ona ulaştıklarında devirmişler. Şehirli sadece onları göndereni değil, bizzat adamların kim olduklarını da biliyormuş. Ama bunu fark ettirmemiş.

Adam susup pencereye baktı.

“Sırtımda iki kesik izi var” diye hızla ekledi.

Kaçakçı bir süre bekledi.

“Şimdiyse gitmek mi istiyorsun?”

“Canımı zor kurtardım” dedi adam öfkeyle.

Kaçakçının böyle bir kahramanlığı ciddiye alması mümkün değildi. “Seni öldürebilirlerdi.”

“Evet, zaten bu yüzden gidiyorum. Sen sadece arada bir geliyorsun, bense her gün bu köylülerle iç içeyim.”

“Buralarda köylüler birbirine benzer, ister burada ister öbür tarafta olsunlar. Tarla, ekmeğini ondan çıkarana aittir. Hep böyle olmuştur. Uzakta olan birine ait olabilir diye bir tarlayı işlemeden bırakmazlar. Onlarla anlaşmalı, pazarlık yapmalıydın.”

“Yo, yo” diye çıkıştı adam, “ne arazim ne de zamanım üzerinde hakları var. Müzakere etmem gerekmiyor”

“Birini tanıyorum, işe daha ustalıklı girişti ve her yıl köylülerden birkaç çuval mercimek aldı, oysa ihtiyacı yoktu. Zaman içinde onu planlarına dahil ettiler ve bir gün, yani zaman geçince onlara arazisinde tarla bile ayırabilirdi. Seni tanırlarsa evine zorla girmezler. Onları tehdit ettin herhalde, değil mi?”

Adam, önce başını hiddetle sallamak istedi, ama acıdan duraksadı. “Onlara elimdeki yazıyı kabul etmezlerse silahlı adamlarla döneceğimi söyledim. Bunu da yapacağım.”

Kaçakçı bıyık altından güldü. “Şanslıymışsın, gerçekten. – Şimdi gidersen, parana ne olacak?”

Adam şaşırmış gibi yaptı. “Döneceğim ve aletleri getireceğim.”

“Biliyorum” dedi kaçakçı diplomatik bir dille. “Ama bu sefer daha uzun sürebilir çünkü her şeyi senin organize etmen gerek. Neyi kastettiğimi biliyorsun. Para bana lazım.”

Hiç olmazsa şehirliyi artık o kadar iyi tanıyordu ki, onurunu kaybetmemesi için daha fazla takla atmasına gerek yoktu. Artık ne zaman, neyle dönerse dönsün buradaki görevi başarisızlığa uğramıştı.

Vadideki toz grileşmişti, sinekler hâlâ pencereye saldırıyordu ve adamın ona parayı iade etmesi de kaçakçıyı içten içe memnun etmişti. Parayı paltosunun cebine sokup kendini küçük, ama önemli bir parçayla tamamlanmış hissetti.

Dönerken saldırıdan bu kadar kısa bir süre sonra buraya varmış olmasının ne kadar da tesadüf olduğunu fark etti. Zarik'e, bunu duyar duymaz niye gitmediğini sordu. Geceymiş, o an bir kez daha eniştesinin akli yeteneklerinden kuşku duydu.

Akşamın erken saatlerinde her şey halledilmişti. Elini yüzünü yıkadıktan sonra aşağıya, ev sahiplerinin yanına oturdu. Daha akşam yemeğinden önce Zarik'e parasını ödedi. Fırsattan yararlanan Zarik de bilgisayarların her biri için neredeyse yüz kilometre gidip geldiğini anlattı. Kaçakçı bu zahmeti abartılı bulsa da Zarik, ancak bu biçimde kimsenin dikkatini çekmeden alışveriş yapabileceğinden emindi. Davranışı kaçakçıya sadece kaçakçılık işlerinden değil, normalin dışındaki bütün işlerden duyduğu korkunun dışavurumu gibi geldi.

Birlikte masada otururken dışarıdan motor sesleri duyuldu. Ama araba motorunun ince sesi değildi bu. Derin bir gümbürtü olarak başlayıp patırtı şeklinde yoğunlaştı. Masadaki tabaklarla bardaklar titredi, tencereler çinili sobanın üzerinde hareketlendi. Ses daha da güçlendi, ta ki aşamadığı belli bir noktaya ulaşınca kadar.

Kaçakçı ayağa kalkıp pencereye gitti. Caddede hareketli farlar ışıldarken karanlıkta büyük araçların karaltıları göründü. Pencereyi açtığında yüzüne egzoz kokusu çarptı. Duyabildiği parça parça konuşmadan onların köye yerleşen ordu olduğunu anladı. Şimdi hep korktuğu şey başına geliyordu: Türk kuvvetlerinin, dağlardaki Kürt köylüleri yok etmeyi amaçlayan askeri harekâtının ortasında kalmıştı. Bunu kim haber verebilirdi ona; olsa olsa sınır kapısındaki askerler. Ama bir şey söylememişlerdi. Pencereyi kapattı, ablası sokulup perdeleri aceleyle örttü.

“Ne yapacaksın?” diye sordu masada kalan Zarik. Kaçakçı hemen cevap vermedi. “Belki çok sürmez. Yarın etrafı bir yoklarım. Burada kalabilirsin –bekleyelim.”

Kaçakçı, perdeleri kapalı pencereye baktı, kumaşın üzerinde sürünen ışıkları gördü. “Yarın veya öbür gün gideceklerini sanmıyorum. Böyle bir harekât daha uzun sürer. Daha önce gördünüz mü böyle bir şey?”

Ablasıyla Zarik birbirlerine bakıp başlarını hayır anlamında salladılar. “Savaştan beri, hayır” dedi Zarik. “Sizin oralarda var mıydı böyle bir şey?”

Kaçakçı, yine hareketli ışıklara baktı. “Yoktu” dedi. “Kimse-nin haberi yoktu. Yoksa yola çıkmazdım.”

İnsansız bölgedeki sesler geldi aklına, ama bu askeri harekâtla ilgili olamayacaklarını biliyordu.

Emin olmak için önce televizyonu, sonra radyoyu açtılar. Beklendiği gibi hiç haber yoktu.

Odasının karanlığında kaçakçı daha uzun süre uyanık kaldı. Dışarıdaki motorlar susmuş ama seslerle ışıklar kalmıştı. Böyle bir durumla karşılaşırса neyi planladığını hatırlamaya çalıştı. En başta burada ne kadar kalacaklarını öğrenmeliydi. Ne istedikleri o kadar önemli değildi. Büyük olasılıkla şimdi sınır kapısında sorun yaşayacaktı. Bir kez daha toparlanıp kalktı, huzursuzca kalan parayı saydı.

Geç vakit uyudu. Rüyasında yine ovada yatıyordu. Dıştan bakılınca uyuyordu, ama duyuları uyanıktı. Üzerinde yattığı taşı bile açıkça hissedebiliyordu. Etrafı karanlık değil, sis basmış gibi griydi. Rüzgârın üzerinden geçtiğini hissetti. Sonra patikadan gelen, kayan adımlar duydu; birisi hedefine odaklanmış bir halde ona yaklaşıyordu. Yabancıyı uyarmak istedi, ama sesi uzun bir suskunluktan sonra olduğu gibi deneyimsizdi. Birkaç kere denedi, ancak gırtlğından çıkan ses hareketsiz ağzından çarpılarak çıktı. Konuşabilecek duruma gelince tam da sesinin bulunduğu yere sert bir cismin indiğini hissetti. Sesi zorla kenara itildi. Gözünün önünde bir kafa belirdi. Daha yakından görmek istemediğı bir oğlanın kafasıydı. Oğlan bir çocukla konuşur gibi konuştu onunla, yavaş ve tane tane, ama kaçakçı ne dediğini anlamadı. Kesilen koyunları, titremelerini ve gırtlakları açılırken canlı gözlerini, bu sessiz ama yaşanmış ölümü düşündü. Oğlan ondan bir şey istiyordu. Tekrar tekrar konuşmaya çalıştı, sık sık da bir paragraf bir soru gibi sona erdi. Kaçakçı, boğazında bir bıçak olduğunu biliyordu, gene de konuşmak istiyordu ama öbürü buna izin vermiyordu. Korkunç bir duraksama oldu, ardından omzundan bir titreme geçiverdi. Oğlan kolunu aniden hareket ettirdi ve kaçakçı onun ayağına kalktığını ve griliğın içinde dimdik durduğunu gördü. Artık bir kolunu hareket ettirebiliyordu, elini boğazına götürdü. Kesigi ve içindeki soğuk havayı açıkça hissetti, ama her şeyin kupkuru kalmasına da şaşırdı. Oğlan gülümsedi ve konuşmaya başladı, konuşurken de bıçakla karanlık çalıların rüzgârda salındıkları noktayı işaret etti. Ardından bıçağı kemerine sokup gitti. Kaçakçı, boynunu sıkıca tutarken parmaklarını etine batırdı, kafasının düşmesini önlemesi gerekiyormuş gibi. Uyanmadan önceki son düşüncesi yarasıydı; yakında iyileşeceğinden emindi.

Elbette Kırmızı Bina'ya düzenli olarak gitmekten başka şeyler de denemişti. Etkisi devam eden rüyasının yarattığı kasvetli duygular, arayışıyla ilgili hatıralarla bağlantılıydı. Başlarda her şeye ve herkese hissettiği korkusu ve gösterdiği dikkati, Kırmızı Bina'nın ve içindeki kişilerin artık oğluyla doğrudan ilişkili olmadıklarını anladığı an ortadan kalktı. Aklını başına getiren bu kavrayış, ona tekrar güç verdi ve sonradan düşününce de gerçekte olduklarından daha önemli sandığı yetkililerle ilişkisindeki safdilliğine pişman oldu. Bu yüzden çok vakit kaybetmişti.

Huzursuzlaşan kaçakçı yatakta doğrulup oturdu ve karşıındaki dolaba baktı. Bu makamlara hem alçakgönüllülük hem ara sıra dalkavukluk hem de aslında kalıcı bir cehaletle yaklaştığını düşündü. Ama aygıtın nasıl çalıştığını daha iyi bilmiş olsa bile kaçakçı dediğin ne yapabiliirdi ki? Oğlunun kayboluşuyla doğrudan etkilendiğinde ve vakit çözümsüzlükle geçtiğinde içinde bir şey uyandı; cesaret değil, ümitsizlikti bu. Ona bir şekilde yardım edebilecek kimleri tanıdığını düşünmeye başladı. Uzak akrabalar ve eski tanıdıklar vardı, ama ülkeyi sanki dal budak salmış bir merkezden yöneten ve dışlanmışlar kitlesini potansiyel mağdurlara dönüştüren aygıtı olsa olsa çok uzaktan bağlıydılar. Ama dönüp dolaşıp Beno'ya geliyordu. Beno'nun iktidar alanının dışında onun kuzucukla arasındaki nihai ve dolayısıyla dayanılmaz bağlantıyı en azından şimdi çözmek için bir yol bulabilse çok rahatlayacaktı. Ama bu mümkün görünmüyordu.

Yeni, çaresiz faaliyetinin coşkusuyla karısına yardımcı olabilecek tanıdıkları var mı diye sorduğunu çok iyi hatırlıyordu. O zaman odada, önünde onun yaşına uymayan o iki büklüm halini gördüğünde ve yorgun bakışını karşıladığında ondan nefret etmeye başlamıştı.

“Neden bu kadar çabuk vazgeçiyorsun?” diye sormuştu.

İnanmayan bir yüzle bakmıştı ona. “Çabuk mu?” diye sormuş ve kendisiyle oğlan arasındaki mesafeyi hissetmemek için hemen yanındakiyle ilgilenmesi gerekiyormuş da, leke arıyormuş gibi elbisesini çekştirip durmuştu.

Şimdiyse kaçakçı, tam da bu mesafenin oluşmasına izin verdiği için ona katlanamadığını biliyordu. Mütemediyen kontrollü halinde ve görevlerini her Allahın günü yerine getirişinde unutuşun olmasa da, kadere boyun eğişinin alametlerini görebiliyordu. İki çocuğu daha vardı ve evi, ona öyle geliyordu ki bütün işlerini de eskisinden daha dikkatle yerine getiriyordu.

Kendisi içinse bu mesafe asla oluşmamıştı, tam tersine. Karısının davranışı, oğlanı bulma kararlılığını pekiştirdi. Kırmızı Bina’ya gitti ve Beno ortaya çıkıncaya kadar bekledi. O gün onunla hemen karşılaştığına şaşırmadı bile. Beno ona yaklaştı ve kaçakçının değişmiş duruşunu hemen fark etmiş göründü. Onu odasına davet edip söylediklerini dinledi. Kaçakçı lafı eveleyip gevelemeden Beno’ya tek başına soruşturması için para teklif etti.

Beno masada duruyor ve kaçakçı kendisine bakmadan ve sürekli pekiştirmek amacıyla başını sallarken konuşmasını dinledi. Sonra bir süre bekledi, duvara gidip sırtını kaçakçıya dönüp durdu.

“Parayı bulabileceğini” dedi, “biliyorum. Ama istediğin bilgileri bulabileceğimden emin değilim”.

Kaçakçı, Beno’nun cansız ses tonuna bir an şaşırdı. Birdenbire müzakerelere geçivermişlerdi.

Hâlâ sırtı ona dönükken Beno sözünü sürdürdü: “Sana hemen şunu söyleyebilirim: Onun gibi birini ne polis ne de kriminal polis yakalar. Ayrıca biliyorsun ki, servisler söz konusu olduğunda bir ceset bir ay boyunca pazarın ortasında kalır, kimse de ona dokunmaz.”

Kaçakçı derin bir nefes aldı. “Daha fazla para bulacağım.”

“Bu kadarı yeterli olurdu, ayrıca birbirimizi de tanıyoruz. Ama nasıl bir işe karıştığını biliyor musun? Her şeyini kaybedebilirsin.”

Kaçakçı sandalyeden kalktı. Beno da hemen ona döndü.

“Dur, bekle” dedi ellerini kaldırarak. “Bana fazla önem veriyorsun, gerçekten. Yapabileceğim, sağa sola, yani diyelim ki gizli servise sormak. Muhtemelen onlarda değildir, gerçi bazen, özellikle de son zamanlarda yetkiler birbirine karışıyor ya. Bir deneyeceğim. Ama başka bir yeri kurcalama riskine giremem. Bunu yapabilecek başkasını bul. Unutma: Kendin soramazsın, mevkin yok senin. Birinin aracılığıyla üst makama sormalısın ki onlar da doğrudan aşağı sorsunlar. Anlıyorsun, değil mi: Bir bölüm sadece üst makama bilgi verebilir. Ancak böyle olur.”

Bunu kendisi de düşünmüştü ve papağanlı tüccarla görüşmüştü, çünkü müşterilerinin arasında en çok o erişilebilir görünmüştü. Adam bütün hikâyeyi dinlemiş ve görünüşe göre oğlanın başına gelenlere üzölmüştü de. Her zamanki tutumundan farklı olarak çok sessizleşmiş ve nihayetinde, tıpkı Beno gibi bir şeyler yapmaya söz vermişti.

Böylece kaçakçı Beno’dan en azından orduya bağlı bölümün oğlundan haberdar olmadığını öğrendi. Buna karşın tüccar başkentte, en büyük bağımsız gizli servisin şüphelilerinin götüröldüğü hapishanenin müdürünü tanıyan bir adamdan bahsetti. Onunla ilişki kurmak zordu ve haftalar sürdü. Sonra nihayet tüccar adamın buluşmaya hazır olduğunu bildirdi.

Kaçakçı mümkün olabildiğince çok para toplamış, kız kardeşlerinden de biraz almış ve böylece epey bir miktarla yola koyulmuştu.

Zamanında tıpkı Beno’yla olduğu gibi bu sefer tüccarla şehirlerarası yoldan gitti. Adam beklediğinden de ketumdu. Ama o da yapmak üzere olduğu şey konusunda onu uyardı.

“Belki buluruz onu” dedi alçak sesle, “ama hayatta olduğu kesin değil. İlk haftalarda insan hâlâ umutludur ama sonrasında...”

Arayışa başladıktan sonra tüccar da tıpkı Beno gibi değişmişti; artık onunla acımasız bir açıklıkla, sanki iş yapıyormuş gibi konuşuyordu. O gün gerçekten de ülkesindeki koşulları hiç gerçekçi bir biçimde değerlendirmemiş miydi acaba diye kendi kendine sordu kaçakçı. Herhalde hiç bunları düşünmemiş ve ancak şimdi, eskiden olsa herhalde duymak istemeyeceği bilgiler edinmişti.

“Çatındaki kuşu kim besliyor?” diye konuyu geçici olarak değiştirmek için sorduğunda tüccar şaşkınlıkla ona baktı.

Başkentte doğrudan o tanıdığı gittiler. Kaçakçı, bir garajın metal kapısı önünde durdu, arkasında herhalde bir otopark vardı. Bol ağaçlı, açık renk büyük evlerin bulunduğu bu boş mahalleye ilk kez geliyordu. Giriş kapısında durup başını da, evin çıkıntı yapan üst katlarına doğru kaldırdığında bir dizi devasa pencere ve her birinin üstünde geniş, süslü taş pervazlar gördü. Güvensizlik kapladı içini. Ancak şimdi, neyi başlattığının farkına vardı. Gerçi en iyi kıyafetlerini giymişti, ama bu mahallede yaşadığı şehirdeki bir dilenci gibi görünüyormuş olmalıydı. Tüccar içtenlikle gülümseyerek kapının zilini çalınca ve karnını şişirince kaçakçı heyecanlandı.

Şık takım elbiseli ve kır saçlı bir beyefendi gelip kapıyı açtı. Adam, ne tüccara ne kaçakçıya karşı böylesi bir durumda olması gerektiğinden daha candan davrandı. Görkemli, loş bir holden avluya götürüldüler, burası da sayısız ağaç yüzünden loştu.

Binanın arka bölümündeki bir misafir odasında oturdular. Cam cepheden bahçeyi görebiliyorlardı ve kaçakçıya kendi hikâyesini burada tekrarlamak zor geldi. Ama adam bütün ayrıntılarıyla anlatacaklarını duymak istiyordu. Ellerini birleştirdi.

rip kaldırmış, işaretparmaklarıyla sakın sakın altdudağına vuruyordu. Arada bir üstdudağını sanki burnu kaşınıyormuş gibi hareket ettiriyordu. Herhalde, diye düşündü kaçakçı, o gün, girebileceği riski kestirmeye çalışıyordu. Göz göze geldiklerinde anlattıklarının bu adamı hiç etkilemediğini anladı. Bu yüzden de ışığın açık yeşil ağaç tepelerinde açtığı deliklerden güvercinlerin hiçten var oluyorlarmış gibi görüldüğü bahçeyi gözetlemeyi yeğleyerek konuşmasını çabucak bitirdi. Adamın, elleri hâlâ yukarıda beklediğini gördü ve söz arasında para destesini çıkarıp önündeki sehpaye koydu. Hemen sonra da çok genç güzel bir kız odaya girdi. Omzundan aşağılara inen siyah saçlarını sallayıp gülümseyerek babasının yanına geldi. Adam kızın ellerini tutup misafirleri hakkında önemsiz bir şeyler söyledi. Kız masanın etrafından dolanıp onları abartılı bir cilveyle selamladı. Gittiğinde, para dolu zarf da yok olmuştu.

Adam, hapishane müdürüne oğlanın adını verdiğini, ama evraklarda onunla ilgili bir şey bulunamadığını açıkladı. Kaçakçı, umudunun yitliğini hissetmeye başladığından huzursuzlaştı. Adam omuzlarını kaldırıp ellerini başının arkasına koydu. Birkaç saniye bekledi, sonra da kaçakçıyı bu halde bırakamayacağına karar vermiş olsa gerek ki, ama adlar karışabilir, dedi. Geriye hapishaneye gidip tutuklulara bakmak kalıyordu. Bunu da elinden geldiğince hızlı ayarlayabilirdi. Adam keyifli keyifli koltuğuna gömülürken kaçakçının evet demekten başka çaresi yoktu.

Böylece ertesi sabah arkasında kocaman bir kumluk bir alanın bulunduğu parmaklıklı kapıdan geçtiler. Kapıdaki asker tüccarın tanıdığı önünde ne olur ne olmaz diye selam verdi. O da yanından geçerken başını salladı. Her şeye karşı korunurcasına üzerine kum rengi bir yağmurluk geçirmişti. Yağmurluğun etekleri havalana havalana alçak ve geniş yeni binaya doğru önlerinden yürüdü.

Bu hapishane, salınan mahkûmun o gün kahvede bahsettiği hapishane kadar büyük değildi. Beton direklerin arkasında parmaklıklı pencereler ağızlarını açmıştı, görünen bütün kapılar avluya doğru açıktı. Kaçakçı arkasını dönüp metrelerce yüksek çitlerin birkaç yerinde, uzaktan zararsız görünen nöbetçileri gördü. Çitin arkasında evler görünüyordu ama onlarla çitin arasındaki yolda trafik yoktu. Tek başına asla mahalleye bile gelmezdi, zira dışarıdan anlaşılamasa bile yasak bölgeydi. Ötedeki evlerde yaşayanlardan iz yoktu, sivil aldatmacalar olarak boş ve temiz görünüyorlardı.

Binanın kısa bir yan kanadının yanından geçtiler. Kapılardan birinden içeri baktıklarında ağzına kadar dolu karanlık iç mekânda çamaşır torbaları gördüler. Tüccar, yürümekte zorluk çektiğinden sık solumaya başladı. Gözle görülür şekilde huzursuzdu, başı yukarı çektiği omuzları arasında sanki sürekli hafif hafif tokatlanıyormuşçasına titriyordu. Aracıları, dimdik ve görevinin önemini farkında olarak adımlarını aç aça yürüyordu. Ama sahada esen rüzgâr saçlarını şekilsiz bir topa dönüştürmüştü.

Uzun orta koridorun önünde cephe boyunca yürüdükten sonra yine açık duran, sürgüler ve kilitlerle dolu metal bir kapıdan ibaret girişe vardılar. İçeride liderleri paltosunu avuçlarıyla düzeltti ve bir otel resepsiyonundaki gibi bir tür tezgâhın arkasında duran adama müdürle görüşmek istediğini söyledi. Adamsa üç ziyaretçiyi süzdükten sonra telefona el attı. Buraya kadar gelenler, önemli kişiler olmalıydı.

Müdür birkaç dakika sonra görüldü, beklenmedik bir biçimde gençti. Hepsini, ama özellikle de aracılarını epey bir içtenlikle selamladı. Onları, ahşap sandalyelerin bir sınıfta dizildiği gibi duran bir odaya davet etti.

Elbette kaçakçı hikâyesini bir daha anlatmak zorunda kaldı, salt varlığı yetiyordu bunun için. Tüccar, oğlanla özel bir

ilişkisi varmış gibi ona yardım etti anlatırken. Aracıları, çocuğun başka biriyle karıştırılmış olabileceğini söyleyerek hikâyeyi tamamladı.

Müdür, bir kez daha bu adda birinin bulunmadığını temin etti. Sonra aracının gözlerine neredeyse utanarak bakıp hafif hafif başını sallamaya başladı. Kapıyı açtı ve diğer odadaki adama, nöbetçilere hastalar dışında bütün, ama bütün tutukluları avluya çıkarmalarını emrettirdi.

Öyle de oldu. On beş dakika sonra açık kahverengi pantolonlu ve gömlekli adamlar bütün koridorlardan çıkıp avluya do-luştular. Hüzünlü bir toplanmaydı. Her yaştan erkek, kuzucuk gibi çocuklar ve yüzlerinden anlaşıldığı kadarıyla ihtiyarlar. Vücutlarına bakıldığında aralarındaki fark anlaşılmıyordu; sarkan gömleklerle paçaları uçuşan pantolonlar hepsini aynı yaşta gösteriyordu. Dört silahlının gözetimi altında adamlar beyaz direklerle işaretlenmiş bir yere yakın sıra halinde dizildiler. Müdür kaçakçıya ve tüccara, adamlara yakından bakmalarını söyledi.

Sıralar boyunca yürüyüp de yüzleri gördüğünde kaçakçı, kuzucuğu burada bulamayacağını çoktan anlamıştı. Bütün bunlar ona bir gösteri gibi geliyordu. Tutukluların donuk bakışları arasından yürürken sadece birkaç göz bir anlığına onu takip etti. Yüzlerindeki en güçlü ifade korkuydu, alışkanlıkla donuklaşıp hepsini uyuşmuş gibi gösteren korku. Dakikalar içinde kum yapışan kaşlara ve üstdudaklara baktı, en küçüklerinden biri bakılmaya dayanamayıp hafifçe başını indirdiğinde yakınında duran bir muhafızın ıslığı duyuldu.

Sayıları çoktu ve kaçakçı daha sonra aralarında olsa olsa ancak dördünün yüzünü hatırlayabildi. Müdürün reviri de kontrol etme teklifini reddetti, ama daha sonra buna pişman oldu, çünkü aslında daha titiz olması gerekirdi.

Müdür sinsice gülümsedi ve orada zaten yalnızca birkaç yaşlı adamın yattığını söyledi. Aracı, saçlarını taramıştı ve al-

dığı paranın karşılığını verebildiği için tatmin olmuş bir izlenim bırakıyordu.

“Daha çok para getirebilirim” dedi ona kaçakçı dönüş yolunda umutsuzlukla eve dönmek zorunda olduğunun farkına varınca.

Adam ona ürkek bir bakış fırlattı ve önce sustu. Ama bir süre sonra, biraz daha deneyebileceğini, ama bu sefer saraydaki adamlara başvurması gerektiğini söyledi. Kaçakçıya kuşkuyla bakıp bu işin birkaç büyük, birbirinden bağımsız bölüme ayrıldığını ve bu kadar yüksek mevkilerdeki memurları fazla sıkıştıramayacağı için de daha uzun süreceğini ekledi. Kaçakçı sabırsızlığını bastırıp isteğini bir daha tekrarladı. Böylece adam görevi ve kaçakçı da bir kez daha çok para bulma sorunu karşısında kalarak sustular. Tüccar fazla konuşmayıp dönüşte fikrini söylemekten imtina etti. Kaçakçının bu girişiminin bu kadar kısa bir süre içinde yol açtığı sonuçlar yüzünden endişeliydi belki.

Kaçakçı eve dönüp de karısı öğrendiklerini bir kez olsun sormadığında onu terk edeceğini anlamıştı. Onun içiyse hissiz bir kararlılıkla dolmuştu; bütün zengin müşterilerine başvurdu ve aralarından ikisi bir şeyler yapmayı kabul etti. Kırmızı Bina'ya gitmeyi bıraktı, ta ki Beno onu çağırınca kadar.

Kaçakçının girişimlerini öğrenmiş ve rahatsız olmuştu, ama bunu saklamaya çalıştı. Olan biteni zararsız gösteren kaçakçıyı sakince dinledi. Sonra başını salladı.

“O yaptıkların bir sonuç verebilir ama eminim ki umduğundan farklı olacaktır ...”

“En azından bir sonuç olur” diye sözünü kesti kaçakçı. “Oğlumun başına ne geldiğini neden öğrenmeyecekmişim?”

Beno bir an duraksadı, ama sonra başını daha da hiddetle salladı. “Çünkü üstünden uzun zaman geçti. Geçmiş kurcalayıp duruyorsun. Anlamıyor musun? Burada geçmiş diye bir

şey yok, en azından senin gibiler için. Ne geçmiş ne de gelecek. Senin için sadece bugün var, bunun dışında her şey yasak bölge. Artık bunu anlamış olmalısın.”

Bu uyarıdan sonra Beno onu gönderdi, ama aynı zamanda etkisini göstermesi gereken bir şeyi başlattığına emindi.

Ertesi gün Zarik’in evindeki hava keyifsizdi. Yağmur dinmişti ama gökyüzünde hâlâ gri bulutlar asılıydı ve hava da nemliydi. Yemek yerken kaçakçının mayın tarlasındaki delikler aklına geldi ve acele etmek zorunda olduğu hissine kapıldı. Hızla yemeğini yedi ve durumu tetkik etmek için evden çıktı.

Yamacın aşağısındaki caddede üç panzerli araç peş peşe durup bütün yolları kapatmışlardı. Kaçakçı aşağı inip araçların yanından yürüdü. Askerler çamurda oturup çay içiyorlardı. Kafaları kazınmış, kimisinin üstünde sadece fanila ve pantolon askıları vardı. Bakışlarıyla onu izlediler. Kaçakçı onları ve koyu renk üniforma pantolonlarını gördükten sonra terörist avına geldiklerini düşündü. Etrafına bakındı ama üç araçtan başkasını göremedi. Tüccarlara gitti. Gece kuzeye doğru konvoylar geçtiğini onlardan öğrendi. Düşündüğü gibi sınıra yığınak yapıyordu, bu araçlar da sadece ileri karakoldu. Ne zaman böyle bir şey olursa resmi olarak terörist avında olurlardı, ama aslında harekât bölgesinde ne isterlerse onu yapabilirlerdi. Bu amaçla da yukarıdaki daha güvenli noktalardan özel birlikler sınırı aşır komşu ülkenin içlerine sızıyordu. Ama hatırladığı kadarıyla daha önce buralara kadar hiç gelmemişlerdi. Şanssızlığına lanet okuyup eve başka bir yoldan döndü.

Ablası ellerini tutup, “Seni yakalarlarsa ne yapacaksın? O zaman kimse sana yardım edemez. Mecbur olduğun sürece burada kal. Nasılsa bir gün gidecekler” dedi.

Kaçakçı başını tekrar tekrar salladı. Ablası kendi düşüncelerini dile getirmişti. Ama yine de köy, ev, oda ve yamaçlardaki yalnız kavakların arkasındaki sefil gri gökyüzü o kadar dar ge-

liyordu ki bir gün daha kalmak ona zulümdü. Ellerini çekti ve dudaklarını buruşturdu. “Dışarıda daha rahat olurum. Orada ne yapmam gerektiğini biliyorum. Ayrıca her şey ilerler.”

Ablası bir kez daha ona yaklaştı. “Birkaç gün ne fark yaratır? Kimse bir şey sormaz. Ama şu adamlar her kimi yakalarsa o kişi kim bilir nereye kaybolur. Tüccarlar bile şu an köyden ayrılamıyor.”

Eniştesi o gün döndüğünde ablasının haklı olduğu anlaşıldı. Ovadaki bütün caddeler kapatılmış, kontrol noktalarında bölge sakinlerinin geçmesine izin verilmiyordu.

“Evleri ararlarsa ne olur? Burada kalırsam ikinizi de tehlikeye atarım” dedi kaçakçı ikisine.

Ona sessizce baktılar. Zarik sonunda omuzlarını silkti. “Bilmiyorum. Daha önce böyle bir şey yaşamadık. Bir şeyler düşünmeliyiz. Ziyarete gelen bir akrabasın. Ama buraya nasıl geldin?”

Kaçakçı kısa bir süre düşündü. “Yalan söylemeyelim, en iyisi. Sınır kapısındaaydım. Herhalde oradakiler bir şey söylemedi. Kendi çıkarları için. Ama bilinmez tabii.”

En azından kimse nerede olduğunu bilmiyordu. Çoktan vadiye gitmiş olabilirdi. O yüzden de dikkatleri üzerine çekmek için burada kalıp saklanması daha iyiydi. Fakat gelecek olurlarsa da her zamanki gibi nazik ve her soruya açıksözlü cevap verecekti.

Sonraki üç gün ve gece evde kaldı, çoğu zaman da odasında. Eski gazeteleri okuyarak ve mallarını, sırt çantasından çıkarıp, yatağa yayıp, sonra da yine çantaya koyup tekrar düzenleyerek vakit geçirdi. Sonunda her şeyi öyle paketlemişti ki yer bile açılmıştı. Gökyüzü pek aydınlanmadı, hava puslu kaldı. Tam da güveni yerine gelirken eniştesi askerlerin caddenin birkaç yüz metre yukarısında çadır kurduğunu anlattı, tam da sınıra gitmek için geçmesi gereken yolda. Geceleri duyulan bağırtilar ve takırtilar oradan geliyor olmalıydı.

Bunu öğrendikten sonra da kaçakçı sabırsızlığının iyice arttığını fark etti. Bir şey onu evden de, köyden de dışarı çekiyordu. Yürüyüşlerinden, özellikle sonuncusundan onları özleyecek kadar keyif almamıştı oysa. Üzerinde biraz düşününce açık hava değil, daha çok toprak ve çalılar, kumun tadı ve köklerin kokusuna duyduğu ihtiyaçtı onu çeken. Ama parçalanma tehlikesinden başka ne bulabilirdi orada?

Çaresizce ablasını odaya çağırdı ve düşüncelerini ona anlattı. Birisi onu etkilesin istiyordu, ablası sakinliği ve kararlılığıyla huzursuzluğunu gidersin. Pencerede ufak tefek haliyle durup bir elinde, kardeşinin anlatacak çok şeyi olduğunu fark ettiğinde pencere pervazına koyduğu bir kepçeyle onu dinledi. Kaçakçının konuşması ondan koptu, ağır bir kumaş balyası gibi açılarak uzun mu uzun bir şeride dönüştü. Ablası, kıpırdamadan ve neredeyse hülyalı bir bakışla onu dinledi, sanki pazarlardaki hikâye anlatıcılarından biriydi. Sınır bölgesinde gördüğü yeşil kazaktan bahsettiğinde canlandı.

“Onu arıyorsun” dedi.

“Kimi?”

“Onu, ama vazgeçmelisin. Bu yoldan devam edersen seni tehlikeye sokacak.” Kaçakçı başını sallamaya başlamıştı bile ve tam itiraz etmek isterken ablası konuşmasını engelledi. “İki çocuğum öldü, hem de nefes alıp bağırmaya başlamışken. Bir şeyi arayıp da bulamamanın ne olduğunu biliyorum.”

“Ama orada değil ki.”

“Bir şeyin görülmese de var olabileceğini biliyorum. Ama bir gün değişmeye başlar, işte o zaman hâlâ aramaya devam edersen, tehlikelidir. Oğlan gitti. Asla dönmeyecek, ya da gelecek ve kalacak, ya da yine gidecek. Tıpkı şu dışarıdaki askerler gibi. Arama onu, izleri takip etme. Bırak olduğu yerde kalsın, bekle. Elinden daha fazlası gelmez.”

Kaçakçı, ablasının sözlerinin ona yardımcı olabileceğine inanmıyordu. Oğlunu düşünmek ona önemsiz geliyordu ve kazaktan da sadece öylesine bahsetmişti. Bir şey onu dışarı çekiordu, bu kadarı kesindi. Askerler daha haftalarca köyde kalabilirlerdi. Ayrıca onu ha burada ha arazide yakalamaları pek bir fark yaratmayacaksa, gelişlerini neden beklesindi. Kaçakçı olduğu ve sınırdan yasadışı yollarla geçtiğini nasılsa hiçbir şekilde inkâr edemezdi.

Paltosunu giydi, sırt çantasını omzuna geçirdi, dört ayak üzerinde sürünmeyi denedi. Taş zeminde hareketinin gülünç olduğunu fark etti. Sırt çantasını bırakıp pencereye geçti. Yamaçlar, ağır gökyüzünün altında karanlıktı, evin önündeki kısa yol onu cezp ediyordu.

Ertesi sabah her zamankinden erken yola çıktı. Sessiz hareket etti, ablası ve kocası daha uyuyorlardı ve büyük bir vedalaşma olmaması işine geldi. Eniştesinden geçide giden başka bir yolu tarif etmesini istediğinde, ablasına yola çıkacağını söylememesini tembihlemişti. Önceki günkü konuşmadan sonra onun gereksiz yere endişelendiğinden emindi.

Evden ayrılıp yamaçtan yukarı çıkan yolu izledi. Evin üç yüz metre kadar yukarısında, birkaç dönemeçten sonra taşların arasında kaybolan patikadan ayrılıp taşlı bir dağ sırtından yürüyerek kısa boylu bir grup ağaca ulaşabildi. Askerlerle arasında artık kuşbakışı beş yüz metre kadar bir mesafe vardı. Ama onlar kendisini göremiyordu ve yukarılarında dolaşması da lehineydi. Ağaçların arkasından, yay çizerek dağ kenarı boyunca uzanan bir toprak katmanına yürüdü. Serinliğini hâlâ koruyan nemli sabah havası kaçakçının hoşuna gitti. Sadece adımlarının tokat gibi duyulduğu sessizlik huzurunu kaçırıyordu. Askerlerin onu fark etmesi imkânsızdı. Ama hayalinde önünde sessiz bir yürüyüş, çalıların hizasında bir kayma canlandırmıştı. Kendini öyle görmüştü, şimdi de nasıl aşacağını henüz bilmediği sınıra doğru yürüyordu.

İnişi, öteki taraftaki aynı yükseklikten bildiği dikenli çalıların önünde bitti. İçgüdüsel olarak önünde durdu. Yere çömeldi ve karışık dalların arasından kuru toprağa baktı. Otlara

bakılırsa uzun süredir kimse buraya ayak basmamıştı. Ama bunun bir anlamı yoktu. Arkasına dönüp baktı. Köyün bu kadar yakınındayken bu bölgeye mayın döşenmesi mümkün değildi. Ama çalıların arasından umursamadan, rahat rahat da yürüyemezdi. Bütün varlığı buna direniyordu, onu ileri sürükleyen sadece ev ve orada boşa geçirilecek daha fazla gün düşüncesi idi.

Çalılar insan boyundaydı ve üst bölümleri olta çengelleri gibi kıvrıktı. Kollarını öne uzatıp çalıları yoklayarak içlerine girdi. Başta önemsiz görünen şey, hızla eziyete dönüştü. Çengeller boynuna ve omuzlarına sarıldı, bitki parçaları ve sürünen böcekler yüzünden huzursuzlaştı. Uzunluğu tahmin edilemeyecek bir mesafeyi öne doğru tökezleyerek geçti ve çalılıktan, yumuşak bir eğimle yükselen, kayadan büyük bir platoya çıktı. Geçit, bu taştan düzlemin gökyüzüne dokunmaya niyetlendiği noktanın bir yerlerinde olmalıydı.

Bundan sonra atacağı adımları düşünmenin tam vaktiydi. Şansının yaver gitmesini umuyordu. Sınır kapısına sessizce yaklaşıp önce kim var kim yok görmek istiyordu. Belki de özel birlikler başka bir yerdeydi ve gizlice geçmesine izin veren birini bulabilirdi. En kötü durumda geri dönebilirdi. Sonuçta bu bir test, o kadar, dedi kendi kendine.

Yamacı tırmandı ve gözünü, gökyüzüyle kayalık arasındaki çizgiden ayırmadı. Bu çizginin arkasından sanki havaya küçük siyah kuşlar fırlatılıyordu. Yükseliyor ve kendilerini rüzgâra yanlamasına bırakıp kocaman bir yay çizerek geri düşüyorlardı. Bu görüntünün ürkütücülüğüyle sürünmeye başladı.

Zirveye ulaştığında karın üstü yere yattı ve dirseklerine abana abana ilerledi. Kulübeyi görebiliyordu, küçüktü ve kayaların arasındaki oyuga öylesine atılmışa benziyordu. Şaşırdı, ama aynı anda da içi ferahladı, insanlardan iz yoktu. Bunun olabileceğini düşünmeye cesaret edememişti. Başına bir şey

gelmeden sınırdan geçmeyi başarabilirdi. Ellerini serin taşların üzerinde üst üste koyup çenesini ellerine dayadı.

Bir saat kadar kulübeyi ve çevrenin her köşesini gözlemledi. Küçük siyah kuşlar hâlâ iplerle çekilircesine yükseldikten sonra da gökyüzünün hemen altında aşağı bırakılıyorlardı. Kaçakçının bir an dikkatini çeken tek şey köpek havlamasıydı, nereden geldiğini anlayamadı. Köyün köpekleri olmaları gerektiği sonucuna vardı. Beklemek uykusunu getirmişti. Konumunu terk etmek ona zor geliyordu. Kalan parasına bir kez daha el attı ve içinden, birisi ortaya çıkacak olursa ne diyeceğini tekrar etti. İnleyerek ayağa kalktığındaysa sırt çantasının sırtında ne kadar ağır olduğunu fark etti.

İniş sorunsuzdu. Kulübeye yaklaştıkça güveni de arttı. Sınır kapısı terk edilmişti ve hiçbir yerden, kayalıkların dişleri arasından geçmeye çalışan tedirgin rüzgâr dışında bir şey duyulmuyordu. Aşağı indiğinde kulübenin etrafından dolandı, hatta bir anlığına duvarına kulağını yaslayıp dinledi. Hoşnutlukla başını sallayarak bu çayıra açılan çukura yürüdü.

Bir anlığına tam da evdeyken özlediği o duyguyu hissetti. Orada ablasına bunu açıklayamamıştı. Ablasının endişelendiği bütün o tehlikelerin burada dışarıda, bir evin darlığında olduğundan çok daha farklı bir etki gösterdiğini nasıl bilebilirdi? Ancak açık havada, diye düşündü, koşullar yerli yerine otururdu; birçok şey tehditkardı, ama aynı zamanda da her şey açıktı, hiç kimsenin sürgit kapatamayacağı boşluklar da vardı. Özel birlikler bile sadece rastgele kontroller yapabilirlerdi. Bu boşlukları, bu kaçak geçişleri bulmak ve onlardan yararlanmak, işte bu onun işi ve de artık tutkusuydu herhalde.

Tam kulübeyi arkasında bırakmışken duyduğu bir sesle irkildi, hemen tekrar kutunun arkasına saklandı. Eğik taş yüzeyin üzerinden ona doğru gelen şey, koşmaktan çok kayan bir çoban köpeğiydi. Bu tempoda ayakları hayvanı dinlemiyordu,

köpek ilk olarak platoya ulaşp da tekrar ayakları yere sağlam basınca havlamaya başladı. Yanına gelinceye kadar da kaçakçı belki tek başınadır diye düşündü. Oysa hayvanın ona saldırırken gösterdiği azim ve şiddet, iyiye alamet değildi.

Köpek üzerine atladı ve kaçakçının kendini savunmak için öne uzattığı kolunu ısırdı, kısa süre kolunda asılı kalıyor, sonra da onu bırakıyordu. Gözleri önünde hareket eden palto eteklerine saldırıp onları çekiştiriyordu. Kayalığın tepesinde iki adam ortaya çıkıverdi. Bacaklarını sanki gökyüzünü taşıyorlarmışçasına açmış karaltılar gibi duruyorlardı. Saniyeler sonra harekete geçerek, kah büyük adımlar atarak kah kayarak köpeği izlediler.

Kaçakçı, hayvanı ne olur ne olmaz fazla sert tekmelemekten uzaklaştırmaya çalışırken o ikisinin genç olduklarını gördü; koyu renk üniformalarını ve ceketlerinin üzerindeki deri parçalarını tanıdı. Uçlarına hançer takılı, kısa makineli tüfekleri önlerinde tutarak ona metre metre yaklaştılar. Kaçakçı konuşmaya başladı, aklına gelenleri toparlayıp aksıra tıksıra ağzından dışarı fırlattı, çünkü şu anda ancak gençlerin anlayabildikleri kelimelerin, iki bıçakla kendisi arasında hızla azalan mesafeyi doldurabileceğini biliyordu.

Birkaç metre önünde birisi geride kalıp diğeri ona yaklaştı. Keskin, tıslayan bir ısıklıkla havlayan köpeği kenara çekerken tüfeğin namlusunu kaçakçının sağ omzuna doğrulttu. O ise hâlâ kekeleyerek koyu, hareketsiz gözlü yuvarlak bir yüze bakıyordu. Üzerinde bir berenin kayıtsızca eğri durduğu ve yeni tıraşlanan saç köklerinin parladığı kafa derisini görebildi. Sonra asker tüfeğin dipçliğini inanılmaz bir hızla savurdu ve kaçakçı, yüzünün sol tarafına isabet eden darbeden, bu karşılaşmadan hiç olmazsa sağ çıkabilme şansının olduğunu anladı.

Yerdeyken doğrulmak istedi, ama tekrar dört ayak üzerine düştü. Şapkası kendinden bir parça gibi uzağa fırlamıştı. Yüzü

uyuşmuştu ve içinden bir yerden bir sıvı taşıp ağzından dışarı akıyordu. Yüzünün hemen önünde köpeğin, solgun bir uyarı sinyali gibi açık kırmızı renkteki dilinin sarktığı ağzını gördü. İki asker çizmeleriyle kaba etine ve sırt çantasına basarak onu tekrar tekrar yere itiyorlardı. Kaçakçının tek bildiği, yerde kal-maması gerektiğiydi yoksa cansız görünürse askerlerin yaşa-ması aleyhinde bir karar almalarına neden olurdu. Bu yüzden mütemadiyen doğruldu, önce kollarına dayandı ve dizlerini büktü, ardından yeniden tekmelenerek devrildi. Sırt çantası açıldı ve ensesi ve başının arkasından şişelerle paketler dışarı fırladı. Yukarıdan bir yerden kahkahalar duydu ve omzuna ye-diği bir tekmeyle yana düştü. Paltosunun içine ellerin girdiğini hissetti. Gözlerini açtı ve yüzünün üzerinde bir tüfek namlusu fark etse de yanındaki bıçak ucunun minicik, keskin kavisi çok daha tehlikeliydi. Ne olursa olsun başını yukarı hareket ettir-memeyi geçirdi aklından. Böylece baldırına tekmeyle yiyip de iki büklüm olduğunda yana döndü.

“Ne görüyorsun?” diye sordu arkasından ve aslında kulağa hoş gelen ses kim bilir kaçınıcı kez. Basit Türkçe cümleler kuruyorlardı, kaçakçı her şeyi gayet iyi anlıyordu.

Bütün umudu arabaya yüklenmeden önce gözlerini bağlamış olmalarıydı. Anlayabildiği kadarıyla çok uzun bir yol katetmemişlerdi. Sonrasında götürüldüğü odalardaki koku, Kırmızı Bina’daki boş odalardakine benziyordu.

Şimdiyse sırtında bağlanmış elleri, tekrar görmeye başlayan gözleriyle kirli bir alafranga tuvaletin önünde diz çökmüştü. Klozetin kenarı midesine baskı yapıyordu. Leş gibi kokan, kahverengi siyah deliğe bakıyordu.

“Delik” dedi şişmiş, yamulmuş dudakları arasından zorlukla.

Ağrılarını hissetmemek için olabildiğince az hareket etmeye çalıştı. Düşündükleri: Asla soruya soruyla cevap verme, ne olursa olsun soru saldırı demektir; asla sağa sola veya yukarı bakma; olabildiğince kısa cevap ver, zira onun bu şekilde, tek başına ve bir şey yapamaz halde, ama hayatta olmasını istiyorlardı. Ayrıca klozetin göğüs kafesinin altında kalmasına da dikkat etmeliydi, çünkü arada bir arkadan atılan tekmelerle klozetin kenarına çarpıyordu. Varsa midesinde hâlâ bir şeyler, hiç çekinmeden kusabilirdi çünkü bu hoşlarına gidiyordu.

“Ne? –Ne görüyorsun, lan? Ne gördüğünü söyle, tam önünde, işte orada.” Kaçakçı kafasının arkasındaki eli, yüzünün de klozetin içine doğru bastırıldığını hissetti. “Ne gördüğünü bana anlatman önemli. Hadi bakalım, tam önünde ne görüyorsun?” El uzaklaşınca kaçakçının kafası yukarı fırladı.

“Bir delik.”

“Sadece delik mi? Demek, bir delik. Seninle neden gevezelik ettiğimi sanıyorsun? Bir delik gördüğünü söylemen için mi? Ne görüyorsun, lan, ne?” Sesi yapmacık bir sabırsızlıkla kelimeleri uzatıyordu.

Kaçakçı söyleyebileceği başka bir şey bulmaya çalıştı, ama zorlanıyordu, çünkü asla ne üstünlük taslayıcı ne de neşeli olabilirdi. Yine bir tekmeyi karşıladı, vücudunun üst bölümündeki kaslar aniden kasıldı. Ama kasılma sadece ilk tekmede işine yarıyordu. Hemen ardından bir tekme daha atılırsa vücudu çok daha uysal tepki veriyordu, çünkü irkilme artık kasların kasılmasına neden olmuyordu.

Biraz vakit kazanmıştı ama artık konuşmalıydı. “Bir... tuvalet.” Kısa, akıl karıştıracı bir an sessizlik yaşandı. Kaçakçı, öngörülme-yen bir ara verilmesini umdu. Ama diğerinin sesinden bir şeyler içmiş olabileceğini anladı. Sonraki tekme o kadar güçlüydü ki kaçakçı bir an bilincini yitirecek gibi oldu.

“Ne görüyorsun. Söyle. Söyle bana, burnunun dibinde ne görüyorsun? Hadi, ne görüyorsun?”

“Leş gibi kokan bir delik.”

“Ne kokladığını değil, ne gördüğünü bilmek istiyorum.”

Kaçakçı diğerinin adımlarını duydu. Ne söylediği önemli değildi. Tehlikeli olan arkasındaki adamın söyledikleriydi. Belli kelimeler onda başka kelimeleri tetikliyor ve bu şekilde öfkesi duyulabilir biçimde artıyordu. Bu adam, kendisine karşı hissettiği nefreti sırf konuşarak içinde yaratabiliyordu. Konuşarak öfkelenmeliydi. Bunu yaparken de, ilgi göstermekten

patlamaya kadar bütün programı baştan sona geçiyordu, tıpkı konuşma alıştırmaları yapar gibi.

“Sadece ne gördüğünü öğrenmek istiyorum.” Ses şimdi tam üstündeydi. “Burada durmak hoşuma mı gidiyor sanıyorsun? Artık ne gördüğünü bilmek istiyorum. Bir delik mi?”

“Evet.”

“Leş gibi kokan bir delik mi?”

“Evet.”

“Bir tuvalet mi?”

“Evet.”

“Bu kadar mı yani? Bir delik, öyle mi?”

“Kahverengi, leş gibi kokan bir delik... çatlaklar ve suyla dolu-”

Çok uzun konuştuğu içindi bu seferki tekme.

“Bir delik, öyle mi?” Adam kaçakçının başını tekrar aşağı bastırdı, bıraktı ve kaçakçı midesine korkunç bir acı saplanmasına rağmen duruşunu bozmadı.

“Evet” derken sesinin çok derinlerden yankılandığını duydu.

“Leş gibi kokan bir delik mi?”

“Evet.”

“Tuvalet mi bu?”

“Evet.”

“Kahverengi bir delik mi?”

“Evet.”

“Çatlakları var, öyle mi?”

“Evet.”

“Suyu da, öyle mi?”

“Evet.”

“Hepsi bu kadar. Gördüğün bu mu? Gördüğün her şey, bu kadar mı?”

Kaçakçı cevap veremedi adam onun kafasını klozetin içine öyle bastırdı ki, kaçakçı ağzını su boşalma deliğine dayamak zorunda kaldı. Dişleri, porseleni kazırken kırılacaklar diye ödü koptu. Sonra kulaklarının hemen yanından sifondan su boşaldı, yanaklarıyla dudaklarını kısaca ıslatıp deliğe aktı. Adam onu bıraktı.

“Ne görüyorsun?”

“Bir delik.”

“Bir delik, öyle mi?”

“Evet.”

Bu sefer tekme hafifti ve dayanması da daha kolaydı.

“Başka ne görüyorsun?” Birden adamın sesi, dikkati dağılmış gibi geldi.

“Kahverengi...”

“Ne?”

“Kahverengi ve su.”

“Daha başka?”

Kaçakçı yine bir süre düşünmek zorundaydı. “Kan” derken de hırıltılar çıktı.

“Kan, evet.”

“Evet.”

“Bir delik, öyle mi?”

“Evet.”

“Ve kahverengi, öyle mi?”

“Evet.”

“Ve su, öyle mi?”

“Evet.”

Uzaklaşan adımlar. Kaçakçı daha fazla dayanamayacağını düşündü. Yere çöküp arkaya kayd. Elinde olmadan başını klozetten kaldırdı. Aniden sesi yine duydu ve yumruklar üzerine yağmaya başladı.

“Bir cevap istiyorum. Ne istediğimi de söylemek zorunda kalmak istemiyorum.”

“Evet.”

Yine uzaklaştı. Kulaklarındaki uğultunun arasında kaçakçı adamın konuştuğunu duydu. O ana kadar hiç hareket etmeyen biri daha vardı odada. Bir şeye karar vermişlerdi.

“Ne görüyorsun?”

“Bir delik.”

“Ne istiyorsun?”

Cevap veremedi, tekmeyi karşıladı.

“Hiçbir şey.”

“Ne istiyorsun?”

“Hiçbir şey.”

“Neden buradasın?”

Kaçakçı başını salladı.

“Neden buradasın? Pis klozete bakmak için mi? Pis kafanı klozete sokmak için mi buradasın?”

“Evet.” Kısa bir duraksama.

“Ne görüyorsun, peki?”

“Bir delik.”

“Başka?”

“Kahverengi bir delik.”

“Peki, burada ne arıyorsun?”

“Hiçbir şey.”

“Nerede olduğunu biliyor musun, domuz?”

“Hayır.”

“Nerede olduğunu bilmiyorsun ama kafan lanet evimizde, öyle mi?”

“Evet.”

“Yani, ben buradayım, seni tanımıyorum, sen de hiçbir şey bilmediğin halde kafanı tuvalete sokuyorsun.”

“Evet.”

“Domuz herif, burada ne arıyorsun?”

“Hiçbir şey.”

“Burası neresi ve kafanı soktuğun klozetin nerede olduğunu biliyor musun?”

“Hayır.”

Tekmeyi yandan, klozet hizasından yedi.

“Burada, klozetten su içtiğin bu yerde, çok şey yapabiliriz, domuz.”

“Evet.”

“Ne yapabiliriz, biliyor musun?”

“Hayır. Evet.”

“Ne?”

“Evet.”

“Bildiğini sanmıyorum. Öğrenmek istiyor musun?”

“Hayır.”

“Öğrenmek istemiyor musun?”

“Hayır.”

“Neden?”

“Hayır.” Cevabını vurgulamak için başını sallamaya çalıştı.

“Madem öğrenmek istemiyorsun, ne işin var burada?”

Kaçakçı kafasını tekrar hareket ettirdi, ama klozetin kenarına çarptı.

“Ne görüyorsun?”

“Bir delik.”

“Başka?”

“Kan.”

“Burada her şeyi yapabiliriz.”

“Evet.”

“Her şey, ne demek biliyor musun?”

“Evet.”

“Göstereyim mi sana?”

“Hayır.”

“Sana göstermemi istemiyor musun?”

“Hayır.”

“Nereden geliyorsun?”

“Öte taraftan.”

“Ne istiyorsun?”

“Hiçbir şey.”

“Buralarda bir yerde geceledin mi? Kimin yanında?”

“Hayır.”

“Kimin yanında?”

“Hiç kimsenin.”

“Ne zamandır buradasın?”

Kaçakçı bir an düşündü. Doğruyu söylemek zorundaydı, her ne kadar ifadesini inanılmaz kılacak olsa bile, muhtemelen zaten biliyorlardı. Şimdi yalan söylerse iş ciddiye binerdi. “Dört gün” diye zorla çıktı ağzından.

“Dört gün. Açık havada mı uyudun?”

“Evet.”

“Dört gece?”

“Evet.”

“Çünkü burada tanıdığın kimse yok...”

“Evet.” Adamın sözünü kestiği için iki tekme yedi.

“Çünkü burada tanıdığın kimse yok, başını lanet evine sokabileceğin.”

“Evet.”

“Bugün de dönmek istedin.”

“Evet.”

“Çapullarını da satmak.”

“Evet.”

“Yolu biliyorsun, öyle mi?”

“Evet.”

“Nasıl?”

“Ordu zamanımdan.”

“Dört gece, öyle mi?”

Kaçakçı cevap verdi ve diğerinin sesinde sanki alttan alta hafif bir dalgınlık fark etti. Adamın ona inanmasını ummaktan başka çaresi yoktu. Çok şükür, diye düşündü, mevsim hâlâ yaz. İki adam yine sohbet ediyor gibiydi. Birkaç saniye sonra kaçakçı birisinin onu çenesinin altından tuttuğunu hissetti. Yüzü klozetten kaldırıldı. Kısaca gözlerini kıstı, ama kontrolünü kaybetmekten korktu, yüzü lavaboya fazlasıyla yakındı. Gözlerini tekrar açtığında adamın yüzünü bir anlığına ve tersen gördü, ama hemen gözlerini kaçırıp çaprazlamasına duvara baktı. Yine o, diye geçirdi aklından öbürü gırtlığını sıkarken, sakalını kesmiş ama o çene, ince, kurnaz gözler, o olmalı.

“Ben sana gününü gösterdikten sonra ne yapacaksın? Başka bir yerden sınırı gizlice sürünerek mi geçeceksin? Almanya’ya kadar mesela?”

Kaçakçı, başını diğerinin elinin içinde salladı.

“Ne dersin? Turunu atarsın. Paranı alırsın. Birkaç sarışın karıyı sikersin, zaten bunu bekliyorlar. Bir süre sonra da dönersin, hmm?”

Yine hayır cevabını verdiğinde adam onu bıraktı. Kaçakçı başını tekrar lavaboya götürüp bekledi. Gözünün önünde çatlak, mantar sarmış duvarın önündeki hafif yeşil su borusu görüntüsü kaldı.

“Köpek, olduğun yerde kal, yoksa gününü gösteririm.”

Ağır bir kapı açılıp tekrar kapandı. Kaçakçı uzun bir süre duruşunu bozmayıp kulak kabarttı. Bütün bu süre boyunca sessiz duran ikinci adamın hâlâ yanında olabileceği düşüncesi onu panikletiyordu. Odanın uzak bir köşesinden onu gözlemlediği akla yatkın, hatta muhtemeldi.

Uzun süre sebat etti. Ama sessizlikte vücudunun her hücresini tek tek hissetmeye başladı. Önce farklı bölgelerinde ağrılar tek tek ortaya çıkarken zamanla tek bir acıya dönüştü-

ler. Sonra vücudunun hâlâ öne eğilmiş olan üst bölümü ağırlaştı, sanki sessizlik üzerine çörekleniyordu. Nihayet başını kaldırması gerekti zira alını, artık epeydir görmediği klozetin duvarına dayandıkça dayanıyordu. Etrafı sandığı kadar karanlık değildi. Madem hareket etmişti kendini iyice arkaya bıraktı, kaba eti topuklarına değdi. Ne olur ne olmaz diye başını hâlâ klozetin üzerinde tuttu. Tuhaftı ama şimdi pis koku daha da artmıştı. Bir çan gibi etrafında asılı kaldı, vücudunun üst bölümünü nihayet doğrultup ağrıdan inleyerek başını geriye attığında, ama hemen sonra bayılacağı korkusuyla tekrar öne eğdiğinde bile. Arkasında biri otursun oturmasın, fark etmezdi, bu anlık duruş değişikliği her tür cezaya değer göründü ona.

Dakikalarca duruşunu bozmadı, sonra hızla başını yana çevirdi. Oda bomboştu, yerden bir bacaya yerleştirilmiş cam lombarın donuk ışığının vurduğu tavana kadar da çimento grisiydi. Lombarın hemen yanından kirli bir floresan lamba geçiyordu. Sifon borusundan başka renkli bir şey yoktu; metal kapı bile koyu griydi. Diz çöktüğü yerde sadece duvarlar değil, yer de lekeliydi. Hafif eğimi ve duvarın yakınındaki ikinci boşaltma deliğini fark etti. Burası, mahzende bir tür hücreydi herhalde.

O anda kanının tadını alıp düşünmeye başladı. Dayakçı döndüğünde olacaklar anlaşılacaktı. Kaçakçıyı önemsemiyorlardı, ama bu önemsizlik de tehlikeliydi. Onu esas huzursuz eden bu kadar iyi ve uzun süredir tanıdığı dayakçının yüzüydü. Onu yine toprağın içine, bu sefer kare şeklindeki bir deliğe çekmesi tesadüf olamazdı. Kaçakçı diz çöküp su borusuna baktı. Kapıda bir hareket olur olmaz eski duruşuna dönecekti. Her ihtimale karşı bu hareketini bir daha çalıştı. Döndüklerinde yine aynı şekilde davranacaktı. Ama onu başka bir yere götürürlerse yok, bu düşüncüyü aklından çıkarmalı, hissettiği

acının her şeyi örten perdesini ve her şeyin, gerçekten de her şeyin sadece geçici olduğuna inanmalıydı.

Bekledikçe bizzat bu bekleme daha acı verici oldu, sonunda keşke gelseler diye umut etmeye başladı. Sessiz adam odada kalmış olsaydı ne yapardı diye düşünmek istemedi. Onu yalnız bırakmış olmaları iyiye işaret olabilirdi. Herhalde onlar için epey önemsizdi ve işkence edecek başkaları, kesinlikle çok daha fazlası vardı. Muhtemelen bu izbelik devasaydı ve işkenceden geçirilecek insanlarla dopdoluydu. O ise, biraz eğlendikleri o sayısız insandan yalnızca biriydi.

Kaçakçı, lombardan gelen ışığın zayıfladığını gördü. Oda gitgide karardı ve olduğundan derin görünmeye başladı. Dizlerinde zeminin yapısını açıkça hissettiğini sanıyordu. Bacaklarını uzatmayı başka bir şeyi istemediği kadar istiyordu ama buna cesaret edemedi. Dizlerinin altı o kadar uyuşmuştu ki muhtemelen artık bacaklarını uzatamazdı da. Işık büsbütün yok olduğunda zaman da artık onun için hissedilir olmaktan çıktı. Karanlıkta kıpırdamadan diz çökmeye devam etti, yavaş yavaş pis kokuyu bile unutmaya başladı ve şekilsiz, dar ağzını şişmiş, hemen hemen hareketsiz diliyle içeriden yokladı.

Adamlar büyük bir gürültüyle döndüler. Kaçakçı kafasını klozetin içine sokmuş ve vücudunu elinden geldiğince germiştir ki kapı itilerek açıldı. Floresan lamba etrafındaki havayı yırtıp aydınlatınca kaçakçı klozet deliğinin içindeki ayrıntıları daha rahat gördü. Ardından hücreye en az beş adam daha girdi, kahkahaları, hırıltıları ve sümkürmeleri genç olduklarına işaret etti. Tanıdığı ses, yüksek perdeden bağıırıyordu.

“Hey, helamızdan ne sarkıyor, bak sen. Arkanı dönmeye gör, içinden hemen bir şey çıkıveriyor.” Adamlar pis pis gülüp bağıırıyorlardı. Konuşan ses biraz daha yaklaştı. “Ne dersiniz, kafası yok sanki.” Kahkahalar odada yankılandı. “Size engel olmayalım, onu burada unutmuşuz.”

Kaçakçı etrafını sardıklarını duydu, çizmeleriyle bacaklarını kenara ittiler. Kalbi güm güm atıyordu, sanki her vuruşta boynundan kafasına, oradan da ağzından dışarı çıkıyordu. Kumaşı çekiştirmelerini ve en az iki kişinin abartılı bir keyifle ıslık çaldıklarını duydu. Sonra ıslaklık hissetti, her yandan üzerine dökülüyordu. Başının tıkadığı klozet yanaklarından aşağı akan idrarla yavaş yavaş doldu. Ağzında idrarın tadını aldı, soludu, ama kıpırdamadan olduğu gibi kaldı.

“Burada kalmak istemediğini söylüyor” dedi genç adam acıyan bir ses tonuyla.

“Aaa” dedi birkaçı. İdrar daha zayıf ve kısa akmaya başladı, kaçakçının omuzlarıyla kollarına rastgeldi.

“Sana bir şey getirdim” dedi genç adam.

Kaçakçı, dayakçının bir şeyler fısıldadığını duydu. Sonra yanağının yanından bir şey pat diye klozete düştü. Yumuşak ve nemliydi, gözlerini kısıp kapattı. Başı çekilip yukarı kaldırıldığında kalbi göğsünden fırlayacak gibiydi.

“Hadi ama bak neymiş” dedi adam tehdit ederek.

Kaçakçı gözlerini açmak zorunda kaldı. Klozetin altında bir kadının gibi uzun bir tutam saç vardı. Bir avucun kavrayabileceği kadardı ve bir tarafında kan görülüyordu.

“Ne görüyorsun?”

“Saç.”

“Hoşuna gitti mi?”

Kaçakçı sadece yutkundu.

“Güzel, sana başka bir şey getireceğim.”

“Hayır.” Hızla başını salladı. “Bunlar güzel.”

“Alıp götürebilirsin. Bir sonraki gelişinde de bize gösterirsin, böylece seninle tanışmış olduğumuzu hemen anlırsınız.” Kaçakçı tutama istem dışı uzandı. “Bilirsin, buraya daha önce ayak basmış olanları, pek severiz. At cebine!”

Kaçakçı sırlıslıkla saçı elinde tutuyordu. Şimdi elini kendine doğru çekti, pantolon cebine sokup tutamı elinden bıraktı.

“Kalmak istemiyorsa, gitsin, değil mi?”

Dört bir taraftan onay sesleri geldi.

Kaçakçı kenara itildi ve tam vaktinde başını kaldıracı. Yerde oturuyor ve etrafında koyu renk pantolon paçaları görüyordu. Bir kişi onu omuzlarından tuttu, ama o başını kaldırıp bakmadı. El onu öne itiyordu, öyle ki dört ayak üzerinde ilerlemek zorunda kaldı. Ama bacaklarını fazla hareket ettiremiyordu. Baş iki pantolon paçası arasına sıkıştırıldı. Kıpırdamadan bekledi. Biri başının üzerine siyah bir çuval geçirdi.

“Kalk, yürü!” Dayakçının sesi keyifli geliyordu. “Hadi, kalksana, adam.”

Kaçakçı doğrulmaya çalıştı, adamın ne istediğini anladı. Ancak üçüncü denemede kalkabildi; şimdi odanın ortasında duruyor ve dayakçıyı omuzlarında taşıyordu. Parlak ışık çuvalın içine kadar sızıyordu. Diğer beşinin karaltılar halinde kapıya uzanan önündeki yolu açtıklarını gördü ve ağır, sarsak adımlarla harekete geçti.

“Bizimle kalmak istemiyorsan, yürümelisin. –Ah, leş gibi kokuyor!”

Çuvalın sık dokumasının altında kapı kaçakçıya doğru sallanarak yaklaştı. Ağır yük taşımaya alışkın olduğundan sırtındaki adam onu pek zorlamıyordu. Ama bacakları çöktü çökecekti. Özellikle de: Kapıdan nasıl geçecekti, geçmek için yüküyle birlikte çömelmek zorundaydı. Nihayet kapının önüne geldiğinde adamlardan biri gelip kapıyı açıp tuttu. Çömelmeye çalışırken kaçakçı yere çöktü ve ne olur ne olmaz kendini öne doğru bıraktı ki, sırtına binmiş olan adam yere düşmesin. Dayakçıysa ayağa kalktı, kaçakçının eşikten sürünerek geçmesini bekledi ve sonra cereyanlı koridorda tekrar sırtına tırman-

dı. Kaçakçı artık hiçbir şey görmüyordu, adam sürekli daha hızlı gitmesini emretse de dikkatli ilerliyordu. Onu omuzlarında herhangi bir yük gibi dengelerken istifini bozmadı. Önemli olan, diye düşündü, her şeyi uslu uslu ve sakın sakın yapmak; bir hatası sırtındakinin sadece başka düşüncelere kapılmasına yol açardı. Yürürken gövdesinin üst bölümünde ağırlar arttı. Sanki göğsünün içi daralmış, gitgide daha kısa aralıklarla içine çektiği hava içinde bir şeyi ateşliyor gibiydi. Yatabilmeliyim, diye düşündü, yakında yatabileceğim.

“İndir” diye bağırdı adam birden.

Kaçakçı durdu, dikkatlice diz çöktü ve kendini öne doğru elleri üstüne bıraktı. Adam onu serbest bırakıp uzaklaştı. Kaçakçı bedenini doğrulttu ve ne olur ne olmaz diyerek tıpkı hücredeki gibi duruşunu bozmadı. Kafasındaki çuvalla, sınır bölgesindeki korkuluklardan birine benziyor olmalıydı. Şüphesiz ona vurmak artık çok daha kolaydı, bu yüzden de kontrol edebildiği kaslarını kasti.

Uzun süre bir şey olmadı. Sonra birden etrafını adamlar sardı, onu koltukaltlarından tutup kaldırdılar. Aralarında yorgun argın yürürken etrafındaki serin gece havasını ve ayaklarının altındaki çakılları fark etti.

Onu bir arabaya bindirdiler ve yarım saat kadar inişli çıkışlı yollar üzerinden belli ki asfaltlı bir caddeye varıncaya kadar sürdüler. Bir on dakika sonra durdular. İçlerinden biri indi, arka kapıyı açıp kaçakçıyı arabadan çekti. O ana kadar adamlardan hiçbiri konuşmamıştı. Kafasındaki çuvalı çektikten sonra kaçakçı, sivil kıyafetli yaşlıca bir adamın, kar beyazı yakasını ve kocaman, kırmızı kahverengi yüzünü gördü.

“Kaybol” diye dişlerinin arasından tıslarken arkasını döndü.

Zararsız görünen yabancı model arabaya binip uzaklaştılar. Kaçakçı arabanın kırmızı lambalarının şehirlerarası yolda kay-

bolduğunu gördü, iki büküm yere çöktü. Kasıla kasıla elini pantolonunun cebine soktu, saç demetini çıkarıp attı. Önce oturdu, sonra yol kenarındaki yamaca yattı. Yakalandığından beri hep arzuladığı gibi uzanamadı ama, kollarını bile başının üstüne kaldıracak gücü yoktu. Tek başına kaldığı andan itibaren içinde ne var ne yoksa göğsünün altında bir düğüme dönüştü ve her hareket acı verici bir biçimde zor geldi.

Sabah yanından geçip giden arabalar uyandırdığında iki büküm yan yatıyordu, kustu kusacaktı. Yavaş yavaş eklemlerini açtı ve başını da yolu görecek kadar kaldırdı. Kendini o kadar güçsüz, şişmiş ve hareketsiz hissediyordu ki başta bir adım bile atabileceğinden kuşkuluydu. Nihayet ayağa kalktığı anda önündeki yolun dağlara, ablasının yanına gittiğini içten içe umdu.

Durduğu yerde, arazi hafif tümseklerle doluydu, uzakta elektrik direklerinin sonsuz, koyu renk izlerini görüyordu. Başta gelişigüzel bir işaret bulmak amacıyla yol kenarı boyunca sendeleyerek yürüdü. İnsanlar arabalarının pencerelerinden sefil haline bakıyordu ve bir süre sonra on metre kadar önünde bir kamyon durdu. Kaçakçı kamyonu bindi ve koca bir gün yürümüşçesine yorgun argın kendini aşınmış koltuğa bıraktı.

Sürücü yolcusunun sohbet edecek halde olmadığını, nefes almasını zorlaştıran ağırları olduğunu çabucak fark etti. İdrar kokusunu fark etti ve pis kıyafetini gördü. Muhtemelen olup biteni anlamıştı; zaten kaçakçı yüzüne birkaç kere baktığında adamın gözlerindeki korkuyu gördü. Kamyonun kasa-sındaki karpuzlar tangırdayıp duruyordu ve direksiyonda bir cüceye benzeyen bir deri bir kemik adam nihayet nereye gittiğini sordu. Kaçakçı kekeleyerek eniştesinin çalıştığı şehrin tahminen nerede olduğunu anlattı. Karpuz satıcısı, başını sallarken yanında iki büklüm oturan adama kısaca, ama endişeyle baktı. Herhalde çoktan dostça davrandığı ve buradaki herkesin sahip olduğu merakını yenemediği için pişmandı. Kaçakçı bunları düşünürken, vücudunun yaralı kabuğunda tutsak olmuş haliyle ihtiyatı elden bırakmak kolay geldiği için uykuya daldı.

Tahmin ettiği gibi şehirden çok uzakta değildi. Yarı yıkık alçak duvarların sıralandığı caddelere girdiklerinde satıcı onu uyandırdı. Kaçakçı, aklında kalanları tek tek dile getirerek tamerhanenin konumunu belirledi. Adam acıyarak onu dinlerken gerçekten de yolu buldu.

Açık garajların önündeki yağlarla kirlenmiş kumluk bir alanda durdu, aşağı inip arabanın etrafından dolanıp kaçakçıya kapıyı açtı. Hasta birine yardım edercesine onu arabadan

indirdi. Ayakları üzerine dikti, artık her ne taşıyorsa mükemmel durumda teslim etmek istercesine kıyafetlerini düzeltti. İki tamirci, işlerine, yani tahrip olup tanınmaz hale gelen bir kamyoneti parçalara ayırma işlerine ara verdi; iki adamı ve beraberlerinde getirdikleri yeşillikleri süzdüler. Etraftaki az sayıdaki garajdan başkaları da geldi ve kararsız yürüyenlerin arasından biri öne çıkıp dosdoğru kaçakçıya koştu.

Eniştesine, kendisini satıcının ürkek ve garipseyen ilgisi, yeşil yeşil parlayan bir karpuz dağı ve acısından satıcıya biraz para ödeyerek kurtardıktan sonra ne anlatabilirdi? Onunla birlikte ablasının evine giderken kaçakçı işte bunları düşündü. Dağın önünde yükselen yoldan gördü, askerler gitmişti, arkalarında varlıklarını hatırlatan tek bir iz bile bırakmadan.

Uyandığında kendini öncesinden bile sefil hissettiğinden, ablası eskilerde olduğu gibi yatağının başucunda oturuyordu.

“Oydu” dedi kaçakçı ve nihayet içini dökmüş olduğunu hissetti. Bunu sadece ona söyleyebilirdi, sadece o anlayabilirdi, ısrarlı ve dikkatli bakışından anlamıştı bunu.

“Sakin ol.” Fısıldıyordu neredeyse ve elini kaçakçının omzunun üzerinden geçirdi, ama ona dokunmaya cesaret edemedi. “Doktor gelmek üzere. Muayene olman gerek. Gördün mü, yine sana bakmam gerekecek, tıpkı eskisi gibi.” Yüzünden kısa bir gülümseme geçti.

Bu hareketinden hoşlanması kaçakçının hoşuna gitmemişti. “Hayır, bakman gerekmiyor” diye çatırdadı sesi ve tam da bu yüzden eskisi gibi olduğunu hemen anladı.

Sadece gömleğinin yukarı kaldırılması, pantolonunun indirilmesi ve birkaç hassas dokunuştan ibaret ve de kaçakçı için korkunç olan bir işlemden sonra doktor, sayısız morarma belirledi, kaburgalarda kırık olduğunu tahmin etti ve böbreklerden şüphelendi. Kaçakçı, uzun boylu bu adamın yaraların nedenini hemen anladığı izlenimini edindi. Hiç sormadı çün-

kü. Köşeli yüzüne ıstırap dolu bir gerginlik yerleşti ve bu ifade kaçakçının ağzının içine bakıp çene kemiklerini yoklamadan önce silinmedi. Sonra doktor tekrar canlandı ve idrarının renginin değişip değişmediğini sordu. Kaçakçı o an, tuvalete gitmeyi bile henüz düşünmediğini fark etti. Doktor hemen gitmesini istedi. Kaçakçının bütün benliği buna karşı çıkıyordu, sanki bütün ifrazatı içine tıktırılmış, yanında ablası oturuyor olmasa sanki o anda hiçbir şeyi, kelimeleri bile dışarı bırakmayan sert bir deriyle, bir tür kabukla sarılmıştı.

Doktor tuvalete kadar ona destek oldu ve kapıda bekledi. Kaçakçı deliğin üzerine çöelmekte zorlandı ve kokunun içinde ve tuvalet alaturka olduğundan da giderin dibinde gizlenen ve her an atlamaya hazır, erişilmez anılarla baş başa kaldı, ayrıca doktorun sabırla kapının önünde durup tekrar tekrar yapıp yapamadığını yoksa bir şişe getirmesinin daha iyi olup olmayacağını sorup durması da işini kolaylaştırmıyordu. Ama yapmak zorundaydı. Kaçakçı, onu sıradan hayata bağlayan bu gergin ipi koparmak istemiyordu, yatalaklığın bu öbür tarafındaki durumu için savaşıyor ve tam da bu durumla anıları uzak tutabileceğine inanıyordu. Ağrılı kramp dalgaları arasında, içinde birikenleri fazlasıyla küçük bir delikten damlaya damlaya boşaltabildiği bir boşluk bulması biraz vakit aldı. Birkaç denemeden sonra idrarını azıcık yaptı ve oldukça memnun kaldı. Ayağa kalkmadan önce hayalarını yokladı.

Doktorun kısa ama ayrıntılı gözleminden sonra arkasını dönüp bu konuda şanslı olduğunu söylemesine şaşırmadı. Yine de daha ayrıntılı muayene edilmeliydi. Kaçakçı tekrar yatağa yattıktan sonra doktoru başından savabilmek amacıyla başını sallayıp her şeye evet dedi. Kararını vermişti ve ne zaman yeniden özgürce hareket edebileceğini kendisinin bileceğine inanıyordu.

Günleri hep aynı şeyleri yaparak geçirdi; uyandığında ağrı-
larını ve şişlerini yokluyor, eniştesi daha görünmeden güçbela
tuvalete gidiyor ve dönüşte de pencereden dışarı bakıyordu.
Sabahları ikisi de yatağına geliyor, Zarik de her gün daha fazla
şey öğrenmeye çalışıyordu. Kaçakçıysa sorularını savuştur-
yordu. Eniştesi gidince usulca yatağına gömülüydü.

“Mesele huzurunu kaçırıyor” diye mırıldandı ablasına. Ağ-
zındaki şişler daha da güçleniyor gibiydi, ateşi de çıkmıştı, bu
yüzden bir düşünceye odaklanmakta zorlanıyordu. Birkaç sa-
niyede bir hatıralarına ve onlara bağlı çağrışımlara dalıyordu.

“Korkuyor” dedi ablası önemsemeden, bilezikleri katlanır
sandalyeyi yerleştirirken şingırdadı. “Senin başımıza iş açabi-
leceğini düşünüyor. Haklı da, onu anlamalısın.”

“İlk fırsatta gideceğim.”

Ablası yüzünü buruşturup başını pencereye çevirdi. Kaçak-
çı sözlerinin böyle bir etki göstermesini beklemişti. Daha ço-
cukken ablasını kendisi, ama sadece kendi hatırı için
olağandışı, tehlikeli olana izin vermeye, hatta bizzat bunlara
müdahil olmaya zorlamıştı. Bu davranışı onda adeta bir alış-
kanlığa dönmüştü. Şimdi de onu, zayıf, kopkoyu saçları ve
aynı anda hem acı çeken hem de neşeli gözleriyle otururken
gördüğünde birden bunu sevgisini garantilemek için yaptığını
anladı. Asla sadece ilgisini değil, küçük bir özveriyi, kadın ola-
rak ona en baştan biçilen rol yüzünden aslında veremeyeceği
bir şeyi de istemişti. Ona bugün ve geçmişte ne kadar çok ihti-
yac olduğunu anladı; o ki daha kız ve genç bir kadinken bu
hayatta hak ettiği ve hak edecek olduğu her şey için fazlasıyla
zekiydi. Aralarında, şimdiye kadar fark edemediği bir benzer-
lik de var mıydı acaba?

“Böyle demen gerekmezdi” diye yorgun bir sesle konuştu,
sanki birkaç saniye sonra o eski, tanıdık oyuna katılmaya karar
vermişti. “İncitici, benim için de.”

Ağrıyan vücudunun yarattığı bunalma ve ateşin de birikmesiyle bu sefer, her zamankinden daha çok onu kendi uçurumunun kenarına çekme ihtiyacını hissetti. Aynı yolda yürümese bile onu en azından bu yolu görmeye kışkırtmak istiyordu. Bunun için ablasının yapması gereken her neyse, kendisinin bunu çoktan gerçekleştirdiğini düşünüyordu.

“Nehri hatırladın mı?”

Ablası ellerini kaldırırken birini bir an alnına koydu ve daha ziyade sembolik olarak arkasını döndü. Koyu renk bluzu neredeyse şimdi lacivert görünüyordu ve oturduğu için de kumaş karnının üzerinde gözle görülür bir çıkıntı oluşturunuyordu. Kaçakçı, onun uzun zarif boynunu ve değişmemiş kız profilini süzdü. Tekrar ateş nöbetine kapılırken ablasının karnını inceledi; yeni çocuğun başının tam olarak nerede olduğunu görür gibi oldu ve bu noktaya bir zamanlar ne kadar yakın olduğunu düşünmekten alıkoyamadı kendini.

“Çocukça davranmaktan vazgeç. Sonunda siz oğlanların eşeklerle şakalaşmasını da hatırlarsın. Hayatta ne işe yarar ki bunlar, kendine baksana..”

“Bir işe yaraması gerekmiyor ki” diye inledi hafifçe doğrulmaya çalışırken. “Öyleydi işte, sen de unutmak istiyorsun.”

O an, bilinmez, hemen hemen doğal olmayan bir netlikle o akşamüzerini hatırladığında eklemlerindeki ağrılar, uyandırılan bu hatıraların yoğunluğuyla daha da arttı sanki. Kulübedeydiler. Neden oradaydılar acaba, diye hatırlamaya çalıştı bir an, şehirden uzak, yamaçları, yolları, hatta kulübeyi bile kaplamış görünen bütün o çayırların arasında? Bir de neden tek başınaydılar? Ona bunları sormak isterdi ama vazgeçti, hatıraların bunların sebeplerine ihtiyacı yoktu. İlk önce onun, kulübenin açık duran küçük penceresindeki duruşunu hatırladı. Pencere koyu renkli ahşap duvarda bir ışık kadar parlaktı. Bu parlaklığın ardında tepelerin hatları iç içe girip eriyordu. Bu görüntü-

den kendini koparıp kapı sürgüsünü açtı, dışarı koştu. Kulübenin çatısında otlar, tıpkı etraftaki gibi gerçekten de sık-tı. Bakışını, çok daha büyük ve aydınlık bir pencereye bakar gibi gökyüzüne dikti ve adımlarına dikkat etmeden yüksek ot-ların arasından yürüdü. Ateşten beslenen bu hatırasında otları çıplak ayaklarının altında hissettiğinden emindi; cildini çiziyor, çimlerden oluşan yumaklara takılıp tökezliyordu. Ama yürümeye devam etti; çocukluğunun o minicik tepesinden yukarı. Yukarıdan, kendinden geçmişçesine nehre baktı. Top-rak, bu sonsuz yarığın içinde açılıyor, başta karanlık, ama adım adım yaklaştıkça koyu, ışıldayan bir yeşile dönüyordu. Tepe-den aşağı ayaklarını yere vura vura büyük adımlarla indi ve henüz onu fark etmeyen bu rahat yeşil canavardan başka hiç-bir şeye dikkat etmedi. Bu adımlar, diye düşündü şimdi, tıpkı o eski sal gibi savaştan, Beno'dan, her şeyden de çok eski bir zamanın işaretleriydi. Bir anlığına nehrin kıyısında hareketsiz durdu, sonra su dizlerine ulaşınca kadar içine girdi. Suyu avuçladığında artık yeşil değildi.

O da peşinden gelmişti, tepeyi aşan yoldan. Kaçakçı, arka-sına bakmadan çağırdı onu, o da hemencecik yanında, suda bitiverdi. Ama yanında çok durmadı çünkü sadece dizlerini ıslatmak yetmedi ona. Biraz daha ilerledi, ta ki nehir göğsüne çarpıncaya kadar. Sonra birden gerisin geriye dönüp kıyıya kaçtı. “Bir şey değdi” dedi ablası. Suyun yeşil derisini gözleriyle delmek istediye de, o da ürktü; suyun soğukluğunu hissediyordu. Arkasını dönüp kıyıya vardığında ablası, yabani buğdayın ortasında ürkmüş bir hayvan gibi büzülüp oturuyordu. Tir tir titriyordu, sadece su yüzünden değildi, bundan emindi. Abartılı iniltiyle yanına oturup kolunu omzuna attı. Ama bunu yaparken o kadar beceriksiz davranmıştı ki ağırlığıyla onu yere devirmişti. Buğdaylarla gökyüzünün arasında yan yana yatarlarken kaçakçı, sol elinin onun karnına dokun-

duğunu fark etti. Kumaşın soğuk nemini yok etmeye çalışan sıcaklığı hissetti. Elinin altındakilerse nazikçe, ama hissedilebilir bir şekilde baldırları arasına iniyordu. Şimdi ilk kez önünde gördüğü, kıvrımlar ve yollardan ibaret gibiydi. Eliyle onları izledi, göğüsleri üzerinden, tekrar baldırlarına inerek; eli elbisenin soğuk, sahte cildinin altına girip gerçek cildi üzerinden yukarı çıktı. Kız yanında yatıyordu, taş kesilmiş gibi, soluğu bile fark edilmiyordu, oysa kalbi hareketsiz, sert vücudunun her noktasında, kapana kısılmış gibi çarpıyordu. Kızın edep yeri tüylerine dokundu, iki parmağını içine gömdüğünde daha aşağıda ağır ve sıcak başka bir nemi buldu. Kızın yüzüne baktı, koyu gözleri gökyüzüne yönelmiş, merakını engelleyecek bir harekette bulunmadığından o da keşfe devam etti. Nereye ulaştığını görmek istedi, elbisesini baldırlarının üzerine kaldırdı. Şimdiyse kalbi ağzında atıyordu, neden bilmiyordu. Gördüğü şey karanlıktı, ona yaklaşmalıydı ve her bir hareketiyle kız da açılıyordu, ama farkına varamayacak denli azar azar. Yanağını baldırlarına koydu ve kendi kalçasını sıkıca yere bastırdı ama toprak bile kabarmasını önleyemedi. Kızın nehrin suyuyla karışan kokusunu içine çekti ve koyu kıvrımı görebilmek için parmaklarını çekti. Şimdi ne yapmalıydı? Tereddüt etmemeliydi, yoksa tekrar kapanırdı, bu yüzden de onu öpmeye çalıştı. Bu noktada her şey içeriye yöneldiğinden onu, bir ağızdan farklı olarak, öpmenin zor olduğunu anladı. Parmakları kendisine bir şekilde kaba ve uygunsuz geldiğinden, dilini çıkardı, oraya ait olabileceğine inandığı tek şeyi. Gerçekten de nemli ve yumuşaktı içeriye giden yol ve kız da titreye titreye yolu açmak istiyordu fakat başı kızın bacağını engelliyordu. Dilinin daha uzun olmamasına esef etti ve kızın baldırlarının omzuna baskısını hissetti. Bunun üzerine başını kaldırdı, kızın bacaklarını açıp aralarına girdi. Her şey birbirine mükemmel uyuyordu, kıza tekrar yaklaştı ve bu sefer bir engelle karşılaş-

madan diliyle içine girdi. Karnının üzerinden örtülü göğüsleri arasından kızın kızarmış boynunu, soluk çenesini ve ağlıyormuş gibi elleriyle örttüğü yüzünü gördü. Hıçkırıyordu da, bu yüzden güvenini kaybedip dilini geri çekti ve bir an bekledi. Kızın baldırlarının alt bölümleri titriyordu. Onun üşüdüğünü düşünerek üzerine yattı. Kız nihayet ellerini yüzünden çekip burnundan derin bir soluk aldığı anda gözlerini ona dikmişti ve o gözlerde kendini, ne olduğunu bilmediği bir yaramazlığı yapmış küçük, aptal bir oğlan gibi hissetmesine yol açan daha karanlık bir şeyler gördü.

“Yaptığımız şey doğru değildi, tıpkı bugüne kadar yaptıklarının da doğru olmaması gibi. Babamız, o zaman seni ne çok dövmüştü.” Kadın heyecanlanmıştı ve hafifçe öksürerek boğazını temizlemesi gerekti. “Neden üzerine yıkılınca kadar her şeyi çekiştirmekten vazgeçemiyorsun? Kendine bir baksana...”

Kaçakçı onu süzdü. Kolunu elinin üzerine çektiği bluzunun ince kumaşını ağzıyla burnuna bastırarak yüzünü buruşturmadan ağlıyordu. Tam o anda söylemek istediğini, yani o güne kadar hiç kimsenin döverek onu hiçbir şeyden caydırmadığını söylemesini dinlemedi, ama kaçakçı, bütün vücuduna yayılan yeni bir ateş nöbetine tutulduğundan sözlerini zaten bitiremedi.

“Sana benziyordu. Evet, kuzucuk, tıpkı sendi, daha ufaktı ama. Ben de eskiden sana benziyordum, tıpkı sendim, şimdikinden daha fazla. Ama –dinle beni– beni nasıl bıraktıysan, onu da bırakmalısın. Çünkü –dinle beni– şimdi her neredeyse ve her kimse: bir dahaki sefere seni öldürecek. Derdin ne, bilmiyorum, ama onunla ilgili, bundan eminim. Sonunda öleceksin bu yüzden.”

Demek ilk sözlerini unutmamıştı. Kaçakçı, sözlerine cevap vermedi. Bunları duymak istemiyordu. Ablasının kendisi için endişelenmesi ve bluzunun kumaşı arasından ağlamaklı ko-

nuşması ona yapmacık geldi. Ne biliyordu ki, yıllardır yaptıklarını yapıyordu, ama bu sefer şansı yaver gitmemişti, o kadar. Onun kendisine bir çocuk gibi davranmasına sinirleniyordu ve o anda burada daha yatmak zorunda kalacağı zamandan endişelenmeye başladı.

Sonraki haftalarda doktor iki akşam daha geldi ve muayeneyi tekrarladı. Ağrı kesiciler, merhemler ve gazlı bezler bıraktı. Ama kaçakçının esas önemseydiği, vücudunun farklı noktalarına hareketliliğinin nüfuz eder gibi yavaş yavaş geri döndüğünü hissetmesiydi. Sadece vücudunun üst bölümündeki ağrı değişmeye, hatta azalmaya bile yüz tutmuyordu.

“Şanslıydın” diyordu doktor her seferinde giderken, ona hatırlatmak istermiş gibi.

Bir keresinde kaçakçı onu bırakmadı. Eliyle kaçamak bir işaret yaptı. Doktor yatağının yanına geldi ve ona ne diyeceğini beklercesine değil, daha çok düşünceli baktı. Kaçakçının kendiliğinden konuşmaya niyeti olmadığını fark ettiğinde sandalyeyi çekip yanına oturdu.

“Arabam park yasağı olan bir yerde” dedi yüzünü buruşturmadan.

Kaçakçı, televizyondan duyduğu bu cümleye gülmeye çalıştı ve hafifçe doğruldu. Yatağın yanında, yerde duran ilaçları işaret etti. “Bunlardan biraz daha alabilirim herhalde” dedi.

“Daha mı?” Doktorun sürekli yorgunluk hissi veren aydınlık yüzüne bir şüphe yerleşti. “Kaçakçısın, demek.” Adam sandalyede sallandı. “Ne istediğini biliyorum.” Başını sallayıp ayağa kalktı. “Olmaz. Benim bir ailem var. Kontroller çok yoğun.”

O anda kaçakçı, ilaç sevkiyatlarının –ki var olduklarını biliyordu– esasen nereden geldiğini kendi kendine sordu.

Doktorsa soruyu duymadan cevap verdi. “Sana şu kadarını söyleyeyim: İlaçların üzerinde benimkilerden daha büyük el-

ler var, hem burada hem orada. Güç demek onlar. Sen de biz-zat yaşadın –ya da eminim duydun, şu şehirli adamın başına gelenleri: Senin gibi o da devlet hastanesine gitmek istemediği için, kaba etlerine bir sürü dikiş atmak zorunda kaldım. Sanı-yor musun ki oyunun kurallarına uyması gerektiğini anlamış-tı? Kesinlikle hayır. Ama ne olursa olsun, geldiği şehre dönerken yolculuk pek hoş olmayacak onun için.”

Doktor veda edip ayrıldıktan sonra kaçakçı kendini bir öğ-renci gibi terbiye edilmiş hissetti.

Yatağa ve eve karşı tekrar uyanan dayanılmaz tiksintinin dışında sonunda onu kaçırان eniştesinin davranışı oldu. İlk günlerden sonra bir kez bile olsun odasına gelmeyerek davra-nışlarını onaylamadığını hissettirdi kaçakçıya. Sadece doktor-la sohbet ettiğinde kontrol etmek için bir anlığına kapıda görünmüştü, herhalde başka sorunlar çıkarabileceğinden korkuyordu.

Bazen, kaçakçı düşüncelere daldığında onun bu davranışı-nın arkasında başka şeyler olabileceğinden işkilleniyordu. Zarık’ın her el hareketini hatırlamaya başladı. İlk geldiğinde nasıl görünmüştü, her zamankinden daha kaba ve aksi dav-ranmamış mıydı? Askerlerin geldiği gün, geniş ve kısa ellerini iç içe geçirip, sıkıp sürekli hareket ettirerek masada sinirli si-nirli oturduğunu görmüştü. Duygusuz, güneş yanığı yüzünde kaçakçı, sefil bir korkudan başka bir şey görmemişti. O akşam öyleydi, tamam. Ama uzun zamandır kıskançlık emareleri de yok değil miydi?

Bir yandan vücudu eğri büğrü, diğer yandan yüzü çarpık bir halde dolabın açık kapısı önünde dururken aynadaki aksini eski haline yaklaştırmaya çalışıyordu. İhtiyarın teki, diye dü-şündü ve paltosuyla sırt çantasının gittiğine üzüldü. Bu yüz-den bu tamirciden bir de kıyafet ödünç almak zorunda kalacaktı. Ablasının getirdiği yemeği yerken kendini tutuyor

ve akşamları Zarik evdeyken de elinden geldiğince ses çıkarmamaya özen gösteriyordu.

Yürüme ve sürünme egzersizlerini gündüzleri yapıyordu. Ablası mutfaktayken o da, odada yerde ve sonra teras kapısına kadar emekliyordu. Kapıda ayağa kalkıp geri dönüyor ve yenisinden baştan başlıyordu. Eklemleri zamanla daha uyumlu hareket ediyor ve hâlâ ihtiyaç duyduğu zamanı hesaplayıp şimdiden sevinliyordu.

Ablasıyla geçirdiği bu akşamüzerlerinde çocukluğuna dönüyordu. Ancak haftalar sonra bundan keyif aldığını fark etti. Arkasından yirmi kere sürünerek geçtiğinde ve o da yan yan bakıp çekingen gözlerle onu fark ettiğinde, eskiden yaptığı yaramazlıklar karşısında olduğu gibi, sabırlıydı. Şimdiyse hafifçe öne eğilmiş, tarifi imkânsız koyu renk kıyafetiyle yas tutan bir kadın gibi dursa da onu gördüğünde gülümsüyordu.

Yerdeyken başını kaldırıp ona baktığında, imkânsız sandığı bir şey gerçekleşmişti; herkes gibi o da bir kadına dönüşmüştü, diye düşündü. O günlerde bir kadın değil, tersine –üstelik haklıydı da– kendisinin bir parçasıydı. Dünyanın kalanından tümüyle sakladığı, sadece kendi keyfine hizmet eden bir oyuncak kadın, canlı bir vaat, arzulanamayacak kadar yakın, ama aceleyle uyanan bir arzuya beceriksizce izin verecek kadar da uzaktı. Bu arzu, o yeşil nehir gibi ağırkanlıydı ve kaçakçı için, olaya bizzat katılmadığını, sadece ona izin verdiğini –yalnızca onun uğruna yaptığını– söyleyen o sabırlı bakışla ebediyen bir olacaktı.

Önce yüzündeki yara kabuğu kaşındı, sonra yarayı unutup yüz ifadesini değiştirmek isterken çatırdadığını hissetti. Yatağında yatıp acılar içinde yüz hareketleri çalıştı. İki azıdişi tehlikeli biçimde gevşemişti ve acaba ağzını bir daha kocaman açabilecek miydi diye merak ediyordu. Odasının penceresi her zamanki gibi açıktı ve havayla birlikte içeri hafif bir sonbahar kokusu esti.

Sürünme egzersizleri artık anlamsızlaşmıştı çünkü onlara saatlerce devam edebilirdi. Ablası dikkatini çekmişti buna.

“Senin bile bu kadar çok sürünmen gerekmiyordur” demişti onu bir süre izledikten sonra.

Kaçakçı ayakları dibinde donakalmış ve yukarıdaki ince ince gülümsemesini süzmüştü. Bu açıdan iyileşmesine hayıflanmıyordu, çünkü artık yapacak daha az şeyi vardı.

Son sabahlardan birinde kulağının yakınında bir çıtırtı duyarak uyandı. Doğrulup yüzüne dokundu. Yara kabukları kocaman kocaman dökülüyordu. Yanaklarını şişirdi, altçenesini kaydırıp serin sabah havasını yeni, hassas cildi üzerinde hissetti. Yine de kabukları koparmaya cesaret edemedi, sadece gevşetti. Odanın kapısından onu gördüğünde ablası bir an irkilerek nefesini içine çekti. Kaçakçı hemen ellerini yüzüne götürdü, ta ki yanlış yüzünü sakladığını kavrayıncaya kadar. Bu yarısı patlamış kabukla ortalıkta dolaşmak istemediğinden bu sefer tamamen çıkıncaya kadar kabuğu çekiştirdi. Dolabı açıp aynaya baktı. Alnında cildi yamalı bohça gibiydi ama yanakları çenesine kadar pembe pembe parlıyordu.

“Yüzüm yeniden bitti” diye mırıldanıp ablasına döndü. “Artık yola çıkabilirim.”

Ablası anlamlı anlamlı başını salladı. “Ne olur, herkes gibi sen de güneyden geç sınırı.”

Gözünü pencereden ayırmadan kaçakçı yatağa oturup yurkarı aşağı sallandı.

“Günler sürer, para da yetişmez.” Bütün bahanelerin lehine olduğunu biliyordu, bunları dile getirmesi yeterliydi.

Ablası, sallanışını gözleriyle izledi. “Gerçekten de daha iyisin” deyip odadan çıktı.

Kaçakçı yüzünün yenilenişini dikkatle takip etti. Sadece parmakları yüzünü hissetmekle kalmıyor, yüzü de parmakla-

rını hissediyordu. Parlak pembelik soldu ve kısa bir süre bu yeni görünümü, un beyazı bir maskeye benzedi, ama henüz hamdı.

Sonra yine eski kaçakçı olmuştu, göğsündeki ağrılar ve sallanan dişleri dışında. Patikayı gözünün önünde canlandırarak plan yaptığında ablasını, ağır aksak akan yeşil nehri ve savaş-tan çok önceki o günlerde, asıl, gerçek hayatını başlatan her şeyi unuttu. Erkekler arasında erkek olarak hayatını, oyuncağı olmayan ve hayatta kalan çocuklar da doğuran gerçek ve yabancı bir kadınla hayatını. Bu düşünceyle tekrar huzursuzlaştı. O haklıydı, her şey kuzucukla ilgiliydi.

Ablasının evin önünde bir leğeni boşalttığını duydu. Su, kilden toprağa şap diye çarptığında pencereden dışarı uzandı. Belki de düşüncelerini dağıtmak istiyordu.

“Eşekle ilgili söylediklerin var ya, doğru değil. Öyle bir şey yapmadım.” Bir an duraksadı. “Benim eşeğim sendin.”

Sessizce ona baktı, parlayan leğen ellerinde; kaçakçıysa bakışından kaçarak odaya çekildi. Her ne idiye bu, diye düşündü, onu da artık sona erdirmişti.

Ertesi gün yine eniştesiyle karşılaştı. Kaçakçı, parlak lekeli yüzünden huzursuz bakışlarını kaçırان adamın önünde durdu. Ona her zamankinden daha ufak ve geniş geldi, elleri pantolon ceplerini şişiriyordu. Vücudunun her bir hücresinden kaçakçının artık evinden gitmesini istediğı anlaşılıyordu. Ama sustu, umursamıyormuş gibi davrandı.

Kaçakçı onu aptalca sorularla konuşturmaya çalıştı, içindeki bir şey onun patlamasını kışkırtmak istiyordu. Adamı adım adım odadan mutfığa kadar takip etti, sonunda ikisi de önündeydi, ama korkuyla geri çekildiler, aralarındaki mesafe azaldıkça azaldı, ta ki düzensiz şekilli yüzü arkalarındaki teras kapısından yansıyıncaya kadar: etrafları sarılmıştı.

Ertesi sabah erkenden evden ayrıldı. Bunu da, bir daha onunla konuşmadan ablası ona ceketle gömlek verdiği için yapabildi. Para da bırakmıştı, onu borç olarak aldı.

Yine, aynı yolu tırmanıp kayaya sinmiş ağaçlara kadar uzanan taş patika boyunca yürüdü. Bir kez daha adımlarının çıkardığı ses ona o kadar yüksek geldi ki yere daha dikkatli basmaya özen gösterdi. Çalılar, açtığı patikayı hemen hemen kapatmıştı. Kaçakçı önünde durup patikanın dal budak salmış haline baktı. Mayın tarlasının önünde yapacağı gibi kendi patikasını daha rahat görebilmek için birkaç adım geriye attı. Çalılar yekpare olduklarından eski giriş noktası daha net görülüyordu. Yaralarını ve bir yandan güçlendirici de olan ağır aksak iyileşmesini düşündü. Çalılar da aynısını yaparak boşlukları dolduruyorlardı. Yine içlerine dalıp geçerken içerideki bu boşluk doldurma eyleminin, dışarıya göre çok daha ilerlemiş olduğunu fark etti. Böylece bir kez daha debelene debelene ilerlemek zorunda kaldı ve geçip giden gökyüzüne, onu durduramadan çarpıyormuş gibi görünen ovaya soluk soluğa vardı. Küçük, siyah kuşlar kaybolmuştu. Kaçakçı onların bu yokluğunu hayra yorarak tırmanmaya başladı. Yukarı vardığında yere uzandı. Daha şimdiden nefes nefese kalmıştı, bu kadar çok yatınca koflaşmıştı.

Başta sınır kapısı yine terk edilmiş görünüyordu. Ama kısa merdivindeki birkaç çizme askerlerin varlığına işaretti. Bu çizmeler o kadar açıktaydı ki sanki kasten yerleştirilmiş gibiydiler. Belki bir işarettiler, diye düşündü, belki de sadece çok pis kokuyorlardı.

Dakikalar sonra kapı itilerek açıldı ama kimse görünmedi. Kaçakçı etrafına bakındı, artık sakın sakın beklemeyi beceremiyordu. Sonra, askerlerden biri üzerinde gömlek ve ayakları çıplak halde kapıda göründü ve çizmeleri tekmeleyerek merdivenlerden aşağıya itti. Tek tek kocaman bir yay çizerek kilden

toprağa çarptılar. Kulübenin içinden yapmacık dehşet çılgınlıkları duyuldu, ikinci bir asker adamı kenara itti, çıplak ayaklarıyla merdivenden aşağı tökezleye tökezleye inerek çizmeleri topladı. Tekme atan yukarıdan kulübeye doğru bir şeyler bağırdığında don gömlek iki adam daha dışarı çıkıp çizmeyi taşıyanın içeri girmesini engelledi. O ise ne yapacağını bilmez halde dururken tartışmaya başladı. Birden öne atılıp içeri girmeye çalıştı. Altı tane kol onu yakaladı, çizmeler elinden alındı ve tekrar kocaman yaylar çizerek merdivenin başına düştü. Artık yapmacıklıktan eser taşımayan bir öfkeyle adam çizmeleri ikinci kez topladı, ama diğerleri yerlerinden kıpırdamadı. Bunun üzerine çizmeleri aşağıda bırakıp silahsız halde yukarı çıktı. Hepsi kulübenin içinde kayboldu, kapı bile tekrar kapandı. İşte, hepsi böyle, diye düşündü kaçakçı, onlardan bir şey istediğinde asker, baş başa kaldıklarındaysa çocuklar. Diğer yandansa bu olay ona cesaret verdi; keyifleri yerindeydi, yanlarına gittiğinde herhalde bozulmayacaktı da.

Ayağa kalktı, üstünü başını silkeledi ve aşağı indi. Aşağıya vardığında kapı hâlâ açılmamış, kulübenin içerisinden sadece itiş kakış sesleri duyuluyordu. Merdivenin başına kadar yürüyüp durdu. Önce giyinip dışarı çıkmalarını beklemeye niyetlenmişti. Etrafını saran sabah sessizliğiye henüz fark edilmediğini anlamasını sağladı. Birkaç metre uzaktaki çukuru gördü. Arkasında kaybolduğunda onu artık bir daha bulamazlardı. Tam oraya yöneldiği anda dışarı çıkmamaları önemliydi. Hâlâ seslerini duyuyordu ve biraz daha bekledi. Ama saniyeler geçtikçe dayanamadı artık. Adım adım geriledi, önce bir şey hareket ettiğinde durabilsin diye ağır ağır. Son iki adımı hızla ve tökezleyerek attı, dik patikaya vardı, arkasını dönüp çayıra doğru hızla koştu.

Ha bire kayaya çarpan rüzgâr kulakları içinde uğulduyordu ve yabani papatya sandığı bir şeyler, bu noktada başlayıp ancak

şehirde sona erecek olan patikasının üzerine parlak sarı bir iz olarak saçılmıştı.

Birinin aniden bağırmasından korkarak daha hızlı koşmaya başladı. İlk olarak çayırın önüne geldiğinde bir daha arkasını dönüp yukarı baktı. Kimse görünmüyordu. Kaçakçı, yerini bulmak için çayırın önünde bir aşağı bir yukarı yürüdü. Rüzgâr bıraktığı izleri alıp götürmüştü, ama bir noktada, çayırın içinde belki beş metre ötede mayınları çıkardığı deliklerden birini gördü. İçeri batmıştı, daha çok bir çökelti gibi, ama toprağın içinde rastlantı olamayacak kadar belirgindi. Aradığı nokta buydu. Yere diz çöküp derin derin nefes aldı.

Rüzgâr, buraya son gelişine göre çok daha güçlüydü, üzerlerinden eserken otlar çıkırdıyordu. Çayırın ardında arazi, başlarda havalanan kum olduğunu sandığı tuhaf bir sisin içindeydi. Ama rüzgâr o kadar da kuvvetli esmiyordu. Hemen sonraysa gördüğü şeyin duman olduğunu anladı, hatta artık kokusunu da alıyordu sanki. Bu bölgede daha önce çayırlar hiç yanmamıştı. Hemen aklına seslerini duyduğu insanlar geldi. Birileri ateş yakmış olmalıydı. Çayırın kenarında diz çökerken sağ eliyle gözlerini siper etti. Uzaktaki az sayıdaki çarpık çurpuk ağaç, duman kitlesinin içinde saman çöpü gibi asılı görünüyordu. Sis, rüzgârda hafif beyazımtırak rengiyle salınıyordu, ama ne kadar uğraşsa da dumanın kaynağını belirleyemedi. Ama kaçakçı, baktıkça tek bir şeyi daha da iyi anladı: duman üzerine geliyordu. Hemen yere baktı. Bir anlığına gözünün önünde bir felaket gördü: şehir yanıyor, tanıdığı herkes, çocukları ölmüştü, yeni, daha büyük bombalarla tekrar savaş çıkmıştı.

Çayırdaki böcekler dikkatini dağıttı. Her yerde karınca, en az üç tür böcek, hatta solucanlar gördü. Üzerlerine kum serpilip yapışmıştı, sanki toprağın içinden henüz gün yüzüne çıkmışlardı. Her zamankinden fazlalar, diye düşünüp elinde olmadan çayırın kenarından sürünerek uzaklaştı. Daha önce

bilmediği bir şekilde iğrendi ama kendini sakinleşmeye zorladı. Sonuçta zaten asla geri dönmezdi, özellikle de şimdi, askerlerle şansı bu kadar yaver gitmişken. Eminim normal bu, diye düşündü, ne de olsa daha önce hiç bu kadar erken bir saatte gelmemiştim buraya.

Yine derin bir soluk aldı, ellerini öne uzattı, parmaklarını kapatıp açtı. Her zamanki gibi sırt çantasının kemerlerinin omzunu kesmesini önlemek için kollarını salladı ama hemen ardından sırtında artık çanta olmadığını hatırladı. Bu gerçeğin simgesel anlamıyla bir an irkildi. Sonra sürünmeye başladı.

Dönüş, her zaman sorunsuz geçerdi. Notlarına ihtiyacı yoktu. Gerçi mayınların üzerine döktüğü toprak sertleşmişti, ama hâlâ etraflarını saran topraktan yeterince belirgin bir biçimde yükseliyorlardı. Bu konumları belirledi, her seferinde mayını kazıp çıkardığı deliği aradı, yeterince derinleştirdi ve mayının etrafını boşalttı. Mayını çıkarıp kaldırmak için sürünerek ilerledi, dikkatlice döndü. O sabah elleri sakindi, mayınların yerlerini sorunsuzca değiştirdi. Arkasından mayınları tek tek yerleştirerek patikasını kapattı, üzerine basılamayacak ve görünmez hale getirdi. Dönüş yolculuğunun bu bölümü ona her zaman tuhaf bir tatmin verirdi, çünkü tam burada patikanın onun olduğu gözle görünür hale geliyordu. Başka bir yerde değil, sadece kafasının içinde var oluyordu.

Rüzgâr sert esiyordu, serindi. Kaçakçı terlemiyor ve hızlı ilerliyordu. Sürekli başını kaldırıp duman basmış araziye bakıp durdu. Uzaktaki dağ silsileleri artık neredeyse görünmez olmuştu. Duman yoğunlaşsa da yükseliyor gibi görünmüyordu. Bir sıvı gibi ovaya yerleşmiş, yayılıyordu. Sürünmeye devam ederken alıştığı, ama şu anda keşke olsa dediği kıyafetleri geldi aklına. Paltosunu kim giyiyordu acaba, yoksa çöpe mi atılmıştı? Paltoyu eliyle tutabilecek gibi gözünün önünde gördü, tozlu bir yerde. Keşke saati de olsaydı.

Böcekler onu epey zorladı, onları elini sallayarak kovalıyor, üzerlerine kum atıyor veya üfleyerek püskürtüyordu. Göremese de çoğalıp duruyor, topraktan fışkırarak çıkıyorlardı. Heyecanlandı. Ama sakinleşmesi gerekti çünkü “sıçrayanların” acele tahammülleri yoktu. İpince, titrek antenleri, puslu ışıktan ince kesikler gibi parlarken kaçakçı bu antenleri uyarı olarak algılıyordu.

Ellerini ilk silindirin etrafına sardığında boya ve kirden ellerle dolu ev düştü aklına. Çok uzun zaman önce ziyaret etmişti, oysa normalde böyle yerlerden kaçınırdı. Bir zamanlar bu evin duvarları parlak maviydi, ama sayısız siyah parmak mavi boyayı çatlatmıştı. Gün geldi bu mavi duvarlara bir elin tamamını bastırmaya yer kalmadı ve hacıların elleri, üst üste binmeye, parmaklar kesişmeye, başparmaklar üst üste binerek kalın, koyu lekelere dönüşmeye başladı. Sonra eski el izleri fonu oluşturdu, yenilerle karşılaştırıldıklarında daha açık renkli görünüyorlardı. Sonra bir gün geldi, diye aklından geçirdi, tuhaf bir şey oldu: Kalan dağınık mavi kırıntılar, sanki ta derinlerden koyu renkli ellerin içinden geçerek ışıldadılar; mavi yok olmuş, oysa her mümin elinin iziyle onun yakınlığını, dokunuşunu aramıştı. O gün içeri girdiğinde mekân ona uçsuz bucaksız gelmişti ve kendi elinin izini bırakmak isteseydi başkalarının elleri üzerine, kalabalığın tam ortasına basmaktan başka çaresi olmazdı. Üzerinde, çok çok yukarıda, adım adım aşağı süzülen atmacaların çılgınlıklarını duydu.

Yeşilimtirak leke çayırın sonunda belirdi; aniden belirivermişti ve yaklaşan duman duvarının tam merkezindeydi. Kaçakçı, tekrar sürünme pozisyonuna geçince onu gözünün ucuyla gördü. Ama daha dikkatli bakmadı. İşini bitirmek istiyordu, tam da aklının içinde gördüğü gibi. Ellerinin her hareketi bu hayali izliyordu ve tam da bu anda araya bir şey girmesine izin vermeye niyeti yoktu. İlerliyordu ve her an ba-

şını kaldırıp bakması gerektiğini biliyordu, ama tam zamanına on metrelik bir mesafe içinde karar verebilirdi. Bu son metrelerde son kez düşünebildiğine inandığı düşünceler sızdı aklına. Önünde ablasını gördü, boş metal kâseyi tutuyordu ellerinde ve şaşırması değil, sadece dikkatle bakıyordu ona. Bakışında kaçakçının onun hakkında bildiği ve ancak yaralarını gördüğünde ablasını terk ettiği kabullenmişliğin o eski sükûneti vardı. O gizli bağı neden kesmesi gerekti? Son iki mayını gömerken nedenini anlayıverdi; ondaki bu kabullenmişlikten ne kadar çok nefret ettiğini kavradı, çünkü gelip geçen bütün diğerleri gibi onu da sıradan bir olay haline getiriyordu. Her şeye rağmen kendisini sürekli sevebilsin, merak edebilsin ve ona bakabilsin diye kaçakçı, hep bu olay olmak zorundaydı. Artık olmak istemiyorum, diye düşündü, bu iş bitmeli. Çocuğunu doğuracaktı ve bu sefer yaşarsa da onunla birlikte Beno'nun bahsettiği ve onun düşüncesine göre sadece hepsinin elinde kalan şey değil, aynı zamanda bütün geçmişten çok daha güçlü, o korkunç bugünün bir parçası olacaktı. Bu bugün, kaçakçı için artık unutmanın ayrılamaz bir parçası olmuştu. Ablası haklı da olsa –ki onunla ilgili her konuda her zaman haklıydı– bu unutuş da onun bir parçasıydı ve aynı şekilde sona ermeliydi.

Yolculuğun sonuna gelse de hâlâ önünde yerde duran ellelerine dikmişti gözlerini. Sümüklü böceklerin elinin üzerinden geçişini, rengârenk ter damlacıkları gibi toprağın gözeneklerinden çıkıp sertleşmelerini gözledi. Kaçakçı yıllar sonra ilk kez, tepelerde özgürce yaşayan hayvanlar, çocukluğundan bildiği küçük dağ keçileri gördü. Sakin sakin dolaşıyorlardı, sanki onların da güvenli bir patikaları vardı. Hayvanlar, yangından korktukları için mi burada toplanıyorlardı?

Nihayet ellerini yerden kaldırabildi ve önünde durup gözünü kendisine diken oğlanın ayakkabılarını gördüğünde şaşır-

madı. O günlerde giydiği aynı ayakkabılardı, ona bizzat kendisi getirmişti. Başını kaldırdı, istemese de gülümsedi. Oğlan, ellerini yeşil yün kazağın ceplerine sokmuştu. Kazağı da ona kaçakçı almıştı. Yumuşak, çocuksuluktan uzak bir bakışla süzüyordu oğlan onu. Keçi sakalı o günkü gibi ince ve açık renkliydi. Kaçakçı heyecanla yüzünü, ince gözlerini, hafif kepece kulaklarını ve kafasındaki çalı gibi keçeleşmiş sert saçlarını süzdü. “Kuzucuk” diye kesik kesik soludu, “neredeydin?” Hareketsiz oğlanı gördüğünde şaşkınlığını ona duyduğu değil de, korku ve bekleyişle geçen yıllara karşı beslediği öfkesi izledi. Bu öfke kaçakçının midesinden yükseldi, öyle güçlü ki, ayağa kalkmak, yükselmek zorundaydı, ki böylece oğlanı tokatlamak, yakalamak ve düzene, olması gereken her şeye tekrar sokmak için yer açılsın ve kolları serbest kalsın. Ama oğlan geriledi. Dikkatsizce adım adım geriledi. Kaçakçı onu izledi, ama oğlan patikadan ayrıldı. Kaçakçı onu uyarmak istedi, kollarını kaldırıp durmasını işaret etti. Oğlansa arkasını döndü, bir kez daha geriye bakıp gülümsedi, sonra uzaklaştı, yeşillik daha da koyulaştı.

Kaçakçı, patikası üzerinde kazığa bağlı bir hayvan gibi ileri geri koşuşturdu, ama bu sefer bir giriş noktası bulamadı. Kısa bir süre oğlanı izlemeye çalıştı ama üzerine basılamayan zemin, adımlarını taşımak istemedi, onları reddetti, kaçakçı da durmak zorunda kaldı.

Eli pantolon cebine dokundu ve içinde bir şey hissetti. Hemen elini cebine atamadı çünkü akli hâlâ oğlandaydı. Cebindeki kâğıt hışırtısı o kadar gerçek ve somuttu ki başka bir dünyaya aitmiş gibi geldi. Aşinalığıyla ona musallat oldu ve dikkatini, rüyaya giren bir sancı gibi oğlandan uzaklaştırdı. Aceleyle, bir an evvel bitsin diye ablasının gizlediği para destesini çıkardı. Üst üste binmiş kafalara ve rakamlara baktı ve bir kez daha böylesi bir tutarı nasıl bir araya topladığını kendi

kendine sormak istemedi, yoksa bu soruyu kendine sorarsa yeşilliği, koskoca dokunulmaz toprakların ortasındaki o dokunulmaz yeşilliği gözünün önünden kaçıracaktı.

Beno'nun, sadece hafızasına kaydettiği cümleleri geldi aklına, onları şimdiye kadar tam anlamamıştı: “Oğlan, şey –sanırım onu kaybettin ve inan bana, Allah şahidim olsun, nasıl bilmiyorum. Sen de her zaman güçbela içinden geçemedin. Şöyle de görebilirsin: Patikan için bir kurban vermeliydin.”

Sherko Fatah 1964 Doğu Berlin doğumlu Kürt-Alman bir yazardır. 2015 yılında Almanya Büyük Sanat ve Almanya Adelbert von Chamisso ödülleri aldı. Alman edebiyatına yeni bir dil, yeni bir coğrafya kazandırmakla övülür.

1975'ten bu yana Batı Berlin'de yaşayan Sherko Fatah'ın ilk romanı *Sınırlar Ülkesinde* 2001'de yayımlandı. *Sınırlar Ülkesinde*, 2001'de Almanya'da en iyi ilk roman Aspekto Edebiyat Ödülü'ne ve 2002'de En İyi İlk Roman Alman Eleştirmenler Onur Ödülü'ne layık görüldü. Romanlarında ağırlıklı babasının geldiği yöreyi -Güney Kürdistan'ı ve Irak'ı- anlatır. Bölgenin coğrafyasını, insanlarını, dertlerini, ümitlerini, ruh hallerini ve hayatlarını en azından yaşadığı ülkenin zihniyeti kadar derinden bilir. Romanlarında bu iki kültürlülüğünü

Eleştirme üzerine giden sınırlar alan adam mayınlı bölgelerde... kendisi onları ele vermedikçe... etmez.

Fakat oğlu kaybolunca her şey değişir. Kaybolan oğlunu bulmak için, istihbaratçılarla konuşmak zorunda kalır ve hemen ihanete uğrar. Böylece mayınlarla ördüğü gizli "anlaşması" da suya düşer. Her gün ölüm tehlikesiyle giriştiği işinde muhtaç olduğu şans bir daha dönmek üzere onu terk eder...

Sherko Fatah'ın isimsiz roman karakterleri kendileri gibi bir coğrafyanın insanlarıdır. Bu romandaki kahramanı "Kaçakçı"yı Irak ve Türkiye sınır bölgesinde gezdirdir, yani Kürdistan olduğu her halinden belli olan "sınırlar ülkesi"nde. Romandaki Kaçakçı gibi okur da sınırların deneyimlerini yaşar, okuyarak girdiği dünyadan bir daha zor ayrılırcasına...

"Gerekli, evrensel bir kitap" Peter Handke
"Sherko Fatah, gerçek bir buluştur." Alman Televizyonu, NDR
"Yazar, okuyucuları mayın tarlasına geçiriyor." Christina Zink

AYRINTI • SARI KİTAPLAR
ISBN: 978-975-539-995-9

9 789755 399959

